

Regionernas insatser för kvinnors hälsa 2020

VÅRDEN FÖRE, UNDER OCH EFTER GRAVIDITET
SAMT KVINNORS HÄLSA I ÖVRIGT

Sveriges
Kommuner
och Regioner

Regionernas insatser för kvinnors hälsa 2020

VÅRDEN FÖRE, UNDER OCH EFTER GRAVIDITET
SAMT KVINNORS HÄLSA I ÖVRIGT

Upplysningar om innehållet:
Eva Estling, eva.estling@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021
ISBN: 978-91-7585-959-0
Foto: Paulina Westerlind
Produktion: Advant

Förord

Det senaste året har varit omtumlande och Covid-19 har inneburit stora förändringar för hela samhället. Vården för kvinnors hälsa är inget undantag. Kvinnor, deras närstående och medarbetare inom hela vårdkedjan har tvingats anpassa sig till nya förutsättningar och de begränsningar som pandemin har medfört.

Det är glädjande att konstatera att utvecklingen, pandemin till trots, även under 2020 är fortsatt positiv inom flera områden som rör kvinnors hälsa. Färre kvinnor drabbas av allvarliga bristningar i samband med förlossning än för fem år sedan och vården har i flera avseenden blivit mer jämlik.

Utvecklingen är ett resultat av det ihärdiga arbete som bedrivs runt om i landet. Bara under 2020 rapporterade regionerna in över 400 insatser inom ramen för den nationella satsning på kvinnors hälsa som pågått sedan 2015. Under året har regionerna bland annat arbetat för att säkerställa en sammanhållen vårdkedja och för att förbättra arbetsmiljön för vårdens medarbetare.

Samtidigt som pandemin inneburit stora påfrestningar på vården har den fungerat som en katalysator i vissa avseenden. Det gäller inte minst olika digitala lösningar, där regionerna förbättrat möjligheterna för vårdmöten på distans i en tid när fysiska möten av olika skäl har varit utmanande att genomföra.

Under 2020 har även Graviditetssenkäten lanserats. De första enkäterna skickades ut i december och i mars 2021 hade nästan 70 000 kvinnor över hela landet mottagit enkäten. Resultaten väntas bli ett viktigt underlag för att utveckla vården ur kvinnornas perspektiv framöver.

Satsningen för kvinnors hälsa pågår till och med 2022. Regionerna har inom ramen för 2020 års redovisning tagit fram handlingsplaner för 2021 och av dessa framgår att det finns en stark beslutsamhet att fortsätta arbetet för förbättringar av kvinnors hälsa även kommande år.

Jag vill rikta ett innerligt tack till våra nätverk, medarbetare och chefer i regionerna för ert outtröttliga arbete. Tack vare det arbete ni även lagt ner på att dokumentera insatserna inom satsningen kan vi fortsätta lära av varandra och fortsätta utveckla vården för att möta kvinnors och deras familjers behov.

Stockholm i april 2021

Eva Estling
*Samordnare för satsningen
Kvinnors hälsa och förlossningsvård*

Sveriges Kommuner och Regioner

Innehåll

- 7 Sammanfattning**
- 7 En satsning på vården före, under och efter graviditet samt kvinnors hälsa i övrigt
- 8 Nuläge och utveckling inom fem övergripande målområden
- 10 Regionernas insatser 2020
- 11 Regionernas insatser för stärkt kompetensförsörjning
- 12 Regionernas handlingsplaner 2021

- 15 Kapitel 1. Bakgrund och syfte**
- 15 SKR har tecknat flera överenskommelser med regeringen under senare år avseende kvinnors hälsa
- 16 Nuvarande överenskommelser till och med 2022
- 19 Strategiska planen ger stöd till regionernas arbete
- 20 Sammanfattning av regionernas pågående och planerade arbete
- 20 Förändringar mot tidigare års redovisningar
- 21 Redovisningens disposition

- 23 Kapitel 2. Nuläge utifrån fem målområden**
- 23 Målområde: En mer personcentrerad vård
- 25 Målområde: En mer tillgänglig vård
- 27 Målområde: En mer jämlik vård
- 29 Målområde: En mer säker vård
- 32 Målområde: En mer kunskapsbaserad vård

- 37 Kapitel 3. Regionernas insatser 2020**
- 37 Regionernas insatser har fortlöpt, men påverkats av Covid-19
- 39 2020 års insatser inom vården före, under och efter graviditet
- 48 2020 års insatser för kvinnors hälsa i övrigt

- 55 Kapitel 4. Regionernas insatser för stärkt kompetensförsörjning**
- 55 God kompetensförsörjning – en förutsättning för trygg och säker vård
- 56 Rekrytering och stärkt bemanning
- 58 Introduktion och handledning av nyanställda
- 59 Kompetensutveckling
- 60 Att använda kompetensen rätt
- 61 Förbättrad arbetsmiljö

63	Kapitel 5. Regionernas handlingsplaner 2021
63	Handlingsplaner är ett nytt inslag i regionernas redovisningar
64	Insatser och medel utifrån sex insatsområden
73	Kapitel 6. Referenser
75	Bilaga 1. Förteckning över genomförda och planerade insatser i respektive region
75	Region Blekinge
77	Region Dalarna
80	Region Gotland
81	Region Gävleborg
82	Region Halland
83	Region Jämtland Härjedalen
84	Region Jönköpings län
85	Region Kalmar län
86	Region Kronoberg
87	Region Norrbotten
89	Region Skåne
92	Region Stockholm
93	Region Sörmland
95	Region Uppsala
96	Region Värmland
98	Region Västerbotten
101	Region Västernorrland
103	Region Västmanland
104	Västra Götalandsregionen
107	Region Örebro län
108	Region Östergötland

Sammanfattning

En satsning på vården före, under och efter graviditet samt kvinnors hälsa i övrigt

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)¹ har sedan 2015 tecknat flera överenskommelser och tilläggsöverenskommelser med regeringen avseende vården före, under och efter graviditet, samt kvinnors hälsa i övrigt (fortsättningsvis *satsningen*). Satsningen planeras pågå till och med 2022, med målsättningen om att uppnå en mer tillgänglig, säker, kunskapsbaserad och jämlik vård inom förlossningsvården, primärvården och annan hälso- och sjukvård som bidrar till att främja kvinnors hälsa [1, 2, 3, 4, 5, 6].

Satsningen utgörs av två huvudsakliga delar där tyngdpunkten ligger på insatser för vården före, under och efter graviditet. Utöver detta omfattas insatser för kvinnors hälsa i alla åldrar, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (fortsättningsvis *kvinnors hälsa i övrigt*).

Genom satsningen har särskilda medel årligen betalats ut till regionerna. Regionerna förfogar över de fördelade medlen för att arbeta med insatser utifrån identifierade utvecklingsbehov på lokal nivå. För att ta del av medel från satsningen ska regionerna redovisa vilka insatser som medlen har använts till, varför dessa insatser har prioriterats och vad insatserna ska resultera i. Denna rapport syftar till att sammanfatta regionernas arbete under 2020.

Not. 1. Sveriges Kommuner och Landsting bytte under 2019 namn till Sveriges Kommuner och Regioner. I denna rapport benämns organisationen som "SKR", även i avsnitt som berör tiden före namnändringen.

Nuläge och utveckling inom fem övergripande målområden

För att stödja regionerna i arbetet med satsningen har SKR tagit fram en *strategisk plan*, omfattande vision, mål med tillhörande delmål, strategier samt grundläggande förutsättningar. I tabell 1 nedan beskrivs nuläge utifrån några av de uppföljningsindikatorer som finns kopplade till varje mål.

Sammantaget kan konstateras att det skett förbättringar inom många områden sedan 2015. Trots pandemins påverkan på vården i stort under 2020, ses en fortsatt positiv utveckling av flera indikatorer även under det senaste året.

- Andelen kvinnor som är nöjda med sin förlossning har ökat sedan 2015. Däremot är andelen något lägre än 2019, möjligen till följd av de begränsningar som pandemin inneburit.
- Andelen kvinnor som deltar på eftervårdsbesök har ökat sedan 2015 samt mellan 2019 och 2020. Deltagandet har ökat mest bland kvinnor med enbart grundskoleutbildning och kvinnor som är födda utanför Sverige.
- Andelen kvinnor som drabbats av allvarliga bristningar (grad III & IV) vid icke-instrumentell förlossning har minskat sedan 2015. En förbättring noteras även jämfört med 2019.
- Antalet vårdrelaterade sepsisepisoder (svår bakteriell infektion hos för tidigt födda) inom neonatalvården har sjunkit sedan 2015. Även under det senaste året ses en förbättring.
- Andelen kvinnor som screenats för riskbruk av alkohol vid inskrivningen till mödrahälsovården, samt andelen som screenats för våldsutsatthet under graviditeten har båda ökat sedan 2015. En ökning ses även för båda indikatorerna vid en jämförelse med 2019.

TABELL 1. Nuläge: 2020 års nivåer i förhållande till 2015 samt 2019 års nivåer²

	2015	2019	2020	Målvärde ³
En mer personcentrerad vård				
Andel kvinnor som var mycket nöjda med sin förlossning	70,7 %	74,2 %	73,1 %	n/a
En mer tillgänglig vård				
Andel kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossningen	79,0 %	85,6 %	86,2 %	85 %
En mer säker vård				
Andel kvinnor som drabbats av allvarliga bristningar vid icke instrumentell förlossning (grad III och IV)	2,5 %	2,1 %	2,0 %	1,5 %
Antal sepsisepisoder inom neonatalvården per 100 vård dygn med debut tre dagar efter inläggning	0,23	0,13	0,11	n/a
En mer kunskapsbaserad vård				
Andel kvinnor som screenats för riskbruk av alkohol vid inskrivningen till mödrahjälsövården	81,4 %	90,5 %	92,1 %	95 %
Andel kvinnor som screenats för våldsutsatthet under graviditeten	85,0 %	94,3 %	95,3 %	95 %
Andel kejsarsnitt enligt Robson 1 och Robson 2	14,3 %	14,6 %	15,2 %	10,4 %
Andel barn som är födda mellan graviditetsvecka 22 och 33, där modern erhållit minst 1 dos antenatala kortikosteroider	84,1 %	84,5 %	87,1 %	90 %
En mer jämlik vård				
Andel kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossning				
Födda i Sverige	82,1 %	88,0 %	88,0 %	85 %
Födda utanför Sverige	69,6 %	80,2 %	81,8 %	85 %
Med högskole- eller universitetsutbildning	83,8 %	88,9 %	88,2 %	85 %
Med enbart grundskoleutbildning	65,0 %	76,4 %	79,1 %	85 %

Källa: Graviditetsregistret och Svenskt Neonatalt Kvalitetsregister (SNQ).

Not. 2. Uppgifterna för 2020 är preliminära, för samtliga indikatorer. Särskilt avseende eftervårdsbesök bör en jämförelse med tidigare år tolkas med försiktighet, då registrering av eftervårdsbesök sker upp till 18 veckor efter förlossning. Vidare kan några av nyckeltalen skilja sig något från vad som redovisades i förra årets rapport. Detta då fyra indikatorer i förra året redovisades utifrån Vården i Siffror och i år utifrån Graviditetsregistret.

Not. 3. Målvärde enligt Graviditetsregistret eller Svenskt Neonatalt Kvalitetsregister. I de fall det inte finns något målvärde för en indikator anges n/a.

Regionernas insatser 2020

Trots rådande pandemi har ett omfattande utvecklingsarbete inom ramen för satsningen fortgått. Under 2020 har regionerna sammantaget bedrivit 411 insatser. Av dessa berör 83 procent (342 insatser) vården före, under och efter graviditet, medan 17 procent (69 insatser) primärt är kopplade till kvinnors hälsa i övrigt. Det bör understrykas att rapporten enbart belyser insatser som genomförts inom ramen för satsningen. Det finns många andra insatser med liknande målsättning, som regionerna bedriver vid sidan av satsningen.

Bland de insatser som berör vården före, under och efter graviditet har regionerna arbetat med insatser inom samtliga fem strategier i den strategiska planen.

- Sex regioner har genomfört insatser som huvudsakligen syftat till att *involvera kvinnor och deras familjer*, där involvering framför allt skett i form av patientenkäter och intervjuer.
- 19 regioner har arbetat med insatser för att *anpassa vården och insatser efter kvinnans och familjens behov*. Förlossningsrädsla och psykisk ohälsa i anslutning till graviditet och förlossning har varit några prioriterade områden, liksom förebyggande arbete kopplat till bland annat övervikt och fetma under graviditet. Vidare har regionerna arbetat för att stärka information och kommunikation, med särskilt fokus på kvinnor som inte talar svenska.
- Nästan alla (20 regioner) uppger att de bedrivit någon form av arbete för att *säkerställa en sammanhållen vårdkedja* i samband med graviditet, förlossning och eftervård. Flera av insatserna omfattar hela vårdkedjan, andra syftar till att stärka kopplingen mellan utvalda delar av vårdkedjan, särskilt eftervården och neonatalvården. Exempelvis anger elva regioner att de har bedrivit insatser kopplade till samvård eller nollseparation mellan mor och barn.
- Samtliga regioner har bedrivit insatser inom ramen för strategin *utveckla arbetsätten*. Digitalisering har varit ett återkommande tema. Det har i flera fall använts som en metod för att hantera den pågående pandemin, men även inom mer långsiktiga utvecklingsarbeten. Vidare har många regioner under 2020 arbetat med uppgiftsväxling för att säkerställa att deras medarbetare ska kunna arbeta på toppen av sin kompetens.
- Ett stort antal insatser har genomförts under 2020 i syfte att *stärka kunskapsstyrningen*. Flera regioner har arbetat med att ta fram eller öka följsamheten till riktlinjer och rekommendationer. Ytterligare insatser har syftat till att förbättra inrapportering och uppföljning av vården. Som ett led i att stärka kunskapsstyrningen har många kompetenshöjande aktiviteter genomförts under året.

I tillägg till de insatser som kan kopplas till vården före, under och efter graviditet, har 17 regioner under 2020 bedrivit insatser för kvinnors hälsa i övrigt. Gynekologisk cancer är det område som flest redovisade insatser berör. Tre andra områden som stått i fokus är förbättrat omhändertagande av kvinnor med endometriosis, insatser för att förebygga och minska våld mot kvinnor samt insatser kopplade till preventivmedel eller aborter.

Regionernas insatser för stärkt kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en prioriterad fråga för regionerna. Sammantaget uppskattar de att 79 procent av satsningens medel under 2020 avsattes till insatser kopplade till bemanning, samt att minst 574 tjänster tillsattes under året med hjälp av medel från satsningen. Främst är det barnmorskor och undersköterskor inom förlossningsvården som har rekryterats. Under de kommande fem åren uppger regionerna att de ser behov av att tillsätta fler än 2 800 tjänster inom verksamheter kopplade till kvinnors hälsa.

I syfte att stärka kompetensförsörjningen under kommande år har regionerna genomfört ett stort antal insatser. Exempelvis har:

- Flera regioner tillhandahållit olika typer av utbildningsbidrag och utbildningstjänster samt infört lönepåslag för utvalda yrkesgrupper.
- 13 regioner bedrivit någon form av insats kopplad till mentorskaps- eller introduktionsprogram för nyanställda medarbetare.
- Samtliga regioner genomfört kompetensutvecklande insatser, framför allt utbildningsinsatser, men även möjlighet till forskning eller arbetsplatsrotation.
- Flera regioner infört nya kompetenser för att avlasta vårdens medarbetare med administrativa uppgifter.
- Nästan alla (20 regioner) använt medel från satsningen till att *förbättra arbetsmiljön* i förlossningsvården, genom insatser för att förbättra såväl den psykosociala som den fysiska arbetsmiljön.

Regionernas handlingsplaner 2021

Handlingsplanerna är ett nytt inslag i regionernas redovisningar. För 2021 har regionerna rapporterat in 458 planerade insatser. Av de planerade insatserna rör merparten fortsatt vården före, under och efter graviditet, även om andelen insatser för kvinnors hälsa i övrigt ser ut att öka något.

En analys av regionernas insatser under 2021, utifrån de insatsområden som beskrivs i överenskommelsen för 2020–2022, visar att regionerna planerar att avsätta nästan hälften av medlen under 2021 till *förstärkt personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö* (47,5 procent av medlen, motsvarande 657 mkr⁴). En relativt stor andel av medlen planeras även användas till insatsområdet *vårdkedjan och eftervården* (28,2 procent, 389 mkr). Övriga insatsområden är: *neonatalvård* (9,4 procent, 129 mkr), *övriga kunskapsstöd och utbildnings- eller kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna* (8,1 procent, 112 mkr), *stärkt vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp* (0,8 procent, 11 mkr), samt *stärkt stöd till ungdomsmottagningarna i deras arbete med sexualitet och egenmakt* (0,7 procent, 10 mkr). Utöver dessa insatsområden planerar även regionerna att fördela medel till övriga insatser (5,4 procent, 74 mkr).

Not. 4. De summor som redovisas i tabellen är framräknade genom att applicera den andel av de totala medlen som regionerna redovisat per insatsområde på de totala medel som ingår både i överenskommelsen 2020–2022 och tilläggsöverenskommelsen 2021–2022.

Bakgrund och syfte

SKR har tecknat flera överenskommelser med regeringen under senare år avseende kvinnors hälsa

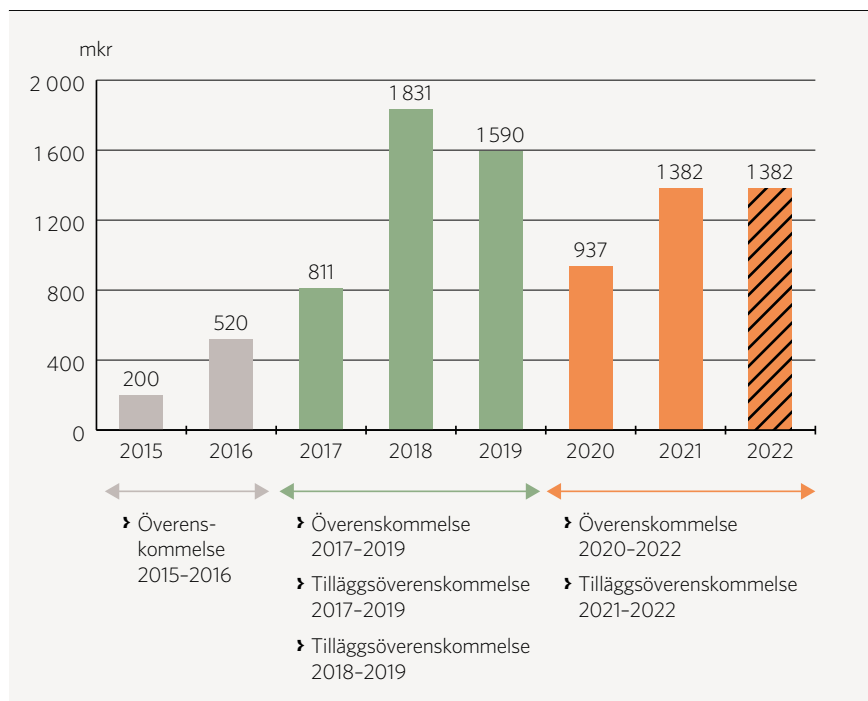
Den första överenskommelsen mellan SKR och regeringen tecknades 2015 och har följts av ytterligare två överenskommelser samt tre tilläggsöverenskommelser, genom vilka särskilda medel har betalats ut till regionerna. Satsningen planeras pågå till och med 2022, med målet om en mer tillgänglig, säker, kunskapsbaserad och jämlik vård inom förlossnings- och neonatalvården, primärvården samt annan hälso- och sjukvård som bidrar till att främja kvinnors hälsa. [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Satsningen utgörs av två huvudsakliga delar. Primärt avses vården före, under och efter graviditet, utöver detta omfattas insatser för kvinnors hälsa i alla åldrar, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (fortsättningsvis *kvinnors hälsa i övrigt*).

För perioden 2015–2022 omfattar satsningen totalt 8,65 miljarder kronor till regionerna inklusive SKR:s stöd för perioden 2015–2022⁵. Av dessa gäller 937 miljoner kronor insatser i regionerna under 2020, se diagram 1. [7]

Not. 5. Totala medel inklusive regionernas och SKR:s stöd för åren 2015–2022. Medel för 2022 är ej beslutade. Utbetalning av medel avseende 2021 respektive 2022 fattas i särskilda regeringsbeslut ställda till Kammarkollegiet.

DIAGRAM 1. Fördelning av medel (miljoner kronor)

Källa: Staten och SKR, respektive överenskommelse och tilläggsöverenskommelse (2015–2022).

Nuvarande överenskommelser till och med 2022

Regionernas insatser under 2020 har genomförts inom ramen för överenskommelsen 2020–2022 med den långsiktiga målsättningen⁶ att arbeta för en mödrahälsovård och förlossningsvård där:

- ▶ det finns en tydlig vårdkedja med en ökad kontinuitet från graviditet till förlossning och eftervård
- ▶ eftervården utvecklas och stärks
- ▶ rätt vård för eventuella skador och vårdskador är lätt att hitta
- ▶ bemanningen är sådan att en barnmorska eller annan relevant kompetens finns tillgänglig för den födande kvinnan under förlossningen

Not. 6. Målen har i huvudsak förts över oförändrade från tilläggsöverenskommelsen som slöts 2018.

- föräldrar känner trygghet i att det finns plats för dem både före och efter förlossning, inte minst för dem som har särskilda behov eller som har långt till närmaste förlossningsklinik
- evidensbaserad kunskap och kunskapsstöd för att förebygga, diagnostisera och behandla förlossningssskador finns tillgänglig för personalen
- det finns goda förutsättningar för forskning

För att ta del av medel från satsningen ska regionerna redovisa vilka insatser som medlen har använts till, varför dessa insatser har valts och vad insatserna ska resultera i. För åren 2020–2022 ska regionerna särskilt redovisa:

Hur regionen har använt medlen för att:

- förbättra arbetsmiljön i förlossningsvården och ökat förlossningsvårdens attraktivitet som arbetsplats
- förstärka personaltätheten och stärka bemanningen
- förbättra neonatalvården och de insatser som bedöms behövas inom neonatalvården

Vidare ska regionerna redovisa:

- hur eftervården i regionen är utformad samt hur förlossningssskador identifieras, åtgärdas och motverkas
- hur vårdkedjan utformats
- hur regionen arbetat för att utveckla och/eller ta till sig av kunskapsstöd
- om nuläget i förhållande till de långsiktiga målsättningarna, i den mån det inte framgår av övriga punkter i redovisningen

Utöver detta ska regionerna även redovisa:

- en handlingsplan, i vilken regionen beskriver vilka insatser som planeras under kommande verksamhetsår, samt hur medel planeras att fördelas och användas

Regionernas handlingsplaner för 2021 berörs även av tilläggsöverenskommelsen 2021–2022 och dess kompletterande målsättningar om:

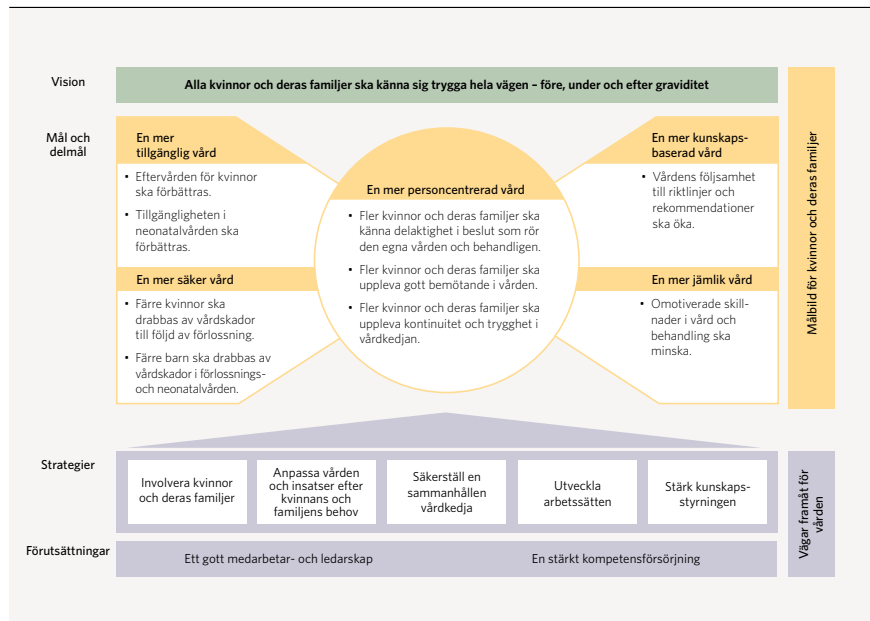
- › att utveckla en sammanhållen, jämlik och personcentrerad vårdkedja baserat på kvinnors olika behov från graviditet till förlossning och eftervård. Regionerna ska säkerställa att vårdkedjan är tydlig och att vården är tillgänglig för de kvinnor som drabbas av komplikationer, förlossningsskador och psykiska besvär i samband med graviditet och efter förlossning
- › att erbjuda en tillgänglig och jämlik eftervård baserad på bästa möjliga kunskap
- › Att det finns utpekad relevant kompetens utifrån kvinnors olika behov genom hela vårdkedjan inklusive eftervården. Kompetensen ska även vara tillgänglig för de kvinnor som söker vård för besvär en längre tid efter förlossningen
- › att hantera den uppskjutna screeningverksamheten av HPV-viruset, som orsakar livmoderhalscancer, och mammografi, genom till exempel utvecklade arbetssätt, moderna analysmetoder och digitala lösningar
- › att personer som utsatts för sexuellt våld och könsstympning ska få tillgång till en god vård baserad på bästa möjliga kunskap

Strategiska planen ger stöd till regionernas arbete

Regionerna förfogar över de fördelade medlen och väljer själva vilka insatser de bedömer gör mest nytta för att uppnå målen i överenskommelserna. Som stöd för detta arbete tog SKR under 2018 fram en *strategisk plan* för vården före, under och efter graviditet. Planen presenterades för regionerna våren 2019 och har funnits tillgänglig som stöd sedan dess.

Som illustreras i figur 1 består den strategiska planen av vision, mål och delmål, strategier samt grundläggande förutsättningar.

FIGUR 1. Strategisk plan för kvinnors hälsa

Källa: SKR, Strategier för kvinnors hälsa, (2019).

Sammanfattning av regionernas pågående och planerade arbete

Denna rapport syftar till att sammanfatta regionernas arbete inom ramen för satsningen under 2020. För att underlätta lärandet mellan regioner och verksamheter presenteras ett flertal fallbeskrivningar av konkreta insatser som har bedrivits under det gångna året. Förhoppningen är att det kan inspirera till fortsatt utveckling och initiativ för att förbättra vården före, under och efter graviditet samt kvinnors hälsa i övrigt runtom i landet.

Regionerna har i åiterrapporteringen valt att beskriva sina insatser på olika sätt och i varierande omfattning, där vissa regioner har beskrivit insatserna mer utförligt än andra. Eftersom denna sammanställning utgår från underlaget i regionernas egna redovisningar, har de insatser som beskrivits mer utförligt givits något större utrymme.

Rapporten är uppbyggd för att möjliggöra för läsaren att fokusera på ett specifikt kapitel eller avsnitt. Det innebär att rapporten i vissa delar kan upplevas som upprepande vid genomläsning från början till slut, då vissa insatser kan omnämnas flera gånger.

Förändringar mot tidigare års redovisningar

För att skapa spårbarhet mellan åren bygger denna rapport i stort på redovisningarna från 2018 samt 2019. Precis som tidigare rapporter tar även årets rapport avstamp i den strategiska planen. Dock syns vissa förändringar i rapportens innehåll och struktur i förhållande till 2019:

- › Utöver en redogörelse utifrån de fem strategierna omfattar kapitel 3 i årets rapportering även en kort redogörelse för de insatser som genomförts inom ramen för kvinnors hälsa i övrigt.
- › De kapitel som i föregående års rapport hette "Framtida kompetensbehov" (kapitel 5) och "Framtida behov av insatser inom neontalvården" (kapitel 6) redovisades 2019 som egna kapitel, då det i dåvarande överenskommelse fanns särskilda redovisningskrav kring detta. Årets rapport omfattar i stället en sammanfattning av regionernas handlingsplaner för 2021 (kapitel 5), i enlighet med de särskilda redovisningskrav som finns beskrivna i överenskommelsen för 2020–2022. Övriga särskilda redovisningskrav redovisas i årets rapport löpande i kapitel 3 och kapitel 4.
- › Regionernas arbete under 2020 har i stort präglats och påverkats av den pågående pandemin. För att spegla regionernas arbete med att ställa om verksamheterna till följd av pandemin, redovisas dess effekter löpande i flera kapitel i årets rapport.

Redovisningens disposition

Redovisningen av regionernas insatser bygger till stor del på den strategiska planens mål och strategier.

- I kapitel 2 presenteras en bild av nuläget för satsningen utifrån den strategiska planens målområden och därtill kopplade indikatorer.
- I kapitel 3 beskrivs regionernas insatser under 2020, vilka redovisas uppdelade enligt den strategiska planens fem strategier, samt insatser för kvinnors hälsa i övrigt.
- I kapitel 4 presenteras regionernas arbete kopplat till en stärkt kompetensförsörjning; ett prioriterat område i samtliga regioner och som i den strategiska planen beskrivs som en grundförutsättning för samtliga strategier.
- I kapitel 5, redovisas regionernas handlingsplaner för 2021.
- I bilaga 1 presenteras samtliga redovisade insatser för 2020 samt planerade insatser, uppdelade per region.

Nuläge utifrån fem målområden

Det är svårt att dra säkra slutsatser om eventuella orsakssamband mellan de insatser som har genomförts inom ramen för satsningen och effekter på kvinnors hälsa. Däremot kan utvecklingen av vissa indikatorer ge en fingervisning om satsningens resultat. I kapitlet redovisas nuläge för utvalda indikatorer inom de fem målområdena i den strategiska planen: en mer personcentrerad, tillgänglig, jämlik, säker och kunskapsbaserad vård. Utfall för respektive indikator redovisas för åren 2015–2020.

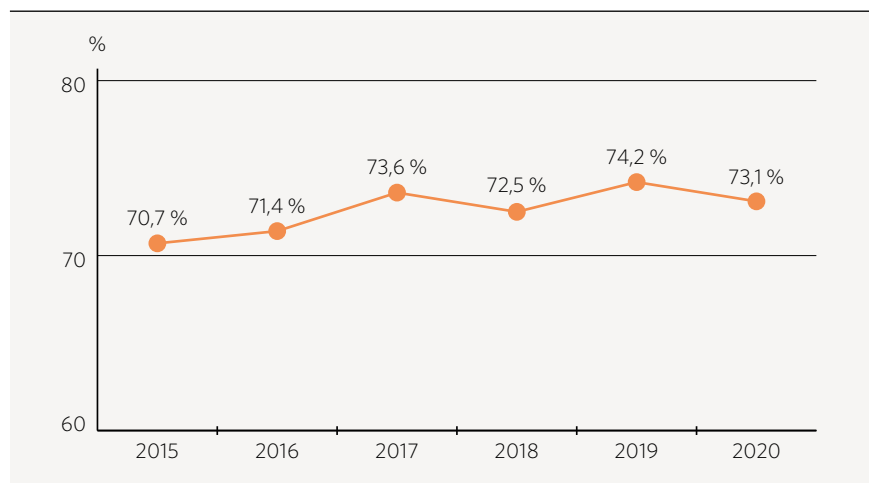
Målområde: En mer personcentrerad vård

En personcentrerad vård innebär i detta sammanhang att vården utgår från kvinnans och hennes familjs förutsättningar, hälsa och preferenser i alla delar av vårdprocessen – före, under, och efter kontakt med vården [8].

Området har varit ett särskilt prioriterat mål för 14 regioner under året. Flera regioner arbetat för en mer personcentrerad vård, genom att i större utsträckning fråga kvinnan vad hon upplever, behöver och önskar. Region Dalarna har genomfört intervjuer för att bättre förstå behoven hos kvinnor och deras partners, med särskilt fokus på kvinnor som har lång resväg till förlossningskliniken. Resultaten av intervjuerna har sammanställts och återförts till vårdkedjan och politiken under 2020.

Andelen kvinnor som varit mycket nöjda med sin förlossning har ökat mellan 2015 och 2020⁷. Som ses i diagram 2 nedan har andelen kvinnor som svarar att de är mycket nöjda med sin förlossning ökat med 2,4 procentenheter (från 70,7 procent till 73,1 procent)⁸. På nationell nivå innebär detta att ungefär 2 400 fler kvinnor var mycket nöjda med sin förlossning under 2020 än om andelen varit densamma som 2015⁹. I jämförelse med 2019 har andelen nöjda dock sjunkit något. I intervjuer som SKR genomfört med verksamhetsföreträdare i regionerna bekräftas att det funnits en besvikelse hos många kvinnor över att deras närstående i vissa fall inte tillåtit närvara under förlossningen till följd av pandemin.

DIAGRAM 2. Andel kvinnor som var mycket nöjda med sin förlossning (2015–2020)

Källa: Graviditetsregistret.

Den nationella Graviditetsenkäten som började skickas ut i december 2020 till ett viktigt verktyg för att följa kvinnans upplevelse och ger regionerna utökade möjligheter att fortsätta utvecklingen mot en mer personcentrerad vård.

- Not. 7. Kvinnan räknas som mycket nöjd när hon har skattat sin förlossningsupplevelse som 8 eller mer, på en 10-gradig VAS-skala. Graviditetsregistret har inget målvärde för denna indikator.
- Not. 8. Uppgifterna för 2020 är preliminära, detta gäller samtliga indikatorer i detta kapitel.
- Not. 9. Under 2015 av uppgav 70,7 procent av kvinnorna att de var mycket nöjda med sin förlossning. 2020 var 73,1 procent av kvinnorna nöjda med sin förlossning. Det innebär att ungefär 2 400 fler kvinnor var mycket nöjda med sin förlossning 2020, jämfört med om andelen hade legat på samma nivå som 2015.

Graviditetsenkäten – ett steg mot en mer personcentrerad vård

Den 1 december 2020 började Graviditetsenkäten skickas ut till tre grupper av kvinnor som kommit i kontakt med graviditetsvårdkedjan: kvinnor som är i graviditetsvecka 25 (Graviditetsenkät 1), de som fött barn för åtta veckor sedan (Graviditetsenkät 2), samt de som fött barn för ett år sedan (Graviditetsenkät 3). Enkäten besvaras via 1177.se.

Mellan den 1 december 2020 och 1 mars 2021 har enkäten skickats ut till 68 692 kvinnor, varav 28 415 kvinnor fått enkät 1, 16 634 fått enkät 2 och 23 643 fått enkät 3. Alla tre enkäter har uppvisat en hög svarsfrekvens:

- › Enkät 1 – 66 procent
- › Enkät 2 – 68 procent
- › Enkät 3 – 63 procent

Genom att fånga gravidas och nyblivna mödrars upplevelse av sin egen hälsa och erfarenheter av vården under graviditet, förlossning samt året efter förlossning, får regionerna ett viktigt underlag till utvecklingsarbete för en mer personcentrerad vård inom hela vårdkedjan.

De tre enkäterna till respektive målgrupp går att hitta på www.skr.se ”Enkät till gravida och nyblivna mammor”.

Målområde: En mer tillgänglig vård

Med tillgänglighet till vården före, under och efter graviditet menas att vården ska gå att nå, att den ges i rimlig tid samt att relevant information som alla kan förstå och använda finns tillgänglig [9]. Ett exempel på en indikator som kan kopplas till tillgänglig vård är andelen kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossning. Om eftervårdsbesöket ligger nära förlossningstillfället ökar chansen att fånga behoven när de uppstår.

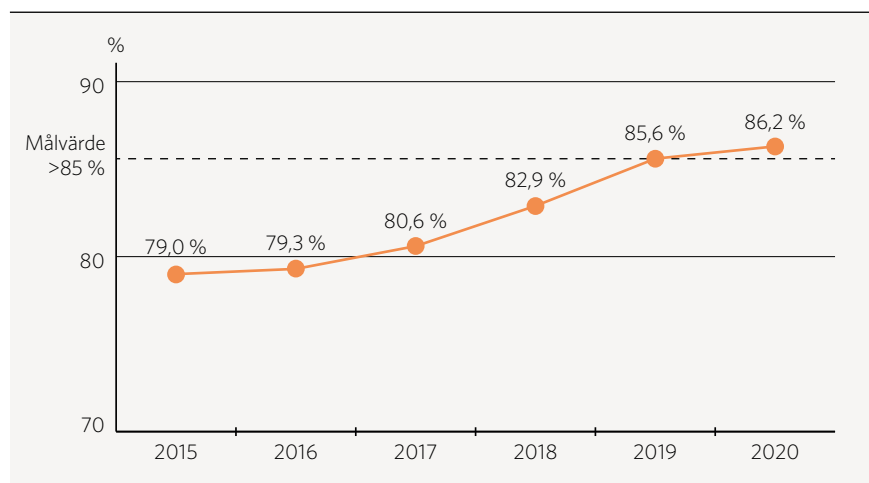
För 2020 har 15 regioner angivit att en mer tillgänglig vård har varit ett särskilt prioriterat mål för arbetet. Under pandemin beskrivs dock stora utmaningar med att upprätthålla en god tillgänglighet, varför regionerna haft anledning att fokusera på detta mål under året. Bland annat har Region Skåne skickat ut 30 000 HPV-självtest för att säkerställa deltagande i screening även under pandemin.

Flera regioner ser positivt på de möjligheter som digitala lösningar erbjuder, både för att hantera pandemin och för att öka tillgängligheten generellt. Exempel på sådana insatser är Västra Götalandsregionens digitala amningsmottagning, Region Hallands arbete för digitalisering av föräldrautbildning och Region Kalmar läns fortsatta utveckling av digitala vårdmöten för barn i behov av hemsjukvård.

Vidare har regionerna även under 2020 fortsatt arbeta med ökad tillgänglighet inom eftervården. Flera regioner har utökat uppföljningen av kvinnan i nära anslutning till förlossningen. Bland annat har Region Norrbotten infört pilotprojekt med telefonbesök två veckor efter förlossning. Flera regioner har även fortsatt arbetet med bäckenbottenteam/-mottagningar samt arbetet för att uppnå nollseparation.

Andelen kvinnor som varit på eftervårdsbesök har ökat sedan 2015. Som kan ses i diagram 3 nedan, har andelen kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossning ökat med 7,2 procentenheter mellan åren 2015 och 2020 (från 79,0 procent till 86,2 procent). På nationell nivå innebär det att ungefär 7 200 fler kvinnor var på eftervårdsbesök 2020 än om andelen varit densamma som 2015¹⁰. Trots pandemin är utvecklingen positiv även i jämförelse med 2019¹¹.

DIAGRAM 3. Andel kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning (2015-2020)

Källa: Graviditetsregistret (Datauttag 2021-03-22).¹²

- Not. 10. Under 2015 var 79,0 procent av kvinnorna på eftervårdsbesök. Om en lika stor andel hade varit på eftervårdsbesök under 2020 hade antalet kvinnor som varit på eftervårdsbesök varit ungefär 7 200 lägre än det faktiska antalet under 2020, då 86,2 procent var på eftervårdsbesök.
- Not. 11. Jämförelse med tidigare år bör tolkas med försiktighet då registrering av eftervårdsbesök sker upp till 18 veckor efter förlossning. På grund av hur registreringen i registret sker kan dessa data komma att korrigeras.
- Not. 12. I rapporten Regionernas insatser för kvinnors hälsa 2019 redovisades denna indikator samt ytterligare ett par indikatorer nedan utifrån Vården i Siffror varför siffrorna kan skilja något mellan årets och föregående års rapport. Detta gäller samtliga indikatorer där källan förra året var Vården i Siffror.

Graviditetsregistret har som målvärde att över 85 procent av kvinnorna ska ha varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning, ett mål som nu uppnåtts på nationell nivå [10].

Målområde: En mer jämlik vård

Jämlik vård innebär att bemötande, vård och behandling ges på lika villkor oavsett ålder, kön, funktionsnivå, utbildning, bostadsort, social ställning, födelse-land, etnisk eller religiös tillhörighet och sexuell läggning. Det innebär även att vården ges med respekt för alla människors lika värde [11]. Jämlik vård innebär inte nödvändigtvis att samma behandling ska ges till alla, utan att vården anpassas utifrån individens och grupperns olika behov och förutsättningar.

För 2020 har 17 regioner angivit att en mer jämlik vård har varit ett särskilt prioriterat mål för arbetet under året. Exempelvis beskriver regionerna att digitala lösningar för distansmöten och patienthotell ska kunna kompensera för geografiska skillnader. Region Västerbotten har implementerat ett webbaserat stödprogram till kvinnor för att undvika oönskad viktuppgång under graviditet och för att stötta återgång till normalvikt efter förlossning. Regionen beskriver detta webb-stöd som ett komplement för att skapa en bättre tillgänglighet och för att i högre grad möjliggöra en jämlik hälso- och sjukvård över hela länet.

Region Östergötland arbetar med HBTQI Diplomerings i samarbete med Regioner i Samverkan. Det är regionerna Halland, Örebro Län, Blekinge, Sörmland, Jönköpings Län, Östergötland samt Kronoberg. Utbildningar genomförs med medarbetare i syfte att förbättra bemötandet av och arbetsmiljön för HBTQI personer. På grund av pandemin är alla fysiska utbildningar inställda, men det finns en Digital Catch Up för nyanställda till de enheter/verksamheter som är diplomerade.

Regionernas särskilda satsningar på grupper som behöver språkligt stöd och på kvinnor i socioekonomiskt utsatta områden fortsatte under 2020, då en majoritet av regionerna genomförde minst en insats riktad mot kvinnor i dessa grupper. Till exempel infördes kulturdoulor i flera regioner, kommunikations- och informationsinsatser på flera språk samt förbättrade rutiner för stöd till kvinnor som talar andra språk än svenska.

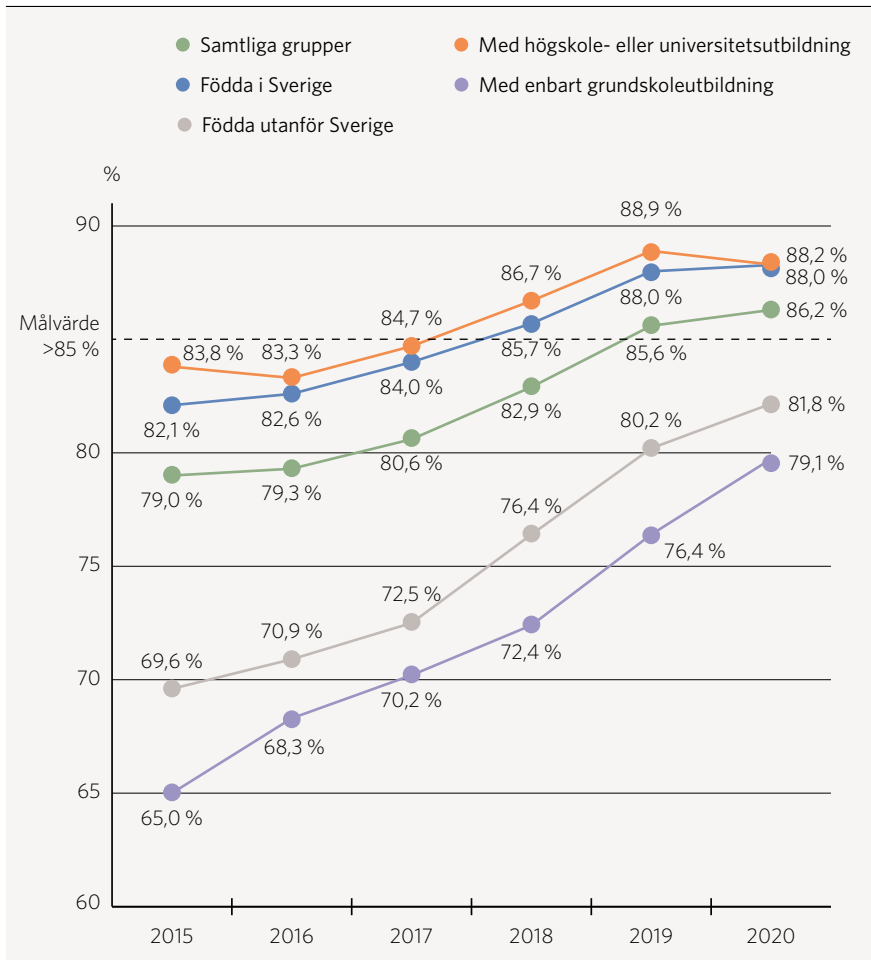
Insatserna tycks ha gett effekt. I en jämförelse mellan olika socioekonomiska grupper avseende eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossning, syns tydligt att skillnaderna mellan grupperna har minskat de senaste åren. Eftervårdsbesöken har ökat mest i de grupper där kvinnor historiskt sett i lägst utsträckning gått på besöken. Till dessa grupper hör kvinnor födda utanför Sverige och kvinnor med enbart grundskoleutbildning.

Som framgår i diagram 4 nedan, hade 82,1 procent av svenskfödda kvinnor varit på eftervårdsbesök 2015. Motsvarande siffra för kvinnor födda utanför Sverige var 69,6 procent. Bland högskole- eller universitetsutbildade hade 83,8 procent varit på eftervårdsbesök 2015. För kvinnor med enbart grundskoleutbildning var andelen 65,0 procent.

Fem år senare har skillnaderna mellan grupperna minskat och andelen är idag 88,0 procent för kvinnor födda i Sverige, 81,8 procent för kvinnor födda utanför Sverige, 88,2 procent för kvinnor med högskole- eller universitetsutbildning respektive 79,1 procent för kvinnor med enbart med grundskoleutbildning.

I jämförelse med 2019 noteras en förbättring för samtliga grupper förutom kvinnor med högskole- eller universitetsutbildning, där en något lägre andel registrerats under 2020.

DIAGRAM 4. Andel kvinnor som varit på eftervårdsbesök på barnmorskemottagning efter förlossning (2015-2020)

Källa: Graviditetsregistret (Datauttag 2021-03-22).

För samtliga grupper gäller Graviditetsregistrets målvärde, att 85 procent av kvinnorna ska ha varit på eftervårdsbesök [10]. Som diagram 4 på föregående sida visar ligger kvinnor med högskole- eller universitetsutbildning samt kvinnor födda i Sverige över målvärdet år 2020. För kvinnor med enbart grundskoleutbildning samt kvinnor födda utanför Sverige har målvärdet, trots en positiv utveckling, ännu inte uppnåtts.

Målområde: En mer säker vård

En säker hälso- och sjukvård innebär att vårdskador förhindras genom ett aktivt riskförebyggande arbete [11]. Det riskförebyggande arbetet kan genomföras på många olika sätt, såsom kompetenshöjande insatser, förbättring av utrustning, teknik eller utvecklade arbetssätt och rutiner.

För 2020 har 17 regioner angivit att en mer säker vård har varit ett särskilt prioriterat mål för arbetet. Samtliga regioner uppger att de bedriver någon form av arbete för att förebygga, identifiera och åtgärda förlossningsskador. Vidare visar en sökordsanalys¹³ att en majoritet av regionerna även har bedrivit insatser kopplade till patientsäkerhet för det nyfödda barnet.

Flera regioner har genomfört kompetenshöjande insatser i form av utbildningar eller förbättringsarbete för både normala och komplicerade förlossningar, så väl som akuta situationer eller omhändertagande av barn med sviktande vitalfunktioner.

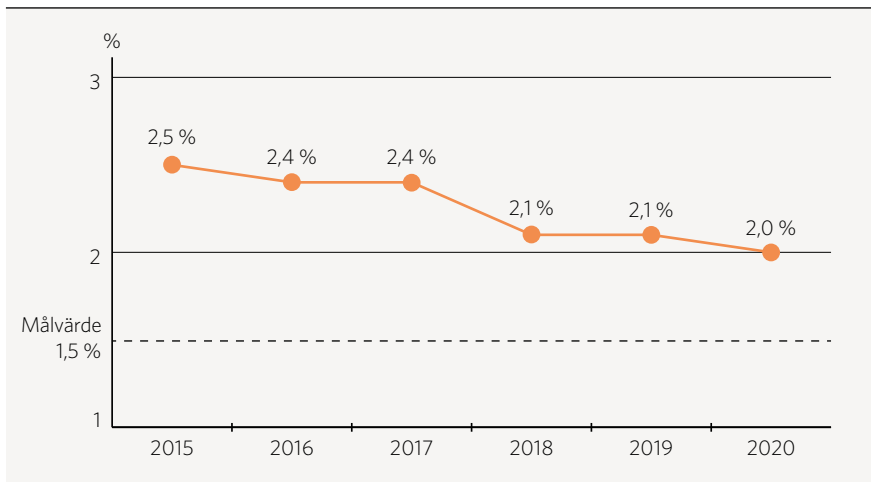
Flera regioner har även investerat i att förbättra teknik, utrustning eller lokaler. Region Norrbotten och Region Uppsala har satsat på upprustning av neonatalavdelningar. Exempel på utrustning som införskaffats eller upphandlas av regioner är transportkuvöser, ekokardiografisimulator, medicinteknisk utrustning för ultraljud och CTG, utrustning för förbättrade möjligheter till operativt borttagande av myom (myosure) samt undersökning av residualurin (bladderscan), samt teknisk utrustning för minimalinvasiva ingrepp.

Not. 13. Specifika sökord har använts för att identifiera de olika områdena i regionernas redovisningar. Det innebär att regioner som har benämnt en insats på ett annat sätt än de sökord som använts inte har inkluderats i denna analys.

Västra Götalandsregionen arbetar för att öka patientsäkerheten vid förlossning genom att säkerställa att två barnmorskor närvarar vid förlossningstillfället. Region Värmland håller på att standardisera sin vårddokumentation för att uppnå en objektiv, patientsäker journal utan upprepningar av fakta. Standardiseringen innebär även att vårdens medarbetare får hjälp av dokumentationsmallen att göra rätt medicinska bedömningar. Region Östergötland har avsatt tid för BB-rond så att alla kvinnor rondas utifrån identifierad risk. Rondtillfället ska leda till utveckling och lärande samt ge en patientsäker eftervård.

Avseende indikatorn *andelen kvinnor som drabbats av allvarliga bristningar (grad III och IV) vid icke instrumentell förlossning* har andelen stadigt minskat under senare år, från 2,5 procent 2015 till 2,0 procent 2020, se diagram 5. På nationell nivå innebär det att ungefär 540 färre kvinnor drabbades av allvarliga bristningar 2020 än om andelen som drabbats varit densamma som under 2015¹⁴. Det är även en förbättring jämfört med 2019 års nivåer.

DIAGRAM 5. Andel kvinnor som drabbats av allvarliga bristningar vid icke-instrumentell förlossning (2015-2020)

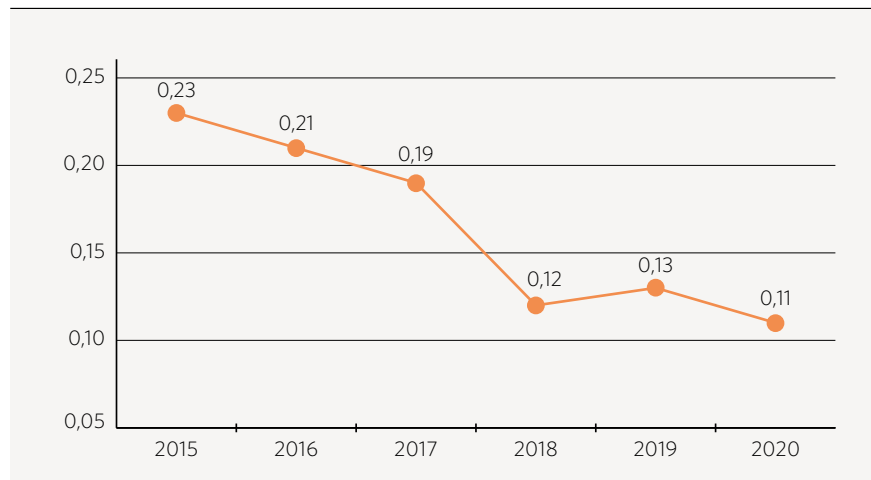
Källa: Graviditetsregistret (Datauttag 2021-03-22).

Som framgår i diagram 5 ovan bör värdena dock även ses i relation till Graviditetsregistrets målvärde som ligger på under 1,5 procent [10].

Not. 14. Under 2015 drabbades 2,5 procent av kvinnorna av allvarliga bristningar. Om en lika stor andel hade drabbats av allvarliga bristningar under 2020 hade antalet drabbade kvinnor varit ungefär 540 högre än det faktiska antalet under 2020, då 2,0 procent drabbades av allvarliga bristningar.

För neonatalvården har indikatorn *andel vårdrelaterade sepsisepisoder* (svår bakteriell infektion hos för tidigt födda) mer än halverats sedan 2015; från 0,23 till 0,11 episoder per 100 vårddygn, se diagram 6. På nationell nivå innebär det att 195 färre nyfödda drabbades av vårdrelaterad sepsis 2020 än om andelen hade varit lika stor som under 2015.¹⁵ Det innebär även en förbättring jämfört med 2019 då 0,13 sepsisepisoder per 100 vårddygn rapporterades in.

DIAGRAM 6. Antal sepsisepisoder inom neonatalvården per 100 vårddygn med debut tre dagar efter inläggning (2015–2020)¹⁶

Källa: Svenskt Neonatalt Kvalitetsregister (Datauttag 2021-02-15).

Not. 15. Under 2015 registrerades 0,23 sepsisepisoder per 100 vårddygn inom neonatalvården. Om en lika stor andel sepsisepisoder hade registrerats under 2020 hade 195 fler nyfödda drabbats av vårdrelaterad sepsis än det faktiska antalet under 2020, då 0,11 sepsisepisoder per 100 vårddygn inom neonatalvården registrerades.

Not. 16. Indikatorn rör både verifierade och overifierade fall, eftersom det kan vara svårt att med blodprov verifiera en infektion hos de barn som vårdas inom neonatalvården. I den strategiska planen omnämns indikatorn som "Antal verifierade vårdrelaterade infektionsepisoder per 100 vårddygn i neonatalvård" [17]. SNQ har inget målvärde för denna indikator.

Målområde: En mer kunskapsbaserad vård

En kunskapsbaserad vård innebär att vården ska bygga på bästa tillgängliga kunskap [11].

För 2020 har 14 regioner angivit att en mer kunskapsbaserad vård har varit ett särskilt prioriterat mål för arbetet. En av regionerna beskriver att målet om en kunskapsbaserad vård fått prioriteras ner på grund av omprioriteringar under pandemin. Ytterligare en region beskriver att förutsättningarna för forskning varit extra utmanande till följd av pandemin.

Trots pandemin har ett stort antal insatser för en mer kunskapsbaserad vård genomförts, varav flera är långsiktiga projekt som löper över flera år. Exempelvis utvecklar Region Stockholm gemensamma riktlinjer för förlossningsvården i sjukvårdsregion Stockholm Gotland, ett arbete som har pågått sedan 2018. Region Skåne har drivit ett kunskapsstyrningsprojekt som påbörjades 2016. Projektet innefattar etablering av ett kunskapscentrum för kvinnohälsa, med uppdrag att stärka och stödja framför allt basmödravård och primärvård. Det innefattar även en expertgrupp inom förlossningsvård, vars uppdrag är att stärka och stödja förlossningsvården genom arbete med evidens, riktlinjer och omvärldsspaning.

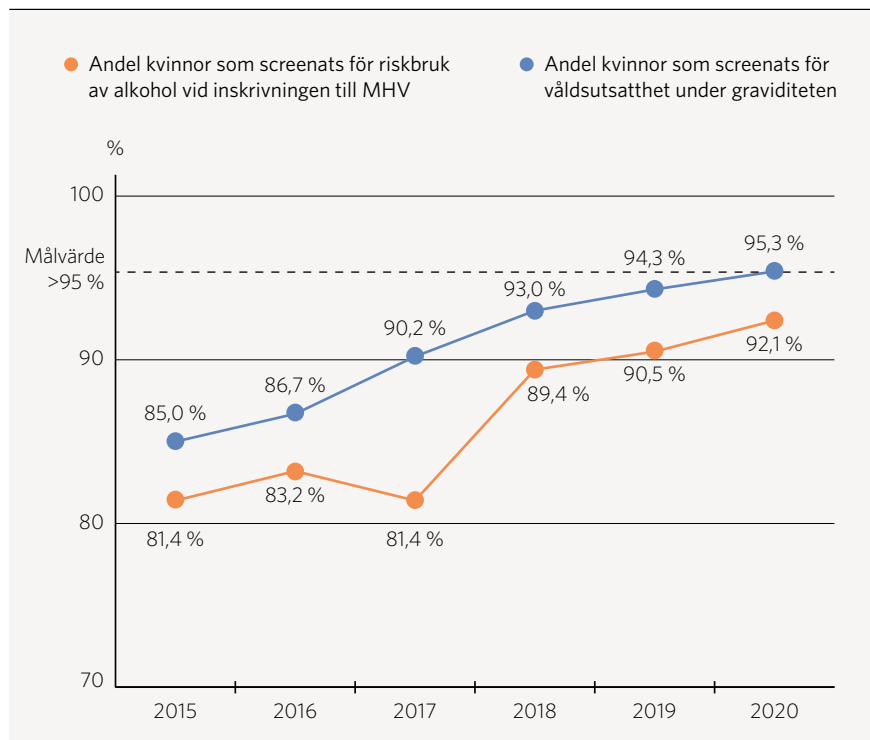
Vidare redovisar 20 regioner att det finns goda förutsättningar för att bedriva forskning i regionen. I Region Gävleborg avsätts medel från satsningen för att frigöra tid och material till forskning. I Region Västmanland bedrivs forskning kring bland annat psykisk ohälsa i samband med graviditet. I Region Västernorrland har två av klinikens barnmorskor nyligen publicerat en artikel om uppföljning av eftervården i regionen. Under 2020 har Örebro Universitet anställt en professor i obstetrik och gynekologi, som arbetar 30 procent på Kvinnokliniken. Från och med augusti 2020 har Kvinnokliniken även en forskningsbarnmorska på heltid fram till sommaren 2021. Region Halland deltar i den nationella multicenterstudien COPE som avser att studera effekter av Covid-19 under graviditeten.

Avseende indikatorn andelen kvinnor som *screenats för riskbruk av alkohol vid inskrivningen till mödrahälsovården* samt indikatorn *andel våldsutsatthet under graviditeten* har dessa ökat med 10,7 procentenheter respektive 10,4 procentenheter mellan 2015 och 2020. Andelarna har ökat från 81,4 procent till 92,1 procent för alkoholscreening, samt från 85,0 procent till 95,3 procent för screening för våldsutsatthet, se diagram 7. På nationell nivå innebär det att ungefär 10 700 fler kvinnor screenades för alkohol under 2020 än om andelen screenade varit den samma som 2015¹⁷.

Not. 17. Under 2015 screenades 81,4 procent av kvinnorna för riskbruk av alkohol vid inskrivningen till mödrahälsovården. Om en lika stor andel hade screenats för riskbruk av alkohol under 2020 hade antalet kvinnor som screenats varit ungefär 10 700 lägre än det faktiska antalet under 2020, då 92,1 procent screenades.

Samtidigt screenades ungefär 10 400 fler kvinnor för våldsutsatthet under 2020 än om andelen varit densamma som under 2015¹⁸. För båda värdena ses även en ökning i relation till 2019.

DIAGRAM 7. Andel kvinnor som screenats för riskfaktorer (2015-2020)

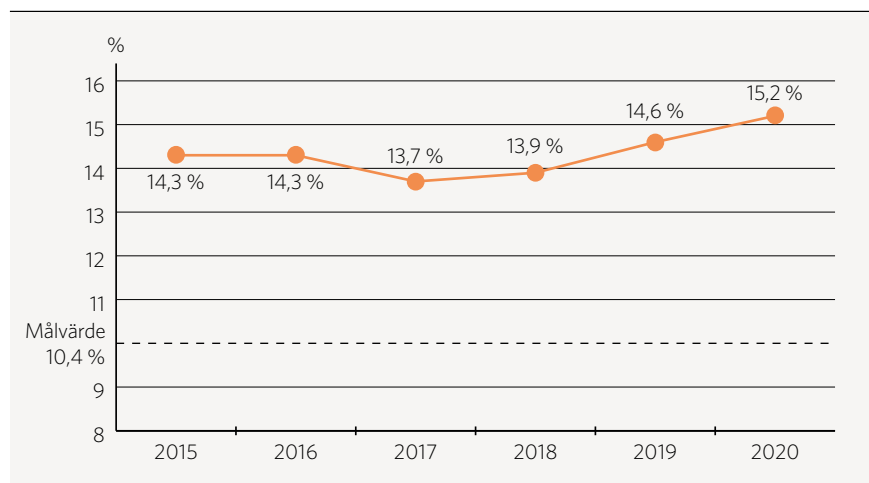
Källa: Graviditetsregistret (Datauttag 2021-03-22).

Graviditetsregistrets målvärde för båda dessa indikatorer är över 95 procent [10]. På nationell nivå nåddes målvärdet för screening för våldsutsatthet under 2020, medan screening av riskbruk av alkohol fortsatt ligger under målvärdet.

Not. 18. Under 2015 screenades 85,0 procent av kvinnorna för våldsutsatthet under graviditeten. Om en lika stor andel hade screenats för våldsutsatthet under graviditeten under 2020 hade antalet kvinnor som screenats varit ungefär 10 400 lägre än det faktiska antalet under 2020, då 95,3 procent screenades.

Indikatorn *andelen kejsarsnitt enligt Robson 1 och 2*¹⁹ har ökat med 0,9 procentenheter mellan 2015 och 2020; från 14,3 procent till 15,2 procent, se diagram 8. Det är även en ökning i relation till 2019 års värden (14,6 procent).

DIAGRAM 8. Andel kejsarsnitt enligt Robson 1 och Robson 2 (2015–2020)

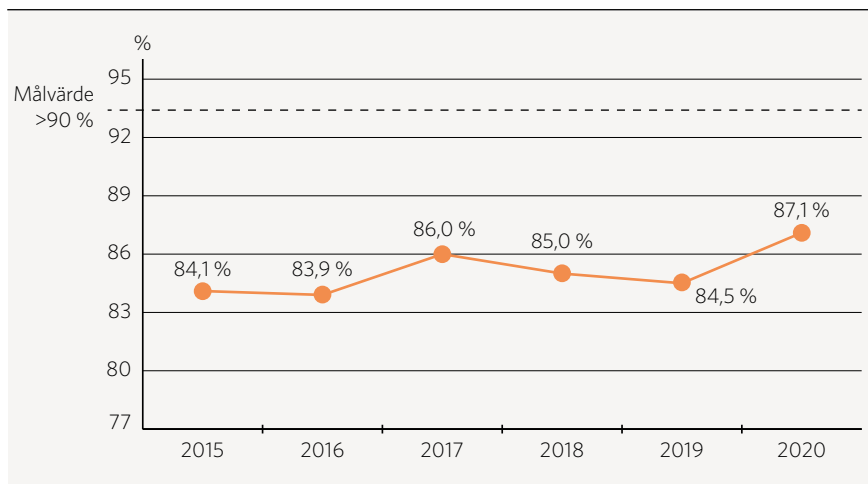
Källa: Graviditetsregistret (Datauttag 2021-03-22).

Graviditetsregistrets målvärde är att andelen kejsarsnitt enligt Robson 1 och 2 ska ligga under 10,4 procent [10]. Frågan kring beslut om förlossningssätt är omdiskuterad och komplex. Möjligheten att kunna genomföra kejsarsnitt bidrar till att höja vårdens kvalitet och är ett viktigt medel för att säkerställa en patientsäker vård före, under och efter graviditet. Vissa typer av kejsarsnitt är motiverade utifrån såväl medicinsk som psykosocial indikation. I de flesta fall anses emellertid vaginala förlossningar vara det säkraste och mest ändamålsenliga alternativet för både kvinnan och barnet. [12]

Under 2020 behandlades 87,1 procent av kvinnorna som födde barn i graviditetsvecka 22–33 med antenatala kortikosteroider (steroidbehandling som ges före förlossningstillfället), i syfte att hjälpa barnet att utveckla sin syreupptagningsförmåga och minska risken för ett flertal negativa utfall. För 2015 var motsvarande andel 84,1 procent, se diagram 9. Även jämfört med 2019 ses en ökning inom detta område.

Not. 19. Robson 1 innebär kejsarsnitt för en förstföderska där barnet är fullgånget och ligger med huvudet nedåt och det sker en spontan förlossningsstart. Robson 2 innebär samma sak med skillnaden att induktion sker före den spontana förlossningsstarten [32].

DIAGRAM 9. Andel barn som är födda mellan graviditetsvecka 22-33 där modern erhållit minst 1 dos antenatala kortikosteroider (2015-2020)

Källa: Svenskt Neonatalt Kvalitetsregister (Datauttag 2021-02-15).

Svenskt Neonatalt Kvalitetsregisters målvärde är över 90 procent.

Regionernas insatser 2020

I kapitlet beskrivs först insatser som berör vården före, under och efter graviditet. Därefter beskrivs de insatser som syftar till att stärka kvinnors hälsa i övrigt.

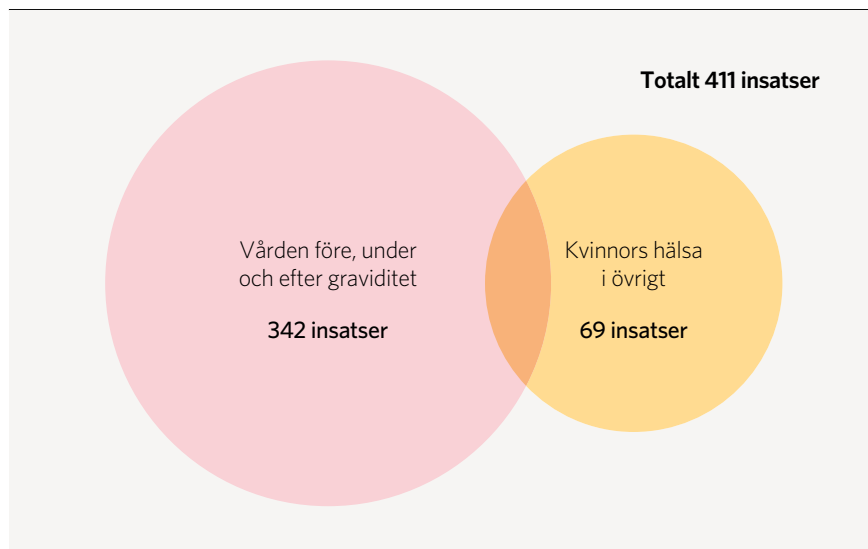
Regionernas insatser har fortlöpt, men påverkats av Covid-19

Under 2020 har hela samhället präglats starkt av pandemin. Vården för kvinnors hälsa är inget undantag; såväl kvinnorna och deras närstående som medarbetarna har tvingats leva med stora anpassningar. Närstående har inte kunnat följa med på mottagningsbesök, föräldrautbildningar har ställts in och cellprovsverksamheter har begränsats. Pandemin har också påverkat de insatser som regionerna bedriver inom ramen för satsningen. I flera fall har utvecklingsarbeten fått stå tillbaka på grund av att resurser inom verksamheten omprioriterats till pandemirelaterade arbetsuppgifter. Värt att notera är att pandemin även tycks ha skyndat på utvecklingen mot ökad digitalisering. Ett flertal regioner har övergått till digitala utbildningsformer, patientinformation har tillgängliggjorts i digitala format, digitala konferenser har hållits och en ökad andel vårdmöten har skett digitalt.

Trots pandemin har det även bedrivits ett omfattande förändringsarbete. Totalt har regionerna under året genomfört 411 insatser inom ramen för satsningen. I jämförelse med föregående år är det en minskning, då regionerna under 2019 redogjorde för sammanlagt 481 insatser.

Av årets samtliga insatser berörde 342 (83 procent) vården före, under och efter graviditet, medan 69 insatser (17 procent) primärt var inriktade på kvinnors hälsa i övrigt, se figur 2.

FIGUR 2. Antal insatser 2020 uppdelat på vården före, under och efter graviditet samt kvinnors hälsa i övrigt

Källa: Regionernas redovisningar 2020.

I likhet med tidigare år har många av insatserna en relativt lång tidsram och löper över flera år. Många av de insatser som har avslutats kommer på olika sätt leva vidare inom verksamheterna, som nya arbetsätt eller förändringar av lokaler.

För vissa insatser som avslutats har regionerna kunnat redovisa resultat. Region Värmlands kompetensutvecklingsinsats, som syftat till att minska antalet allvarliga bristningar, har följts upp och uppföljning visar att andelen bristningar av grad III och IV minskat under 2020. Region Skåne har utökat öppettider inom specialistmödravården i Malmö, vilket resulterat i kortare väntetider på akutmottagningen.

Regionernas resultatuppföljningar har genomförts på olika sätt, som att analysera vård- och HR-statistik, patientenkäter, dialog med verksamheterna och forskningsstudier. Liksom föregående år finns det utrymme för att i högre grad följa upp och redovisa resultat för genomförda insatser.

De insatser som presenteras i följande avsnitt gör inte anspråk på att utgöra en uttömmande redovisning, utan syftar till att beskriva regionernas arbete i stora drag. En fullständig förteckning över regionernas insatser finns i Bilaga 1. Vidare bör understrykas att detta kapitel enbart belyser insatser som genomförts inom ramen för satsningen. Det finns många andra insatser med liknande målsättning, som regionerna bedriver vid sidan av satsningen.

2020 års insatser inom vården före, under och efter graviditet

I detta avsnitt redovisas insatser som genomförts under 2020 inom ramen för vården före, under och efter graviditet, utifrån de fem strategierna:

- › Involvera kvinnor och deras familjer.
- › Anpassa vården och insatser efter kvinnans och familjens behov.
- › Säkerställ en sammanhållen vårdkedja.
- › Utveckla arbetsätten.
- › Stärk kunskapsstyrningen.

Det är värt att notera att många av regionernas insatser sannolikt berör fler än en strategi. Nedan presenteras insatser utifrån den strategi som insatsen främst omfattas av.

Involvera kvinnor och deras familjer

När mottagare av vården involveras blir det lättare att förstå de behov som kvinnor och deras närstående har. På så vis skapas möjligheter att identifiera och prioritera förbättringsområden och relevanta åtgärder. [13]

Sex regioner har genomfört insatser som främst syftar till att involvera kvinnor och deras familjer i vården och i förbättringsarbetet. Region Skåne har genomfört en medborgarundersökning där 6 000 invånare svarat på frågor om amning och Region Värmland har intervjuat nyblivna föräldrar inom ramen för innovationsprojektet ”Trygg hela vägen”. I Region Uppsala har nio anställda kulturdoulor haft 106 uppdrag där de träffat och fört dialog med gravida kvinnor under tre till fem träffar. Doulorna har även använt mötena med kvinnorna för att sprida information om pandemin till nyanlända.

EXEMPEL: Förlossningsförberedelse via föreställningar – Region Dalarna

En gång i månaden håller barnmorskor från förlossningsavdelningen och mödrahälsovården en föreställning om förlossningsförberedelse i aulan på Falu lasarett. Syftet med föreställningen är att på ett roligt och lärorikt sätt erbjuda en modernare förlossningsförberedelse, där blivande föräldrar får möjlighet att möta förlossningsbarnmorskor. Föreställningen är sprungen ur ett behov av att ge en positiv bild av förlossningen för kvinnan och partnern. Målet är bättre förberedda familjer och stärkt partnermedverkan. Föreställningarna har utvärderats i enkäter och responsen har varit positiv. Föreställningarna har pågått sedan 2016 och planeras fortgå så länge det finns ett intresse bland blivande föräldrar.

Under pandemin har föreställningarna fått pausas och regionen håller i stället på att ta fram en film om förlossningsförberedelse. Regionen ser att ett digitalt format eller möjlighet till fjärrsändning av föreställningen i framtiden skulle kunna tillgängliggöra informationen för blivande föräldrar med lång resväg till sjukhuset – vilket skulle kunna bidra till bättre tillgänglighet och en mer jämlik vård.

Anpassa vården och insatser efter kvinnans och familjens behov

Att anpassa vården efter kvinnors och familjers behov är avgörande för att uppnå en mer personcentrerad och jämlik vård. Kvinnornas och familjernas individuella förutsättningar, preferenser och hälsosituationer utgör alla viktiga utgångspunkter. [8]

Att anpassa vården och insatser efter kvinnan och familjens behov har varit en prioriterad fråga i många regioner. 19 regioner har genomfört insatser inom ramen för denna strategi och nästan alla dessa regioner har genomfört fler än en insats.

Ett flertal regioner har bland annat arbetat med att identifiera och stötta kvinnor med förlossningsrädsla. Region Blekinge har arbetat för att minska förlossningsrädsla genom att identifiera kvinnor med förlossningsrädsla tidigt under graviditetsförloppet och erbjuda dem extra stöd. Region Dalarna har påbörjat utbildningsinsatsen Föda utan rädsla (FUR), där alla medarbetare i vårdkedjan (primärvård och slutenvård) ska utbildas och få stödjande verktyg. I Region Västerbotten har regionens mångåriga satsning på Auroramottagning gett effekt, då kvinnorna upplever sig tryggare efter genomförda aurorasamtal.

Tio av regionerna har bedrivit insatser kopplat till psykisk ohälsa i anslutning till graviditet och förlossning²⁰. Mödrahälsovården i Region Blekinge har utbildat medarbetare i EPDS (Edinburgh Postnatal Depression Scale) och börjat erbjuda EPDS-samtal till identifierade kvinnor. Region Östergötland har fortsatt stärka samarbetet med socialtjänsten för att bättre möta det ökade behovet av vård kring psykosociala riskgraviditeter, och sedan 2019 genomför mödrahälsovården och psykiatrin gemensamma ronder en gång i månaden för samordning kring gravida med psykiatrisk sjukdom eller missbruk.

Utöver psykisk ohälsa har många regioner arbetat med förebyggande arbete kopplat till bland annat övervikt och fetma under graviditet. Region Uppsala håller på att ta fram ett nytt arbetssätt för mödrahälsovårdens barnmorskor och primärvårdens professioner. Det ska ge ett samordnat och individanpassat stöd för att främja hälsosamma levnadsvanor hos kvinnan och hennes familj. I Region Västmanland har vattengymnastik med fysioterapeut/vattengympaledare genomförts för att begränsa viktuppgång för kvinnor med fetma i samband med graviditet. Gruppaktiviteten pågick under januari och februari 2020 men behövde därefter pausas som följd av pandemin.

Not. 20. Specifika sökord har använts för att identifiera de olika områdena i regionernas redovisningar. Det innebär att regioner som har benämnt en insats på ett annat sätt än de sökord som använts inte har inkluderats i denna analys.

Ett stort antal insatser har genomförts för stärkt information och kommunikation, särskilt till kvinnor som inte talar svenska. Broschyrer, tryckt informationsmaterial och informationsfilmer har tagits fram och distribuerats. Ett flertal regioner har även uppdaterat eller översatt informationen som finns på 1177.se till flera språk.

För kvinnor med annat modersmål än svenska har flera regioner pågående arbeten med kulturdoulor och hälsokommunikatörer. I Region Västernorrland har regionen utvecklat ett bildbaserat material på lätt svenska. Under pandemin har materialet kommit till stor användning vid samtliga föräldrautbildningar, då dessa inte kunnat genomföras i grupp.

Flera regioner har arbetat för att viss vård ska kunna utföras där kvinnan och familjen befinner sig. Region Jämtland Härjedalen har inlett ett arbete med att etablera neonatal hemsjukvård för att möjliggöra för familjer att i större utsträckning vara i sin hemmiljö i stället för på sjukhus. Region Skåne erbjuder nyförlösta kvinnor och familjer eftervård i hemmet i stället för på BB eller BB-mottagning. I nuläget har ”BB-hemma” startats upp i Malmö och Helsingborg.

För att anpassa vården till kvinnans och familjens behov har många regioner genomfört utbildningar för medarbetare eller stärkt personaltätheten. Region Västmanland har sänkt riktlinjerna för antalet inskrivna per barnmorska från 85 till 75 gravida per heltidstjänst. Västra Götalandsregionen har sedan 2017 arbetat med att öka sin bemanning för att minska kötider till nybesök för IVF (provrörsbefruktning). Se kapitel 4 för en beskrivning av ytterligare insatser inom området kompetensförsörjning.

EXEMPEL: Bättre induktionsvård i pandemitider – heminduktion – Region Dalarna

Under 2019 inledde Region Dalarna ett arbete kring heminduktion, det vill säga att starta igångsättning av förlossningar i hemmet. Initialt var planen att genomföra en kort pilotstudie, för att senare delta i en nationell studie kring heminduktion under 2020. Syftet med pilotstudien var att utreda säkerheten kring induktioner i hemmet eller på patienthotell för en lågriskgrupp.

Som en del i pilotstudien tog regionen fram protokoll och riktlinjer för heminduktion. Pilotprojektet avslutades i anslutning till pandemins första våg. Regionen fattade då beslut om att fortsatt erbjuda heminduktion till lågriskgrupper. Detta då belastningen varit hög sedan tidigare i och med ett ökat antal induktioner och då många kvinnor i möjligaste mån önskat undvika att vistas i vårdens lokaler under pandemin.

Regionen inväntar besked om huruvida den nationella studien kommer påbörjas efter pandemin. Eventuella studieresultat som kommer ur en sådan studie kan komma att medföra anpassningar av arbetssättet.

Säkerställ en sammanhållen vårdkedja

För att skapa trygghet genom hela vårdförloppet krävs en sammanhållen vårdkedja. Det är viktigt kvinnan får samma information av de olika aktörer hon kommer i kontakt med och inte behöver upprepa sin berättelse vid varje ny kontakt.

20 regioner uppger att de bedrivit någon form av arbete för att förstärka vårdkedjan i samband med graviditet, förlossning och eftervård. Arbetet omfattar gemensamma utbildningar, nyetablerade utvecklings- och arbetsgrupper samt regelbundna möten mellan olika verksamhetsområden. Även regiongemensamma strukturer och vårdprogram har tagits fram. Utöver insatser som omfattar hela vårdkedjan har ett stort antal insatser genomförts för att stärka kopplingen mellan enskilda delar av vårdkedjan. Likt 2019 har det även 2020 varit stort fokus på eftervården och neonatalvården.

Avseende insatser för att stärka hela vårdkedjan har bland annat Region Västerbotten sedan 2019 arbetat för att utveckla samarbetet och informationsflödet mellan mödrahälsovård, förlossning och BB, barnklinik, samt barnhälsovård genom regelbundna vårdkedjemöten två gånger per termin. Region Västernorrland och Region Stockholm har arbetat med alternativa vårdmodeller enligt ett caseload-baserat arbetssätt, där samma medarbetare har ansvar för vården före, under och efter graviditet. Ett annat område, inom vilket flera regioner har arbetat för att stärka vårdkedjan, är amning. En sökordsanalys visar att 16 regioner har genomfört någon form av insats kring amning (motsvarande siffra var 14 regioner under 2019). Region Dalarna har bedrivit ett arbete för att stärka vårdkedjan kring amning genom en gemensam amningsstrategi, så att medarbetare genom hela vårdkedjan kan förmedla kunskap.

**EXEMPEL: Utökad mödrahälsovårdsuppdrag i Ådalen (Sollefteå och Kramfors)
- Region Västernorrland**

Region Västernorrland har under 2020 fortsatt utveckla ett nytt arbetssätt som innebär att mödrahälsovårdens uppdrag i Ådalen utökats. Insatsen har tillkommit mot bakgrund av regionens tidigare caseload-projekt och ambitionen har varit att ta tillvara de fördelar som barnmorskor och kvinnor upplevt.

Arbetsättet innebär att mödrahälsovården i Ådalen numera bemannas även kvällar och helger för att erbjuda ett utökad stöd till kvinnor i området. Stödet innefattar bedömning av gravida i latensfas, vid vattenavgång utan värkar, minskade fosterrörelser och oro. Barnmorskorna har möjlighet att konsultera läkare på förlossningskliniken vid behov. Efter förlossningen erbjuder barnmorskorna kontroller vid tidig hemgång samt stöd under amningsperioden. Hembesök erbjuds både under graviditet och efter förlossningen, utifrån kvinnornas behov. För kvinnorna innebär det utökade stödet att de slipper åka 15-20 mil för en första bedömning och i stället kan få en sådan på hemorten.

Arbetsättet har utvecklats i samverkan med barnmorskorna inom mödrahälsovården, något som regionen lyfter som en framgångsfaktor. Under 2021 planerar Region Västernorrland att utöka projektet till att omfatta ett större område och under 2022 planeras en utvärdering av arbetsättet.

Avseende eftervården uppger 20 regioner att de bedrivit någon form av arbete för att öka andelen kvinnor som följs upp efter en förlossning. Insatserna omfattar såväl stärkt samverkan kring eftervården generellt som stärkt vårdkedja för kvinnor med besvär efter förlossning. Region Västerbotten har tagit fram nya rutiner runt eftervårdsbesöket inom mödrahälsovården. Tidigare låg ansvaret på den nyförlösta kvinnan att själv ringa och boka tid för sitt eftervårdsbesök. Enligt den nya rutinen är det i stället mödrahälsovården som bokar in kvinnan till ett eftervårdsbesök redan under graviditeten.

Under 2018 identifierade Region Jönköpings län att både personal och patienter saknar information och riktlinjer för vart kvinnorna ska vända sig vid besvär efter förlossning. Kvinnorna söker ofta akut för besvär som skulle kunna hanteras på en planerad mottagning. Därför har regionen sedan dess tagit fram ett regiongemensamt dokument för medarbetare. Vidare har en patientbroschyr tagits fram och informationen på 1177.se uppdaterats.

Ett flertal regioner har arbetat med att förbättra samarbetet mellan region och kommun genom att stärka befintliga eller etablera nya familjecentraler. I Västra Götalandsregionen har det sedan 2018 pågått ett arbete med kompetensöverföring mellan sluten- och öppenvård för att kunna erbjuda vård som inte kräver sjukhusets resurser via en specialistläkarmottagning för gravida på primärvårdsnivå.

Samtliga regioner uppger att de bedrivit någon form av arbete för att förbättra neonatalvården. Många regioner har arbetat med att undvika patientförflyttningar och för att låta familjen vara tillsammans i största möjliga utsträckning. Genom en sökordsanalys av regionernas insatser uppskattas att elva regioner genomfört någon form av insats som rörde samvård eller nollseparation under både 2019 och 2020. Några regioner har arbetat med utökad neonatal hemsjukvård, ytterligare ett antal med transportorganisationen runt nyfödda, där regionerna bland annat införskaffat nya transportkuvöser.

EXEMPEL: Projekt Nyfödd Sammanhållen Familj – Region Gävleborg

Region Gävleborg har under flera år bedrivit insatsen NSF – Nyfödd Sammanhållen Familj. Insatsen innebär att förlossning, BB och neonatalvård i regionen samarbetar och verkar tillsammans som en enhet, med familjen i fokus. Projektet startades för att möta behovet av en starkare vårdkedja med förbättrat och utökat samarbete. Målsättningen med NSF är att minska patientförflyttning och att familjen ska få vara tillsammans från födelseögonblicket till hemgång. Även operations- och uppvaksavdelningar omfattas, så att nollseparation värnas även när modern vårdas där. Insatsen omfattar också barnmorskemottagningar i syfte att samverka kring frågor gällande exempelvis anknytning, amning och psykisk ohälsa.

Inom ramen för insatsen har gemensamma utbildningsinsatser inom amning och krisstöd genomförts, medarbetare har fått hospitera i varandras verksamheter och även fått möjlighet att arbeta på rotationstjänster över verksamhetsgränserna. Därtill har regionen utvecklat den neonatala hemsjukvården, tagit fram ett digitalt stöd och startat upp en ny BB-mottagning i Bollnäs. Dialog förs även kring att utveckla en gemensam BB/neonatalmottagning i nya, framtida lokaler. En styrgrupp har satts samman där verksamhetschefer inom vårdkedjan och processledare träffas regelbundet.

NSF har resulterat i färre patientförflyttningar, färre separationer mellan mor och barn, kortare vårdtider, minskad kuvösvård och färre inskrivningar inom neonatalvården. Regioner upplever att insatsen lett till en bredare kompetens inom hela vårdkedjan.

Utveckla arbetssätten

Att utveckla effektiva arbetssätt är viktigt för att erbjuda en god vård, men också för att möta de kompetensförsörjningsutmaningar som vården står inför. Det kan innebära att strukturerat fördela arbetsuppgifter utifrån medarbetarens individuella erfarenhet eller att genom uppgiftsväxling få fler att kunna arbeta på toppen av sin kompetens. Att sätta samman team med hänsyn till teamets samlade kompetens är ett exempel, liksom att införa nya roller i vårdkedjan. [14] Utvecklade arbetssätt kan även innefatta att tillvarata de möjligheter som digitalisering innebär.

Samtliga regioner har bedrivit insatser för att utveckla arbetssätten, varav de allra flesta redovisar fler än en insats. I flera fall har regionerna lyckats med att snabbt ställa om vården till de nya förutsättningar som pandemin inneburit. 17 regioner har bedrivit insatser med användning av digitala lösningar. Regionerna har arbetat med att tillgängliggöra information till patienter i digitala format, såsom filmer och via 1177.se, samt skapat möjligheter till digitala möten med vården. Region Kalmar län har fortsatt utvecklingen av digitala vårdmöten för barn i behov av hemsjukvård, vilket innebär en mer tillgänglig vård som utgår från familjens behov och möjlighet att erbjuda digitala möten som komplement till hembesök. För vårdens medarbetare har digitala utbildningar och videokonferenser genomförts.

Många regioner har bedrivit insatser för att, genom uppgiftsväxling, säkerställa att deras medarbetare ska kunna arbeta på toppen av sin kompetens. I Region Dalarna utför undersköterskor även under 2020 administrativa uppgifter som tidigare utfördes av barnmorskor. I Västra Götalandsregionen har Sahlgrenska universitetssjukhuset under flera år arbetat med uppgiftsväxling mellan flera olika yrkesgrupper. Bland annat ska undersköterskor arbeta mer patientnära genom införande av vårdnära servicetjänster inom lokalvård. Region Västmanland startade under året ett pilotprojekt med en obstetrisk mottagning för öppenvårdsbesök som annars tagits emot på förlossningsavdelningen. Insatsen syftar till att avlasta förlossningsenheten. Så många öppenvårdsbesök som möjligt ska tas emot utanför förlossningsavdelningen, så att barnmorskor och undersköterskor kan fokusera på förlossningspatienter.

Ett annat nyckelområde är att utveckla arbetssätten för ökad patientsäkerhet. Flera regioner har bedrivit insatser för att genom utvecklade arbetssätt minska antalet förlossningsskador. Region Uppsala har anställt en sekreterare för att bland annat registrera bristningar av grad II i Bristningsregistret, i syfte att systematiskt kunna följa upp resultat av förlossningsvården. Regionen har även tillhandahållit senior handledning gällande bristningar till barnmorskor i det dagliga arbetet. Region Värmland har, inom ramen för satsningen, fortsatt att finansiera bemanning med fysioterapeut inom kvinnosjukvården.

Insatsen har syftat till att minska antalet postoperativa komplikationer, påskynda rehabilitering och minska antalet vårddygn vid större bukingrepp. I Region Stockholm har det under flera år pågått ett arbete med att utveckla arbets sätt för att minska antalet undvikbara kejsarsnitt. Inom ramen för insatsen erbjuds kvinnor med uttalad förlossningsrädsla ett skraddarsytt program, samtidigt som läkare och barnmorskor får utbildning i samtalsmetodik.

**EXEMPEL: Projekt Psykisk hälsa, ohälsa och sjukdom i samband med graviditet
– Region Västmanland**

I Region Västmanland har ett arbete med att ta fram och implementera en strukturerad metod för att identifiera psykisk ohälsa i samband med graviditet initierats. Metoden har implementerats på länets alla barnmorskemottagningar under 2020. Målsättningen med arbetet är att erbjuda en jämlik vård, tidigt identifiera psykisk ohälsa, erbjuda rätt insatser vid behov, underlätta barnmorskornas arbete med psykisk ohälsa samt öka samverkan med psykologer.

I samband med implementeringen har en vetenskaplig utvärdering av metoden inletts tillsammans med Region Västmanlands forskningsenhet, Centrum för klinisk forskning. Datainsamlingen har pågått sedan 2019 och kommer att fortsätta under hela 2021.

Med anledning av pågående pandemi har ovan beskrivna studie utvidgats till att även undersöka olika aspekter av psykisk ohälsa under graviditeten kopplat till pandemin. Studien innefattar en enkätstudie samt intervjuer med både gravida och deras partner för att undersöka hur de upplever att det är att vänta barn under en pandemi.

Stärk kunskapsstyrningen

En stärkt kunskapsstyrning är en nyckel för en mer jämlik och kunskapsbaserad vård. Regionernas arbete inom ramen för det nationella systemet för kunskapsstyrning är en viktig del i detta. Systemet syftar till att utveckla, sprida och använda bästa tillgängliga kunskap. [15]

Ett stort antal insatser har genomförts i syfte att stärka kunskapsstyrningen. Flera regioner har arbetat med att ta fram eller öka följsamheten till riktlinjer och rekommendationer. 19 regioner uppger att de bedriver någon form av arbete för att utveckla eller ta till sig av de kunskapsstöd som finns inom vårdkedjan för graviditet, förlossning och eftervård. I Region Stockholm fortsätter arbetet med GeRik (Gemensamma riktlinjer för förlossningsvården i Region Stockholm Gotland), där en organisation har skapats vars uppgift är att ta fram PM inom förlossningsvården. Hittills har sex PM publicerats på Vårdgivarguiden och regionerna planerar att ta fram ytterligare 18 riktlinjer. Region

Östergötlands arbete med Östgötafakta, som syftar till att ta fram gemensamma riktlinjer för kvinnohälsa, fortsätter nu inom det nationella systemet för kunskapsstyrning. Västra Götalandsregionen har arbetat med utveckling av styrdokument och arbetsrutiner kring hud mot hud för prematura barn i samband med förlossning. Region Uppsala arbetar mot målet att uppfylla Socialstyrelsens riktlinjer för omhändertagande av graviditetsdiabetes.

Inom ramen för det mångåriga arbetet med att implementera en regional amningsstrategi för hela vårdkedjan har Region Norrbotten bildat reflektionsgrupper inom neonatalvården, i syfte att kartlägga och identifiera förbättringsområden. Arbete pågår även med att förbättra dokumentation av amning i regionens journalsystem, för att mäta och utvärdera det amningsstöd som ges.

Genom att införa ersättning utifrån måluppfyllelse stimulerar Region Dalarna mödrahälsovården och vårdcentraler att fråga gravida kvinnor om våldsutsatthet och riskbruk av alkohol.

Ytterligare insatser har bedrivits i syfte att förbättra inrapportering och uppföljning av vården. Region Norrbotten har ett flerårigt arbete med GynOp:s bristningsregister. Ett vårdprogram för grad III- och IV-bristningar är implementerat sedan tidigare och regionens bäckenbottenteam har fått i uppdrag att registrera och strukturerat följa upp grad II-bristningar. Region Jönköpings län har sedan 2018 arbetat med strukturerad inrapportering och uppföljning av sfinkterrupturer och klipp med hjälp av GynOp:s bristningsregister. Målet har varit att minska antalet sfinkterrupturer till under en procent år 2020.

Ett stort antal insatser omfattar kompetenshöjande aktiviteter, primärt olika former av utbildning, se kapitel 4.

EXEMPEL: Nationellt kunskapscentrum för barn med bronchopulmonell dysplasi (BPD) - Region Uppsala

I Region Uppsala har det sedan år 2018 pågått ett arbete med att skapa ett nationellt multi-disciplinärt kunskapscentrum för barn med bronchopulmonell dysplasi (BPD), en kronisk lungsjukdom hos nyfödda. Forskning visar att dödligheten är hög för barn med svår BPD under första levnadsåret och de som överlever har ökad förekomst av andra komplikationer, bland annat försenad neurologisk utveckling. På ledande BPD-klinik i USA har metoder utvecklats som inneburit ökad överlevnad och vårdkvalitet och Region Uppsala har etablerat samarbete med ett nordamerikanskt BPD-nätverk. Idag saknas det ett kunskapscentrum i Skandinavien inom detta område och etableringen i Uppsala innebär att metoderna från USA även kan komma svenska barn till del.

Genom deltagande i internationella forskningsgrupper har regionen påbörjat arbetet med att utforma vårdrum inom neonatalverksamheten för barn med BPD. På grund av pandemin pausades insatsen under 2020, men målet är att det nationella kunskapscentret med anpassade lokaler ska vara på plats till år 2022.

Som beskrivs i kapitel 2 är det många regioner som uppger att det finns goda förutsättningar för forskning i deras region. Region Dalarna har sedan 2018 bedrivit en insats för att förbättra preeklampsivården (vården för de med havandeskapsförgiftning) utifrån forskning och evidens. Medarbetare inom specialistmödravården har deltagit i forskningsprojektet IMPACT-studien, som undersöker hur kvinnor som löper risk att drabbas av preeklampsi kan identifieras.

2020 års insatser för kvinnors hälsa i övrigt

I tillägg till de insatser som kan kopplas till vården före, under och efter graviditet, har 17 regioner bedrivit insatser för kvinnors hälsa i alla åldrar, med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Nedan redovisas insatser utifrån fyra teman som återkommer i flera av regionernas redovisningar:

- › Gynekologisk cancer
- › Endometriosis
- › Förebygga våld mot kvinnor
- › Preventivmedel och aborter

Det vanligaste insatsområdet kopplat till kvinnors hälsa i övrigt är insatser kopplade till gynekologisk cancer, särskilt relaterat till införande av Nationellt vårdprogram för livmoderhalscancerprevention.

Flera regioner har arbetat för att öka kvinnors deltagande vid gynekologisk cellprovskontroll, genom att identifiera och kontakta så kallade "uteblivare", de som inte kommer på de besök de kallats till. Metoder som har använts är telefon- respektive brevkontakt samt HPV-självtester. Region Västmanland har gjort en särskild satsning på att öka kunskapen om cellprovtagning samt sexuell och reproduktiv hälsa hos kvinnor som inte talar svenska, i syfte att öka deltagandet i den organiserade cellprovtagningen. Flera regioner beskriver insatser för att höja den övre åldersgränsen så att ett sista prov erbjuds kvinnor efter 63 års ålder. På grund av pandemin har flera regioner tvingats pausa screeningverksamheten, till följd av minskade laboratorieresurser. I tilläggsöverenskommelsen 2021–2022 är ett mål att hantera den uppskjutna screeningverksamheten. Det gäller såväl screening av HPV-viruset som orsakar livmoderhalscancer som mammografi, genom utvecklade arbetssätt, moderna analysmetoder och digitala lösningar. Region Skåne har infört HPV-självtest som en lösning på utmaningen.

Flera regioner har tillsatt nya tjänster till vården för kvinnor med dysplasi (cellförändringar) eller cancer, exempelvis utbildade dysplasisjuksköterskor, -barnmorskor och -läkare samt fysioterapeut och dietist. Andra har arbetat för att förbättra rutiner kring cancer samt dysplasi och Region Örebro län har sedan 2016 haft en länsgemensam dysplasienhet.

EXEMPEL: HPV-självtest - Region Skåne och Region Östergötland

För att säkerställa deltagande i cervixcancerscreening under pandemin har Region Skåne infört HPV-självtest som komplement till ordinarie screeningmetod. Metoden syftar till att upprätthålla deltagandegrad och patientsäkerhet samt undvika undanträngningseffekter relaterat till pandemin. 30 000 självtester har skickats ut till kvinnor i regionen. I den initiala uppföljning som gjorts bedömer regionen att fler kvinnor testats än vad som skulle varit fallet vid ordinarie process. Parallellt genomförde regionen under 2020 en utredning kring huruvida HPV-självtest borde införas som primär screeningmetod, i syfte att öka följsamheten, förbättra tillgängligheten och frigöra värdefull barnmorskekompetens. Utredningen har medfört att Hälso- och sjukvårdsnämnden fattat beslut om att införa HPV-självtest som primär screeningmetod för Barnmorskemottagningar i Hälsoval Skåne med start 1 september 2021.

Även andra regioner har arbetat med insatser kopplat till HPV-självtester. Region Östergötland har genomfört en forskningsstudie för att, via telefon och brev, kontakta "uteblivare" och därigenom öka deltagandet vid gynekologiska cellprovskontroller. Studien, där avslutande rapport redovisades under 2020, visade att den mest effektiva interventionen för att få så många som möjligt att lämna ett prov, var att skicka ett HPV-självtest tillsammans med ett brev och instruktioner över hur testet ska tas.

Ett annat område som flera regioner prioriterat är förbättrat omhändertagande av kvinnor med endometrios i enlighet med nationella riktlinjer. Även här har regionerna arbetat med förbättrade rutiner utifrån Socialstyrelsens informationsmaterial och med att säkerställa kompetens inom endometrioscården. Utbildningsinsatser och stärkt samverkan mellan kvinnoklinikerna, primärvården, elevhälsan och ungdomsmottagningarna har varit viktiga delar i det förbättrade omhändertagandet.

EXEMPEL: Endometriosteamb – Region Örebro län

Region Örebro län har arbetat med att förbättra omhändertagande av patienter med endometrios, genom att starta upp ett endometriosteamb. Teamet består av gynekolog, kontaktbarnmorska, smärtläkare, fysioterapeut, psykiatriker, kurator och medicinsk vårdadministratör. Till teamets uppgifter hör att skapa rutiner för smärtlindring vid akuta besök och för hormonell behandling samt att följa upp och utvärdera givna behandlingar. Teamet ansvarar även för att utbilda och samverka med andra vårdgivare, i syfte att skapa en bra vårdkedja för kvinnor med endometrios.

Insatsen omfattar mottagningsverksamhet med utredning och behandling av kvinnor med verifierad endometrios, som inte kan behandlas i primärvården eller på vanlig gynekologisk mottagning. Teamet utreder även kvinnor med misstänkt endometrios. En endometriosskola med sex utbildningstillfällen för kvinnor som diagnostiserats planerades under våren 2020, men denna har fått skjutas fram på grund av pandemin.

Insatsen har bidragit till förbättrad tillgänglighet till specialister med rätt kompetens och tillgång till teambehandling.

Regionerna har bedrivit ett omfattande arbete för att förebygga och minska våld mot kvinnor. Region Sörmland har under flera år bedrivit ett arbete kopplat till kvinnlig könsstympning, medan ytterligare ett antal regioner arbetat mot våld i nära relationer och sexuellt våld. Region Östergötland har, tillsammans med Nova-huset²¹, skapat ett Idéburet offentligt partnerskap (IOP) i syfte att ge råd och stöd till våldsutsatta kvinnor och deras närstående. Stödet omfattar även medföljning till polis, domstol och hälso- och sjukvård. Nya metoder för att tidigt möta och fånga upp utsatta barn, unga och unga vuxna i sociala medier testas och utvärderas.

Not. 21. Ideell förening mot sexuellt våld. Merparten av verksamheten sker inom Region Östergötland.

EXEMPEL: Våld i nära relationer – Region Halland

Under 2019–2020 har Region Halland utvecklat en arbetsmodell för att rutinmässigt fråga om och identifiera våld i nära relationer. Insatsen har syftat till att stärka samverkan mellan olika aktörer i regionen, öka kunskapsnivån samt möjliggöra systematisk uppföljning lokalt och regionalt. På lång sikt är målsättningen att insatsen ska bidra till att förebygga ohälsa och förbättra livssituationen för människor med erfarenheter av våld. Arbetsmodellen är tänkt att leda till förbättrad tillgänglighet, likvärdighet och vård av god kvalitet, oavsett var i Halland man bor.

Den framtagna modellen innehåller rutiner, stödmaterial, frågeformulär och en manual för dokumentation, den sistnämnda i syfte att möjliggöra strukturerad uppföljning. Regionen har även reviderat sin handbok "Barn som riskerar att fara illa" och bedrivit utbildningsinsatser.

Insatsen har lagt grunden för ett mer strukturerat arbete och skapat förutsättningar för uppföljning. Vidare har en regionalt ansvarig strateg utsetts, som tillsammans med berörda verksamheter arbetar för att insatser på området ska kunna fortsätta att utvecklas och förbättras.

EXEMPEL: Könstymning – Region Sörmland och Region Stockholm

Sedan 2017 pågår ett arbete i Region Sörmland för att öka kunskapen om könstymning bland invånare och medarbetare. Okunskapen kring könstymning är utbredd och behovet av att kunna bemöta patientgruppen är stort. Under hösten 2019 påbörjade regionen riktade utbildningsinsatser, bland annat till boende i socioekonomiskt utsatta områden. Även informationsinsatser till invånare har genomförts genom kampanjer i sociala medier och skriftlig information framtagen på flera språk. Regionen har, i samråd med AMEL-mottagningen (mottagning som tar emot tar emot flickor och kvinnor med erfarenhet av kvinnlig omskärelse/könstymning), uppdaterat sina skriftliga riktlinjer utifrån Socialstyrelsens riktlinjer. Utöver detta har en lokal arbetsgrupp (LAG) bildats under 2020, vilken arbetar med att öka kunskapen bland medarbetare inom skola, hälso- och sjukvård samt socialtjänst.

Genom journalgranskning kan regionen se att antalet kvinnor som fått en diagnos kopplad till könstymning har ökat med 63 procent från 2019 till 2020. Pandemin har dock kraftigt begränsat regionens möjlighet att erbjuda operativ behandling för dessa kvinnor, då den planerade operationsverksamheten minskat eller helt ställts in under delar av året.

Region Stockholm har en mångårig utbildningsinsats kring kvinnlig könstymning. Ett mål har varit att utbilda 800 medarbetare inom verksamheter som ofta besöks av patienter med erfarenhet av könstymning. Utbildningen syftar till att medarbetarna bättre ska kunna identifiera, behandla och vägleda kvinnor.

Många regioner har genomfört insatser kopplat till preventivmedel eller aborter. Region Östergötland har arbetat med att öka andelen medicinska aborter i förhållande till kirurgiska aborter, med målet att 90 procent av alla aborter ska vara medicinska. I Region Stockholm finns numera gemensam aborttidsbokning för hela regionen via ett gemensamt telefonnummer, till vilket regionens alla invånare kan ringa. Region Västerbotten har sedan 2017 förstärkt ungdomshälsan och ungdomsmottagningar i enligt med rekommendationer från Föreningen för Sveriges Ungdomsmottagningar (FSUM) och appen ”Ungdomsmottagning Online Västerbotten” har tagits fram under 2020.

Ytterligare ett stort antal insatser har genomförts för att stärka kvinnors hälsa i stort. Insatserna spänner över ett brett spektrum. Region Östergötland har sedan 2019 infört ökad närvaro av sjuksköterska och kurator på barnavårdscentral i socioekonomiskt utsatta områden, samt startat föräldragrupper/öppna förskolor riktade till ofrivilligt migrerade. Region Västernorrland har genomfört utbildningsinsatser för att höja barnmorskors kompetens inom klimakterierelaterade besvär.

EXEMPEL: Osteoporosmottagning – Region Västernorrland

Region Västernorrland arbetar sedan två år med att förebygga refrakturer (nya frakturer som uppstår på samma plats som tidigare frakturer) hos kvinnor med osteoporos. Insatsen har tillkommit mot bakgrund av ett identifierat behov av att utöka arbetet med att förhindra nya frakturer hos kvinnor över 50 år som drabbats av lågenergifrakturer (frakturer som uppstår spontant eller av oväntat liten belastning på skelettet). Insatsen har omfattat att skapa en sammanhållen frakturkedja, med identifiering av kvinnor som drabbats av lågenergifrakturer. Kvinnorna erbjuds därefter en bentäthetsmätning med hjälp av en särskild sorts röntgenundersökning, DXA²², samt vid behov besök till osteoporosmottagning för behandling. Till övriga kvinnor, för vilka medicinsk behandling inte är aktuell, ges information om vad de själva kan göra i form av kost, träning och fallreducerande åtgärder. Insatsen har hittills resulterat i ökad förskrivning av osteoporosläkemedel samt ökad kunskap inom sjukvården och hos invånarna. På lång sikt är målsättningen att halvera antalet refrakturer hos kvinnor med osteoporos i regionen.

Not. 22. Dual Energy X-ray Absorptiometry.

Regionernas insatser för stärkt kompetensförsörjning

I kapitlet beskrivs regionernas arbete för att stärka kompetensförsörjningen och skapa attraktiva arbetsplatser för medarbetare att söka sig till och fortsätta utvecklas vid. Kapitlet inleds med en sammanfattning av regionernas uppskattningar av hur stor andel av satsningens medel som avsatts till bemanning samt regionernas uppskattade bemanningsbehov under de närmaste fem åren.

God kompetensförsörjning - en förutsättning för trygg och säker vård

För att kunna erbjuda patienter en trygg och säker vård krävs att vården tillhandahåller attraktiva arbetsplatser där man kan rekrytera, utveckla och behålla rätt kompetens [16]. I den strategiska planen för vården för kvinnors hälsa framhålls en stärkt kompetensförsörjning som en grundläggande förutsättning för att kunna arbeta enligt de fem strategierna [17].

Samtidigt är kompetensförsörjningen en av vårdens största utmaningar, där många regioner upplever brist på flera viktiga kompetenser [18]. Under det gångna året har bemanningssituationen på flera håll varit särskilt ansträngd som en följd av pandemin, då många medarbetare har varit sjukskrivna eller bidragit till att stärka upp vården av Covid-sjuka.

Att kompetensförsörjningen är en central fråga framgår också av regionernas redovisningar. 20 regioner rapporterar att de använt medel från satsningen för att öka attraktiviteten för förlossningsvården som arbetsplats.

För att lyckas med kompetensförsörjning och att uppfattas som en attraktiv arbetsplats krävs ett genomtänkt och strategiskt arbete inom ett flertal områden. Där behöver både nyrekrytering och lösningar för att använda befintlig kompetens på bästa sätt ingå. [19] Nedan redovisas insatser utifrån fem teman som återkommer i flera av regionernas redovisningar i syfte att stärka kompetensförsörjningen:

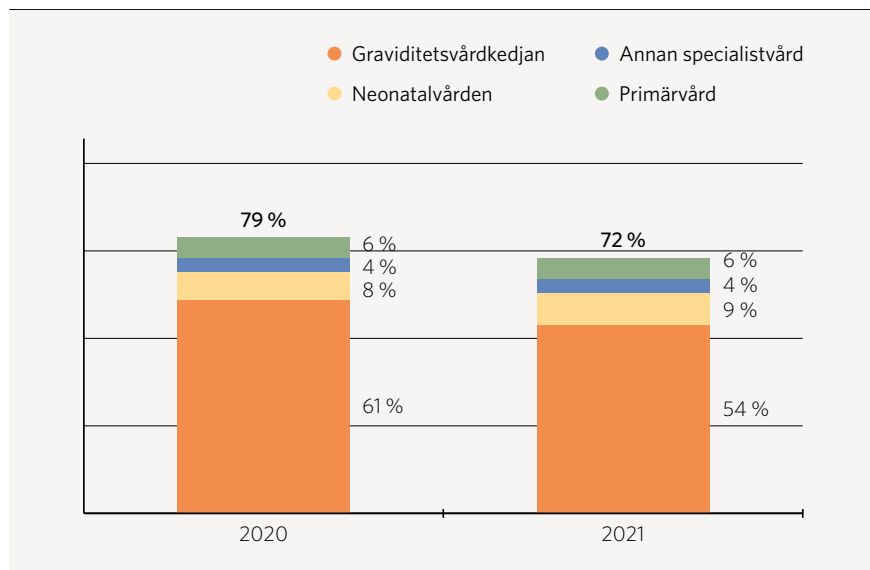
- › Rekrytering och stärkt bemanning.
- › Introduktion och handledning av nyanställda.
- › Kompetensutveckling.
- › Rätt användning av kompetensen.
- › Förbättrad arbetsmiljö.

Rekrytering och stärkt bemanning

Att tillgodose verksamheternas bemanningsbehov är en mycket prioriterad fråga för regionerna. Regionerna uppskattar att 79 procent av satsningens medel under 2020 har gått till insatser kopplade till bemanning, vilket är en kraftig ökning jämfört med 2019, då 66 procent av regionernas samlade medel inom satsningen användes till insatser kopplade till bemanning. Endast två regioner uppger att mindre än 60 procent av medlen går till bemanning. Sett till fördelning mellan olika områden så uppskattas majoriteten av medlen ha använts inom graviditetsvårdkedjan, se diagram 10.

Trots att en något lägre andel av medlen beräknas gå till bemanning under 2021, beräknar regionerna att 72 procent av satsningens medel kommer att gå till denna typ av insatser.

DIAGRAM 10. Andel av totala medel som använts eller planeras användas till bemanning inom respektive område, 2020 och 2021²³

Källa: Regionernas redovisningar 2020.

Uppgifterna om hur medel planeras användas till bemanning bör tolkas med försiktighet, då några regioner inte kunnat separera medlen från överenskommelsen 2020–2022 respektive tilläggsöverenskommelsen 2021–2022 i redovisningen²⁴. Det kan påverka fördelningen av medel i förhållande till de regioner som enbart redovisar fördelning av medel inom ramen för överenskommelsen 2020–2022. Det finns även ett flertal andra möjliga förklaringar till variationerna mellan regionerna. Bland annat svårigheten att avgöra vilka insatser som genomförts tack vare medlen från satsningen, och vilka insatser som skulle ha genomförts ändå. En annan osäkerhet är kopplad till att vissa regioner kan ha inkluderat medel som använts till grundbemanning, medan andra enbart inkluderat utökad bemanning. Om hyrpersonal inkluderas eller inte varierar troligen också.

Not. 23. Graviditetsvårdkedjan avser mödrahjälsövård, förlossning och eftervård. Annan specialistvård avser både öppen- och slutenvård. Med primärvård avses insatser med inriktning mot/betydelse för kvinnors hälsa.

Not. 24. Tio regioner uppger att de har redovisat enbart medel för överenskommelsen 2020–2022, fem uppger att redovisningen omfattar medel från både överenskommelsen 2020–2022 och tilläggsöverenskommelsen 2021–2022. Fem regioner har inte angivit någon uppgift om vad redovisningen omfattar.

Ett stort antal nyrekryteringar har skett under året. Sammantaget redovisar regionerna att minst 574 tjänster har tillsatts under 2020 med hjälp av medel från överenskommelsen²⁵. Framför allt är det barnmorskor som har anställts (37 procent av samtliga tjänster), följt av undersköterskor (25 procent), samt sjuksköterskor (16 procent).

Sett till olika verksamhetsområden har tjänsterna primärt tillsatts inom förlossningsvården (63 procent av samtliga tjänster) och neonatalvården (19 procent).

I sina uppskattningar av det totala antalet nya och vakanta tjänster under de kommande fem åren, uppger regionerna att de ser behov av fler än 2 800 medarbetare. Störst är behovet av barnmorskor (37 procent av regionernas uppskattade bemanningsbehov), undersköterskor (24 procent), samt andra specialistsjuksköterskor (11 procent).

Sett till olika verksamhetsområden beskrivs behovet vara störst inom förlossningsvården (54 procent av det totala tjänsterna), neonatalvården (24 procent) och mödrahälsovården (11 procent).

För att säkerställa kompetensförsörjningen under kommande år har ett flertal regioner, utöver att anställa nya medarbetare, även tillhandahållit olika typer av utbildningsbidrag och utbildningstjänster. Region Uppsala har pågående studielönssatsningar för barnmorskor och specialistsjuksköterskor inom IVA, med inriktning mot barnintensivvård och neonatal- samt barnsjukvård.

Flera regioner har infört lönepåslag för utvalda yrkesgrupper i syfte att attrahera och behålla medarbetare. Ett exempel är Region Västerbotten, som inom satsningen dels har genomfört en lönesatsning för medarbetare i förlossningsvården i inlandet, dels ökat grundlönen utöver generell avtal för bristyrken (specialistsjuksköterskor) inom dygnetruntvård.

Introduktion och handledning av nyanställda

För att nyanställda medarbetare ska trivas och vilja stanna långsiktigt behöver de lotsas in i arbetet på ett tryggt och säkert sätt. Mentorskaps- och introduktionsprogram är då ett värdefullt verktyg. En sökordsanalys visar att 13 av regionerna (lika många som 2019) haft någon form av insats kopplat till mentorskaps- eller introduktionsprogram. I Region Uppsala har de barnmorskor som varit anställda inom mödrahälsovården kortare än tre år tilldelats en mentor. Genom mentorskapet skapas utrymme för den nyanställda att utvecklas i sin yrkesroll samt att få tillgång till kunskaper, erfarenheter och nätverk som mentorn under lång tid samlat på sig. Att vara mentor ses även som en form av kompetensutveckling för mer erfarna anställda.

Not. 25. Region Stockholm har inte rapporterat in några data då dessa inte finns tillgängliga centralt. Man uppskattar att personalen inom förlossningsvården ökat med ca 10 procent under satsningen, främst med andra yrkeskategorier än barnmorskor. Denna ökning är inte medräknad i det totala antalet tjänster som tillsattes under året.

Utöver mentorskapsprogram är det många regioner som utvecklat någon form av introduktionsprogram för nyanställda. I Region Kalmar län har nya medarbetare sedan 2018 erbjudits en introduktionsutbildning i Linköping under två veckor. Även i Västra Götalandsregionen får nyanställda barnmorskor, sjuksköterskor och undersköterskor gå ett introduktionsprogram under 12 veckor med 20 procent utbildningstid. I Region Stockholm inkluderas nya barnmorskor inte i den ordinarie bemanningen under de tre första anställningsmånaderna.

Kompetensutveckling

Bortsett från att rekrytera och utbilda nya medarbetare har samtliga regioner genomfört kompetensutvecklande insatser för befintliga medarbetare. Framför allt har regionerna genomfört ett stort antal utbildningar, både i form av breda utbildningar som omfattar alla medarbetare och riktade utbildningar till utvalda medarbetare. Region Västmanland har påbörjat utbildningar om bäckenbotten och förlossningsskador för alla länets barnmorskemottagningar. Region Jämtland Härjedalen har genomfört en utbildningssatsning kring arbete i tvärprofessionella team. Sammantaget noteras att många av de insatser som beskrivs i kapitel 3 helt eller delvis har omfattat någon form av utbildningsinsats. Utbildningarna har genomförts både fysiskt och i digitala format.

Utöver rena utbildningsinsatser har regionerna genomfört kompetensutvecklande insatser, exempelvis i form av möjlighet till forskning som del av tjänst vid anställning. Andra regioner har arbetat med möjlighet till arbetsplatsrotation för medarbetare mellan de olika delarna av vårdkedjan och mellan olika enheter inom kvinnosjukvården.

EXEMPEL: Utbildning för att minska antalet förlossningsskador – Region Stockholm

Mot bakgrund av att många kvinnor drabbas av allvarliga och undvikbara bristningar i samband med förlossning har Region Stockholm sedan 2016 bedrivit en särskild utbildning för att förebygga, upptäcka och behandla förlossningsskador.

Utbildningen BLUBB (barnmorskor och läkare utbildas om bäckenbotten) startades i Karolinska Institutets regi och bygger på det utbildningsprogram som Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG) tillsammans med Barnmorskeförbundet tagit fram. Per 2020 beskrivs cirka 75 procent av alla barnmorskor och läkare som arbetar inom förlossning ha gått utbildningen. Vidare har varje förlossningsenhet fått tillgång till en särskild förbättringscoach som stödjer enheten på plats. Det är svårt att dra säkra slutsatser kring eventuella orsakssamband mellan insatser och utfall, men utvecklingen av andelen kvinnor som drabbas av allvarliga bristningar i Region Stockholm går åt rätt håll. Andelen kvinnor i regionen som drabbas av allvarliga bristningar (grad III och IV) vid icke-instrumentell förlossning har sjunkit från 3,1 procent 2016 till 2,2 procent 2020.

Att använda kompetensen rätt

En strategi för att använda kompetensen rätt som flera regioner har använt är att anställa medarbetare i nya yrkeskategorier för att avlasta vårdens medarbetare med administrativa uppgifter.

Region Örebro län har sedan 2017 haft medicinska vårdadministratörer för att frigöra läkartid och Region Dalarna har sedan 2016 avsatt två halvtidstjänster för att undersköterskor ska kunna fungera som bemanningsassistenter. Västra Götalandsregionen har sedan 2017 anställt och finansierat kanslisterna till varje enhet för att avlasta barnmorskor och övriga medarbetare. Regionen har även sedan ett par år tillbaka köpt in städservice för att undersköterskorna fullt ut skall kunna arbeta i team med barnmorska och läkare för ökad tillgänglighet, patientsäkerhet, medicinsk kvalitet och förbättrad arbetsmiljö.

Ett annat tema är uppgiftsväxling mellan medarbetare där exempelvis Region Skåne arbetat med att överföra arbetsuppgifter från barnmorska till undersköterska. Regionen har även skapat en mellanjour som kan ta hand om patienter som inte behöver specialistkompetens.

Ett flertal regioner har avsatt särskild bemanning för förbättringsarbeten. Region Kronoberg har tillsatt sex kvalitetssamordnare som sedan 2017 arbetar 20 procent administrativt med kvalitetsförbättringar på BB, gynekologisk slutenvård och öppenvård, förlossning, mödravård samt ungdomsmottagning. I Region Dalarna finns sedan 2018 en verksamhetsutvecklare anställd på 50 procent inom obstetrik och Region Skåne har sedan 2019 flera koordinatörer (seniora barnmorskor) i förlossningsvården för att höja kompetensen på förlossningsklinikerna.

Region Västernorrland har även anpassat arbetssituationen utefter medarbetarens individuella behov i syfte att behålla barnmorskor i pensionsålder.

Förbättrad arbetsmiljö

En nyckel till att få medarbetare att må bra, trivas och ha möjlighet att tillhandahålla en god och säker vård är att arbetsplatsen har en god arbetsmiljö. 20 regioner uppger att de använt medel från satsningen för att förbättra arbetsmiljön i förlossningsvården.

Regionerna beskriver att stärkt bemanning, ökad personaltäthet och tillsättning av stödfunktioner är viktiga byggstenar för att uppnå en god arbetsmiljö. Region Gotland har byggt upp en fast vikariebemanning för att minska hyrläkarberoendet och stärkt upp med bakjournskompetenta läkare. Andra regioner har genomfört insatser för att utveckla samverkan inom vårdkedjan och mellan olika delar av kvinnosjukvården för att möjliggöra en styrning av resurser till den del av vårdkedjan där belastningen är som störst.

Vidare beskrivs insatser kopplade till förbättrad schemaläggning och team-sammansättning, med tydliga riktlinjer avseende kompetensmix, bidra till både bättre vård och förbättrad arbetsmiljö. Region Sörmland har tillsatt koordinatorstjänster på två förlossningsenheter, vilket regionen beskriver lett till ökad patientsäkerhet och förbättrad arbetsmiljö.

Stärkta förutsättningar för chefs- och ledarskap, systematiskt förbättrings- och kvalitetsarbete (exempelvis identifiering av arbetsmiljörisker), samt framtagande av långsiktiga mål för arbetsmiljön beskrivs också som nyckelfaktorer för att skapa en god arbetsmiljö.

Andra insatser syftar till att förbättra den fysiska arbetsmiljön, exempelvis i form av nya lokaler eller inköp av utrustning. I Region Östergötland har bland annat en ny neonatalavdelning öppnats på Vrinnevisjukhuset under 2020. Den obstetriska mottagningen har flyttat till annan fysisk plats än förlossningskliniken så att medarbetare på förlossningsenheten kan lägga mer tid hos de födande.

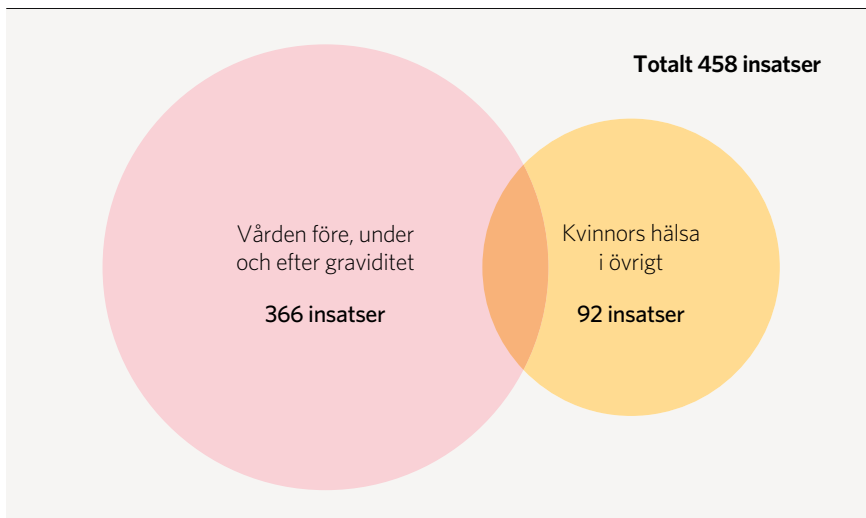
Regionernas handlingsplaner 2021

Handlingsplaner är ett nytt inslag i regionernas redovisningar

Regionernas handlingsplaner bekräftar att det omfattande arbetet för kvinnors hälsa planeras fortgå. Totalt planerar regionerna att under 2021 genomföra 458 insatser inom ramen för satsningen, vilket är 47 fler än under 2020, en ökning med 11 procent.

Insatser planeras både för att stärka vården före, under och efter graviditet och för att stärka kvinnors hälsa i övrigt. Liksom under 2020 berör en klar majoritet av den planerade insatserna vården före, under och efter graviditet, se figur 3.

FIGUR 3. Antal insatser 2021 uppdelat på vården före, under och efter graviditet samt kvinnors hälsa i övrigt

Källa: Regionernas redovisningar 2020.

De flesta av insatserna är fleråriga, vilket tycks ha olika förklaringar. Dels finns ett flertal insatser som har bestått av olika faser. Dessa insatser har omfattat uppstart, utredning, utveckling och/eller pilottestning för att sedan övergå till etableringsfas och att integrera resultat i ordinarie verksamhet under efterföljande år. Andra insatser omfattar kontinuerligt förbättringsarbete utan ett tydligt slut, såsom vidareutveckling av arbetssätt samt återkommande insatser med att stärka kompetensförsörjningen, exempelvis utbildning och rekrytering. Ett antal insatser är sådana som tvingats pausas till följd av pandemin och där arbetet planeras att återupptas under 2021.

Bland de insatser som är nya för 2021 ses en fortsatt stor tyngdpunkt på vården före, under och efter graviditet, även om andelen insatser som rör kvinnors hälsa i övrigt ser ut att öka något.

Insatser och medel utifrån sex insatsområden

I överenskommelsen för 2020–2022 beskrivs ett antal insatsområden som grund för regionernas handlingsplaner.

- › Förstärkt personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö.
- › Vårdkedjan och eftervården.
- › Neonatalvård.
- › Stärkt stöd till ungdomsmottagningarna i deras arbete med sexualitet och egenmakt.
- › Stärkt vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp
- › Kunskapsstöd och utbildnings- eller kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna.²⁶

Nedan redovisas regionernas planerade fördelning av medel samt antal insatser som planeras inom respektive insatsområde 2021.

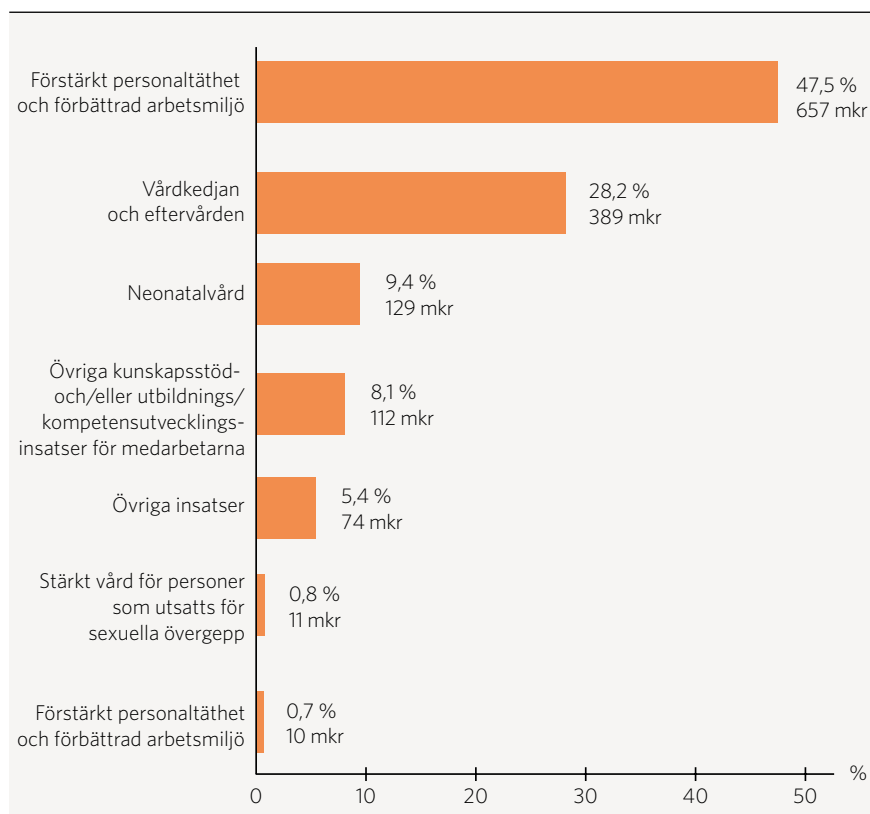
Not. 26. När regionerna har ombetts inrapportera planerad fördelning av medel 2021 har detta insatsområde benämnts ”Övriga kunskapsstöds- och/eller utbildnings/kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna”. Till detta har ett förtydligande givits om att insatsområdet avser insatser av denna typ som inte faller inom något av övriga angivna insatsområden. Vid redovisning av insatser regionerna avser vidta under 2021 har flera insatsområden kunnat väljas per insats, varför en liknande specifikation inte givits i den delen av redovisningsmallen.

Fördelning av medel 2021

Det insatsområde som regionerna planerar mest medel till (47,5 procent) är förstärkt *personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö*. Det är värt att notera att denna andel är lägre än de 72 procent som regionerna planerar att använda till bemanning under 2021. En förklaring kan vara att vissa regioner valt att redovisa medel för bemanning inom respektive vårdområde (exempelvis *neonatalvård* eller *vårdkedjan och eftervården*). Insatser som syftar till att behålla en stabil bemanning kan också ha exkluderats ur *förstärkt personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö*. Ytterligare en förklaring kan vara att planerade medel till bemanning kan omfatta breda insatser som rör flera av insatsområdena i handlingsplanen. Hur medel för sådana insatser redovisats och fördelats i handlingsplanen kan skilja sig åt mellan regionerna.

Diagram 11 visar regionernas sammantagna planerade fördelning av medel.

DIAGRAM 11. Planerad fördelning av medel per område 2021²⁷

Källa: Regionernas redovisningar 2020.

Not. 27. Andelarna summerar till 100,1 % på grund av avrundning av de ingående värdena.

Beskrivning av fördelade medel på föregående sida ska primärt ses som en indikation på hur regionerna planerar att använda medel under 2021; detta då några regioner, som beskrivet i kapitel 4, inte kunnat separera medlen från överenskommelsen 2020–2022 respektive tilläggsöverenskommelsen 2021–2022 i redovisningen. Det kan påverka fördelningen av medel i förhållande till de regioner som enbart redovisar fördelning av medel inom ramen för överenskommelsen 2020–2022.²⁸ Därför redovisas summorna i diagrammet ovan utifrån en förenklad bild; att samtliga regioner har redovisat fördelning av medlen från både överenskommelsen 2020–2022 och tilläggsöverenskommelsen 2021–2022.

Planerade insatser under 2021

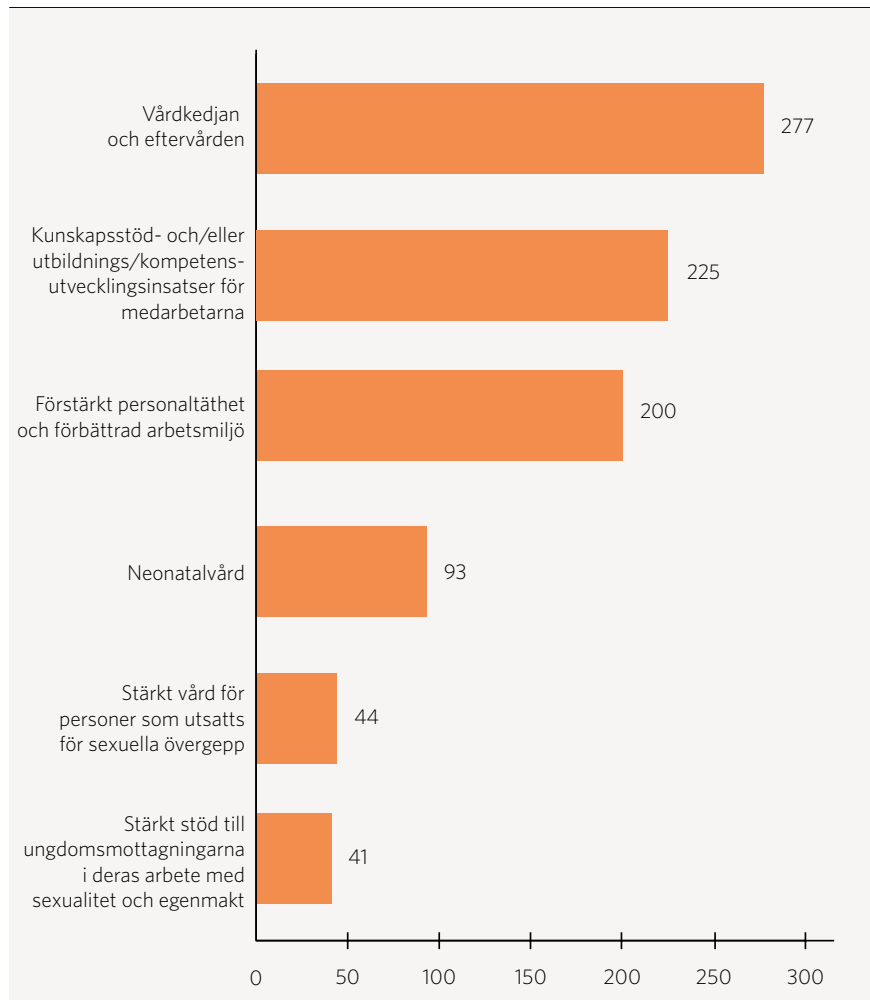
Regionerna har sammanlagt planerat totalt 458 insatser för 2021, se fördelning mellan insatsområdena i diagram 12.

Det område som omfattar flest insatser är *vårdkedjan och eftervården*. De flesta regioner uppger att mer än hälften av deras insatser kommer att beröra detta område, även om variationen mellan regionerna är stor. Sammanfattningsvis planerar de flesta av regionerna insatser inom samtliga områden, med några undantag.

Många insatser omfattas av fler än ett insatsområde, varför det totala antalet insatser i figuren överstiger det totala antalet planerade insatser för 2021.

Not. 28. Tio regioner uppger att de har redovisat enbart medel för överenskommelsen 2020–2022, sex uppger att redovisningen omfattar medel från både överenskommelsen 2020–2022 och tilläggsöverenskommelsen 2021–2022. Fem regioner har inte angivit någon uppgift om vad redovisningen omfattar.

DIAGRAM 12. Planerad fördelning av antal insatser per insatsområde 2021 (flera av insatserna omfattas av fler än ett insatsområde)

Källa: Regionernas redovisningar 2020.

Skillnaden mellan hur fördelade medel och antalet insatser fördelar sig mellan insatsområdena i diagram 11 och 12 ovan beror på skillnader i genomsnittliga kostnader mellan insatsområdena. Insatser inom området förstärkt personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö är exempelvis ofta kostsamma, då många av insatserna innebär att verksamheternas kapacitet ökas genom nyrekrytering, ökad bemanning per arbetspass eller införande av nya team.

Vårdkedjan och eftervården

Vårdkedjan och eftervården är de insatsområden som flest planerade insatser under 2021 berör, totalt 277 insatser avser enbart eller bland annat detta insatsområde. Samtliga regioner planerar att genomföra någon form av arbete kopplat till insatsområdet, genom stärkt samarbete mellan verksamhetsområden, utbildningar eller rekrytering. I Region Dalarna fortgår insatsen för att stärka vårdkedjan vid graviditet, förlossning och eftervård. Insatsen innefattar gemensamma utbildningstillfällen för medarbetare från hela vårdkedjan för att förbättra samarbetet och undvika avbrott i vårdkedjan.

Vidare går flera teman igen från 2020, som stärkt vårdkedja kring amning. Region Skåne, som under 2020 arbetat med att ta fram en regional amningsstrategi, planerar att implementera strategin under 2021. Även fortsatt arbete kring cellprovtagning, abortmottagningar och ökat stöd till kvinnor och familjer med särskilda behov återkommer under året.

Likt tidigare år noteras att förebyggande av förlossningsskador och att stärka eftervården (inklusive arbete med bäckenbottenbottenmottagningar) fortsatt är prioriterat i många regioner. Region Norrbotten planerar att förstärka sitt bäckenbottenteam genom att anställa en fysioterapeut och i Region Östergötland planeras en uppföljning av de uppdrag som tillkommit till följd av genomförd behovsanalys kring allvarliga förlossningsskador.

Kunskapsstöd och utbildnings- eller kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna

225 insatser under 2021 berör kunskapsstöd och utbildnings- eller kompetensutvecklingsinsatser för medarbetarna. Samtliga regioner planerar två eller fler insatser som innefattar någon form av kompetenshöjande arbete. Likt 2020 ingår detta ofta som en del i större insatser. Till exempel omfattar ett antal planerade utbildningar inköp av ny utrustning, där även utbildning i att använda den nya utrustningen ingår. Regionerna planerar även ett antal renodlade kompetensutvecklingsinsatser, bland annat Region Halland och Region Västernorrland som planerar kompetensutveckling inom sexologi.

Utbildningar utgör en stor andel av insatserna, både inom breda ämnesområden (amning, bäckenbottenbritteningar, ultraljud, arbetsmiljö och teambaserat arbetssätt) och inom specialistområden, så som utbildningar för behandlare inom internetbaserad kognitiv beteendeterapi (IKBT).

Regionernas arbete med digitalisering och användning av digitala lösningar fortsätter, särskilt kopplat till kunskapsstöd och utbildnings- eller kompetensutvecklingsinsatser. Region Västerbotten ska under 2021 arbeta med en utbildningsplattform till länets förlossningskliniker och Region Kalmar län ska projektanställa en länsövergripande verksamhetsutvecklare som stödjer kvinnokliniken och neonatalvården i deras digitaliserings- och utvecklingsarbeten. Medarbetare inom Region Värmland och Region Gotland planeras genomgå utbildningar via Gynzone²⁹.

Förstärkt personaltäthet och förbättrad arbetsmiljö

Att förstärka personaltätheten och förbättra arbetsmiljön är fortsatt prioriterat för regionerna under 2021, sammantaget planeras 200 insatser. Liksom under 2020 är det många insatser som rör rekrytering, både av medarbetare med vårdutbildning och av stödfunktioner. För att säkra den framtida kompetensförsörjningen kommer många regioner som infört utbildningstjänster inom ramen för satsningen att fortsätta erbjuda dessa tjänster även under 2021. Region Västmanland avser att även under 2021 stimulera till ökad bemanning på barnmorskemottagningarna genom att justera riktlinjerna för antalet inskrivna gravida per barnmorska, från 85 till 75 gravida per heltidstjänst. Region Östergötland fortsätter arbetet med att tillsätta fler chefer för att ha maximalt 35 medarbetare per chef, både för att förbättra arbetsmiljön för medarbetarna och för att upprätthålla en rimlig arbetsbelastning för cheferna.

För att nya medarbetare ska trivas, känna sig trygga med sina arbetsgifter och vilja stanna långsiktigt kommer flera insatser som rör mentorskap och introduktion att fortlöpa. Därtill planeras lönesatsningar och kompetensutveckling för att behålla befintliga medarbetare. Bland annat planerar Region Värmland att inrätta en försöksverksamhet med kliniska "karriärtjänster" inom mödrahälsovården.

Som beskrivs i kapitel 4, är tillgänglig kompetens som svarar mot behoven av vård, grundläggande även för att skapa en god arbetsmiljö. Ytterligare arbetsmiljöinsatser som planeras omfattar Region Jönköpings läns planer på öppna obstetriska mottagningar i Eksjö och Värnamo för att öka patient-säkerhet genom att separera öppenvårdspatienter från förlossningsvården. Därmed förväntas arbetsmiljön för medarbetarna förbättras.

Not. 29. Danskt bolag som bland annat tillhandahåller informationskort med bilder på bristningar samt webbutbildningar om suturering.

Neonatalvården

93 insatser planeras inom neonatalvården under 2021 och 20 regioner planerar att bedriva arbete inom området. Flera av de insatser som rör nollseparation planeras fortgå. Region Uppsalas arbete med att bygga ut och modernisera intensivvårdsavdelningen för nyfödda kommer att fortlöpa. Ombyggnationen ska resultera i fler enkelrum för barn och deras familjer i syfte att motverka den ökade risk för sjuklighet som separation innebär. Region Jämtland Härjedalens och Region Västerbottens arbete med neonatala hemsjukvårdsteam fortskrider under 2021.

Vidare planeras ett flertal kompetenshöjande insatser, i form av vidareutbildning av neonatologer, hospitering inom regionen och på andra neonatalvårdsenheter i landet samt utbildning av FINE-instruktörer³⁰ och NIDCAP-observatörer³¹.

EXEMPEL: Neonatalt hemsjukvårdsteam – Region Västerbotten

Från 2021 erbjuder Region Västerbotten ett anpassat och kontinuerligt stöd från ett neonatalt hemsjukvårdsteam till familjer i Umeå med omnejd. Insatsen har föregåtts av förberedelser under 2019 och 2020. Syftet med insatsen är att tillvarata de evidensbaserade fördelar som är kopplade till vård i hemmet, såsom att anknytningen mellan barnet och dess föräldrar stärks, amningen stimuleras och den neonatala dödligheten sjunker. Insatsen är ett samarbete med primärvården och knyter ihop graviditetsvårdkedjan med barnhälsovården.

Målsättningen är ett förbättrat omhändertagande av målgruppen, vilket innefattar att ge trygghet och stöd i hemmet. Ytterligare en målsättning är att insatsen ska leda till en mer effektiv vård där vård ges på rätt vårdnivå, i rätt omfattning och till rätt målgrupp utifrån en medicinsk bedömning. Regionen har som målsättning att verksamheten på sikt ska kunna utvecklas över hela länet.

Insatsen har precis påbörjats och följs noga från Barn- och ungdomscentrums ledning. En större utvärdering planeras efter ett år.

Not. 30. Family and infant developmental education. En metod för att observera barnen och samtidigt utbilda föräldrarna i att tolka sitt barns signaler i olika situationer och lära föräldrarna hur de på bästa sätt tar hand om sitt barn.

Not. 31. Neonatal Individualized Developmental Care and Assessment Program. En metod som innebär att underburna barn regelbundet genomgår en systematisk beteendeobservation, vilken sedan ligger till grund för hur vården utformas avseende hur mycket stimulans barnet klarar av att ta emot.

Stärka vården för personer som utsatts för sexuella övergrepp

16 regioner planerar insatser som syftar till att stärka vården för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Regionerna planerar sammantaget 44 insatser inom området. Flera av de regioner som gör insatser inom området för första gången under 2021 planerar ett förberedande arbete, som att förstå behovsbilden och göra inventeringar eller kartläggningar av hur vårdprocessen ser ut för personer som utsatts för sexuella övergrepp. Region Värmland planerar projektstart under 2021 för en mottagning för våldsutsatta.

Flera regioner som arbetat med området under 2020 har kommit en bit på väg. Region Östergötland kommer att distribuera frågeformuläret *Sexit* på ungdomsmottagningarna. Insatsen som tvingats senareläggas på grund av pandemin och nytt ramavtal planeras under hösten 2021. Insatsen syftar till att sexuellt risktagande, utsatta eller personer med erfarenhet av våld ska identifieras och erbjudas relevant vård och stöd.

Pandemin beskrivs ha påverkat och försenat planeringen inom detta område. En annan region beskriver att insatser redan pågår utanför satsningen, ytterligare en region uppger att insatser från tilläggsöverenskommelsen är under beredning och därför tillkommer.

Stärka ungdomsmottagningarnas arbete med sexuell egenmakt

15 regioner planerar att under 2021 ge stärkt stöd till ungdomsmottagningarna i deras arbete med sexualitet och egenmakt, 41 insatser planeras. Flera av de insatser som syftar till att stärka vården för personer som utsatts för sexuella övergrepp ämnar även stärka ungdomsmottagningarna i deras arbete kring detta. Återkommande teman är våld i nära relationer, könsstämpning och sexuella övergrepp.

Vidare finns ett flertal insatser som riktar sig till flera delar av vården, och där ungdomsmottagningarna är en del, exempelvis HBTQ-diplomering av olika delar av vården. Bland de insatser som riktas specifikt till ungdomsmottagningarna återfinns Region Blekinges insats för att utöka kompetensen kring preventivmedelsrådgivning och Region Västerbottens pågående arbete med att utforma en god och jämlik vård för länets ungdomar. Utöver detta planerar Region Kalmar län att under 2021 utveckla en digital läkarmottagning för ungdomar i Västervik, för att öka möjligheten för ungdomar att träffa läkare oavsett bostadsort i länet. Region Värmland kommer under 2021 inleda projektet *HälsUM*, som bland annat syftar till att säkerställa att ungdomsmottagningarna når utsatta grupper samt skapa struktur och systematik för uppföljning och utvärdering av arbetet på ungdomsmottagningarna.

Referenser

- [1] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”En förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa. Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2015 och 2016,” 2015.
- [2] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa. Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2017–2019,” 2017.
- [3] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa. Tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2017–2019,” 2017.
- [4] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödra- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa. Tilläggsöverenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2018–2019,” 2018.
- [5] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödrahälso- och förlossningsvården samt förstärkta insatser för kvinnors hälsa. Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2020–2022,” 2019.
- [6] Regeringskansliet och Sveriges Kommuner och Regioner, ”Tilläggsöverenskommelse om en personcentrerad, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård för graviditet, förlossning och eftervård. Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Regioner 2021–2022,” 2021.
- [7] Socialdepartementet, ”1,59 miljarder till förlossningsvården och kvinnors hälsa,” 2 maj 2019. [Online]. Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/05/159-miljarder-kronor-till-forlossningsvarden-och-kvinnors-halsa/>. [Använd mars 2020].

- [8] Sveriges Kommuner och Regioner, ”Möjligheter att skapa en mer personcentrerad och jämlik mödrahälsovård,” 2020.
- [9] Sveriges Kommuner och Regioner, ”Tillgänglig vård – Vägledande strategier och koncept för hållbar utveckling,” 2017.
- [10] Graviditetsregistret, ”Målvärden,” [Online]. Tillgänglig: <https://www.medscinet.com/gr/malvarden.aspx>. [Använd mars 2020].
- [11] Socialstyrelsen, ”Nationella indikatorer för God vård – Hälso- och sjukvårdsövergripande indikatorer – Indikatorer i Socialstyrelsens nationella riktlinjer,” 2009.
- [12] Sveriges Kommuner och Regioner, ”Förbättrade förutsättningar för en trygg och säker förlossning,” 2020.
- [13] Sveriges Kommuner och Landsting, ”Trygg hela vägen – Kartläggning av vården före, under och efter graviditet,” 2018.
- [14] Sveriges Kommuner och Regioner, ”Utveckla arbetssätten – Strategier för att använda kompetens rätt i hälso- och sjukvården,” 2020.
- [15] Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård, ”Kunskapsstyrning hälso- och sjukvård - Stödmaterial - Kunskapsstyrningssystemet, presentation,” 15 januari 2021. [Online]. Tillgänglig: <https://kunskapsstyrningvard.se/omkunskapsstyrning/stodmaterial.924.html>. [Använd 10 februari 2021].
- [16] Swedish Standards Institute, ”Kompetensförsörjning - så gör ni!,” 2018.
- [17] Sveriges Kommuner och Landsting, ”Strategier för kvinnors hälsa,” 2019.
- [18] Socialstyrelsen, ”Bedömning av tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvård samt tandvård – Nationella planeringsstödet,” 2020.
- [19] Sveriges Kommuner och Regioner, ”Använd kompetens rätt – Ett sätt att möta rekryteringsutmaningen i hälso- och sjukvården,” 2018.
- [20] Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi (SFOG), ”Patientklassifikation enligt Robson,” [Online]. Tillgänglig: https://www.sfog.se/media/296594/patientklassifikation_enligt_robson.pdf. [Använd mars 2020].

Förteckning över genomförda och planerade insatser i respektive region

Nedan presenteras, per region, 2020 års redovisade insatser och insatser beskrivna inom ramen för regionernas handlingsplaner för 2021.^{32,33}

Region Blekinge

TABELL 1. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Bäckenbottenskador eftervård – Ökad kunskap och förbättrat omhändertagande vid skador
x		Screening förlossningsrädsla
x		Förlossningsfilm – Informationsfilm om hur en förlossning i Blekinge går till
x		Utbildning EPDS – I syfte att identifiera kvinnor med postnatal depression för att kunna sätta in insatser
x		Erbjuda EPDS-samtal
x		Film om tobaksrådgivning – Stöd för mödravårdscentraler i rådgivning om tobak
x		Ställföreträdande chef förlossning
x		Rekryteringskostnad EU-läkare – Kompetensförsörjning inom flera delar av vården
x		Lönekostnad EU-läkare – Kompetensförsörjning inom flera delar av vården

Not. 32. Insatserna i denna bilaga är de insatser som har redovisats i regionernas redovisningar som svar på uppmaningen "Redovisa insatser som har genomförts under år 2020." samt "Insatser som avses vidtas under 2021 fördelat på insatsområden i överenskommelsen 2020-2022".

Not. 33. I nedanstående lista har insatser som uppenbart återkommer under både 2020 och 2021 kopplats ihop för att ge en sammanhållen bild över tid. Övriga insatser, inklusive sådana som under 2020 varit en insats som under 2021 resulterat i två insatser och vice versa, har redovisats separat för respektive år.

2020	2021	Insats
x	x	Perinataldagar – Kompetenshöjning för kvinno-, neonatal- och barnhälsovården
x	x	ALSO-instruktör – Med målsättning att sprida kunskap och att hålla kurser på hemmaplan
x	x	CEPS utbildning – För att förbättra akut omhändertagande av det asfyktiska barnet
x	x	Bäckenbottenutbildning – Förbättrade kunskaper när det gäller att förebygga, upptäcka och behandla förlossningsskador
x	x	CTG master class – I syfte att förbättra övervakningen på förlossningen
x	x	Information på nätet – Syftar till jämlik vård, ökade kommunikationsinsatser till allmänheten
x	x	Kurs SKR Förbättrad förlossningsvård
x	x	Utbildning OP-planerare – För en effektivare verksamhet och bättre utnyttjande av resurser
x	x	Preventivmedelsutbildning – Utökad kompetens i preventivmedelsrådgivning
x	x	Dysplasiutbildning – Syftar till ökad kunskap om upptäckt och undersökning
x	x	Rekrytering Akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor
x	x	Rekrytering och lönekostnader undersköterskor – För att säkerställa kompetensförsörjning
x	x	Förtidsrekrytering barnmorskor (lönekostnader) – För att säkerställa kompetensförsörjning
x	x	1,5 tjänst Specialistmottagning för gravida – För att säkerställa kompetensförsörjning
x	x	Rekrytering och lönekostnader fysioterapeut – För att säkerställa kompetensförsörjning
x	x	Rekrytering 0,5 specialistläkare – För att säkerställa kompetensförsörjning
	x	Endometriusutbildning (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	Att vänta och föda barn i Blekinge – Webinarsats (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	Våga väga (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	Träning och eftervård av gravida (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	Amningskurs 7,5 poäng (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	HBTQ-certifiering gynekologi och obstetrik (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	Framtidens eftervård (Planerad uppskjuten aktivitet från 2020)
	x	MI-utbildning – Återkommande fortbildning för att säkerställa god vård
	x	Telefonrådgivning mottagning

2020	2021	Insats
	x	Akupunkturutbildning - Återkommande fortbildning för att säkerställa god vård
	x	Cellprovtagning bioreklam - I syfte att sprida information
	x	SFOG årsmöte - Informationsuppdatering
	x	Reproduktiv hälsa - Återkommande fortbildning för att säkerställa god vård
	x	Våld i nära relationer - Återkommande fortbildning för att säkerställa god vård
	x	Rekrytering EU-läkare - I syfte att säkra kompetensförsörjningen
	x	Rekrytering lärarassistenter - Kompetensförsörjning för att säkra en sammanhållen vårdkedja
	x	Rekrytering dietist - Kompetensförsörjning för att säkra en sammanhållen vårdkedja
	x	Uroterapeut - Kompetensförsörjning för att säkra en sammanhållen vårdkedja
	x	Vårdutvecklare - Kompetensförsörjning för att säkra en sammanhållen vårdkedja
	x	Internutbildning aborter - Återkommande utbildningsinsats
	x	40 % kurator
	x	CEPS-utbildning (neonatalvård) - Syftar till en säker, sammanhållen vårdkedja
	x	Implementering nationella riktlinjer (neonatalvård)

Region Dalarna

TABELL 2. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Ny förlossningsförberedelse via föreställningar
x		Amning i vårdkedjan - För att stärka vårdkedjan
x		Förbättrat omhändertagande vid cervixdysplasi
x		Mödrahälsovårdsenhetens arbete för genomförande av förbättringar - Med målsättning att uppnå god kvinnohälsa och ökad jämlikhet över länet
x		Stärkt vårdkedja mödravårdscentral-förlossning-BB-neonatalvård - Undvika brott i vårdkedjan och förbättra samarbete genom gemensamma utbildningsinsatser
x		Utökad mödrahälsovårdsenhet - I syfte att öka möjligheterna för mödrahälsovården att stödja vårdkedjan, inkluderar målgruppens upplevelse, med särskilt fokus på dem med lång resväg till förlossningen

2020	2021	Insats
x		Sammanhållen förlossningsförberedelse i vårdkedjan – Genom att tillhandahålla samma stödjande verktyg till alla medarbetare
x		Behålla förlossningskompetenta undersköterskor – Genom ett lönelöft för undersköterskor som genomgått specialiseringsutbildning
x		Utbildningsinsatser i vårdkedjan – Fortbildningsinsatser i vårdkedjan för att höja kompetensen
x		Övriga insatser inom central förvaltning för kvinnors hälsa, förlossning och en trygg vårdkedja – Stärkt stöd till insatser som syftar till stärkt bemanning och förbättrade kunskaper
x		Familjecentralssatsning – Syftar till att ha minst en familjecentral i varje kommun för trygg och lättillgänglig vård samt föräldrastöd
x		Projekt Den felande länken – Utvidgad eftervård Mora vårdcentral – Syftar till att fylla glapp i vårdkedjan efter hemgång från BB/patienthotell fram till att barnvårdscentralen tar över när barnet är cirka en vecka gammalt
x		Projekt Mottagningsenheten för nyanlända Borlänge – Syftar till att öka barnmorsketillgängligheten för nyanlända kvinnor samt att ge dem fler ingångar till hälso- och sjukvård
x		Målersättning EPDS och AUDIT – För att gynna mödravårdscentraler och vårdcentraler som följer riktlinjer för hälsoinriktade insatser
x		Målersättning frågor om våldsutsatthet – För att stimulera till frågor om våldsutsatthet
x		Bättre preeklampsivård – Specialistmödravården får möjlighet att delta i ett forskningsprojekt vilket ger förbättrad inblick i forskning och evidens
x		Så klarar vi sommaren i förlossningsvården – Med syfte att säkerställa tillräckligt med barnmorsketid på förlossningen
x	x	Fler undersköterskor på grund av barnmorskebrist och ökat patientantal – I syfte att klara patientflöde och upprätthålla arbetsmiljö
x	x	Bemanningsassistent BB/ förlossning – För att avlasta barnmorskor
x	x	Fler barnmorskor i förlossnings- och BB-vården – Inkluderar flera olika aktiviteter för att både få flera barnmorskor att stanna i slutenvården och att få fler sjuksköterskor att utbilda sig till barnmorskor
x	x	Förstärkning eftervård på patienthotellet – För att möjliggöra för fler patientgrupper att vårdas på patienthotell i stället för på BB
x	x	I samråd med Högskolan Dalarna utökad barnmorskeutbildning, samt utbildningstjänster – Fortsatt arbete med högt antal barnmorskestudenter kommande fem år, för att klara generationsskiftet inom barnmorskekåren
x	x	Projekt säker vårdkedja vid graviditet, förlossning och eftervård – Organisation och personaltillgång, gemensamma utbildningstillfällen för att förbättra samarbetet och undvika brott i vårdkedjan
x	x	Boende för barnmorskor med lång resa – Med målsättning att kunna använda tillgänglig barnmorskekompetens när behov finns, utan att bostadsfrågan hindrar

2020	2021	Insats
x	x	Mödrahälsovårdsdag för nyanställda - För att erbjuda gott stöd till nya barnmorskor som ska arbeta inom mödrahälsovården
x	x	Verksamhetsutvecklare obstetrik - För att hålla ihop implementering av olika förbättringsåtgärder
x	x	Aktiv graviditet - För att öka rörelse hos gravida kvinnor
x	x	Projekt Gynhälsoglädje Vansbro - I syfte att öka deltagande i cellprovtagning
x	x	Bättre induktionsvård i pandemitider - Heminduktion alternativt induktion på patienthotell för en lågriskgrupp
	x	Lönesatsning på förlossningsbarnmorskor och specialistundersköterskor
	x	Introduktion efter utbildningsanställning/ för nyanställda på förlossningen - För att öka tryggheten under första tiden som anställd
	x	Insatser vid låg bemanning förlossning - Möjlighet till vikarier och extra ersättning vid behov (exempelvis sommartid)
	x	Utbildning av NIDCAP-observatörer - För att även fortsättningsvis kunna ge en god neonatalvård
	x	Digitalisering - Inom exempelvis BB-eftervård och kuratorsverksamhet
	x	CEPS - Teamträning kring nyfödda
	x	Förlossningsförberedelse (den mentala förlossningsväskan) - I syfte att förbättra förlossningsförberedelse
	x	Ultraljudsutbildning inom specialistmödravården - För att öka antalet ultraljudsbarnmorskor
	x	Verksamhetsutvecklare gynekologi - Kvinnors reproduktiva och sexuella hälsa hela livscykeln - För att hantera utbildning och implementering av nya arbetssätt
	x	Förebygga livmoderhalscancer - För en fungerande dysplasi-vårdkedja
	x	Behandling vid bäckenbottenproblem och smärtor - Uppföljning och hjälp för personer med bäckenbottensskador efter förlossning, inklusive sena besvär
	x	Ökad trygghet för alla kvinnor - Trygghetsskapande insatser för jämlik graviditets- och eftervård i hela länet
	x	Ökad trygghet för förlossningsrädda kvinnor - Projekt med barnmorskekontinuitet för förlossningsrädda kvinnor
	x	Deltagande grupper på flyktningmottagning - För att förbättra kännedom om alla aspekter av sexuell och reproduktiv hälsa i Sverige
	x	Utvecklad eftervård med hembesök - För föräldrar som bor långt från BB/förlossning
	x	Hälsoval Gjorda AUDIT - För att motivera barnmorskor att fråga efter riskbruk
	x	Hälsoval Gjorda EPDS samtal - Screening i syfte att kunna erbjuda behandling
	x	Hälsoval frågat om våld - För att motivera barnmorskor att fråga efter våldsutsatthet

2020	2021	Insats
	x	Arbete för datadriven kvalitetsförbättring
	x	Utveckling och utbildning kvinnohälsa - Fortbildning för barnmorskor inom mödrahälsovård
	x	Graviditet och förlossningsförberedelse - För att vägleda till en trygg förlossning, även digitalt
	x	Förbättrad eftervård - För att stärka denna länk i vårdkedjan
	x	Psykologiskt stöd - Stärkt tillgång till psykolog inom mödrahälso- och barnhälsovård

Region Gotland

TABELL 3. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x	x	Satsning för att öka antalet minimalinvasiva ingrepp - Genom förbättrad teknik minska behovet av större, öppen kirurgi
x	x	Auskultation annan klinik, läkare och barnmorskor - För att säkerställa kompetens
x	x	Auskultation anestesiläkare inom neontalvård - För att säkerställa kompetens
x	x	Förstärkt läkartillgänglighet inom gynekologi och obstetrik - I syfte att öka patientsäkerhet och förbättra arbetsmiljö
x	x	Utbildningsinsatser till specialistläkare i ultraljud, infertilitetsbehandling och allmän gynekologi - För att stärka kompetensen
x	x	Centralt mödrahälsovårdsteam - I syfte att verka för en sammanhållen vårdkedja och välfungerande samarbete
x	x	Implementering av nationellt vårdprogram kring endometriosis samt förbättra omhändertagandet kring förlossningsskador
x	x	Tillsättning av ST tjänst inom gynekologi/obstetrik - För långsiktig kompetensförsörjning
	x	Utbildningsinsatser i akut obstetrik
	x	Webbutbildningsprogram Gynzone - Tre dagars utbildning i suturerings-teknik för samtliga barnmorskor och läkare
	x	Kongresser och föreläsningar - För att möjliggöra för flera medarbetare att uppdatera sina kunskaper
	x	Hospitering och kunskapsutbyte inom neonatologi - För att skapa förutsättningar för fortsatt nära samarbete mellan vårdgivare samt för lärande och nya perspektiv

2020	2021	Insats
	x	Samarbete genom vårdkedjan – Förbättrad kommunikation och samarbete, såväl inom som mellan enheter inom gynekologi/obstetrik genom handläggning
	x	Rekryteringsinsatser – För att attrahera nya medarbetare
	x	Förstärkning tillgänglighet barnmorska – För ökad patientsäkerhet och förbättrad arbetsmiljö
	x	Erbjuda fler kurser i "föda utan rädsla" – Genom att utbilda fler instruktörer inom "Föda utan rädsla"
	x	Ultraljudsutbildning
	x	Uro-gyn – Insats för att förbättra omhändertagande av både nya och gamla förlossningsskador
	x	Samvård – Samarbete mellan BB och neonatalvård som syftar till att minimera separation mellan föräldrar och barn

Region Gävleborg

TABELL 4. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Utbildning – Insatser för medarbetare i hela vårdkedjan inom ett flertal områden
x		Förbättra arbetsmiljö – I syfte att skapa goda förutsättningar för medarbetare att bland annat verka för god och nära vård med fokus på patientsäkerhet
x		Bemanning – Förstärkning av bemanning inom flera delar av vårdkedjan under omställningsperiod, i syfte att frigöra tid till utbildning, omorganisation, verksamhetsutveckling, med mera
x		Stärka vårdkedjan – Syftar till att patienten ska vara trygg hela vägen i vårdkedjan och goda förutsättningar för medarbetare att arbeta mer flexibelt där de bäst behövs inom vårdkedjan
x		Utveckla neonatalvården – Bland annat genom att utöka möjlighet till hemsjukvård
	x	Utveckla arbetssätt, förbättra flöden – Förstärkning av bemanning för att kunna testa nya arbetssätt och flöden
	x	NSF – Fortsättning på arbete med noll separation och att förlossning-BB-neonatalvård arbetar som en enhet
	x	Rotationer – Mellan avdelningar, enheter och verksamhetsområden för att kunna arbeta på toppen av sin kompetens
	x	Material/teknik – Uppdatering, förstärkning och förbättring för att utveckla vården, förbättra arbetsmiljön och öka tillgängligheten
	x	DVM-arbete (Digitala vårdmöten) – I syfte att erbjuda god och nära vård

2020	2021	Insats
	x	Föreläsning kring Oxytocin och hur det påverkar mor och barn under och efter förlossning
	x	Hospitering – För att minska patientförflyttning samt höja kunskap och kompetens
	x	HIV/STI
	x	Kvalitetsgranskning: rapporter, enkäter, kunskapsstyrning, öppna jämförelser, Stratsys – För att förbättra och utveckla vården utifrån den information som finns tillgänglig

Region Halland

TABELL 5. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Våld i nära relationer – Utveckla arbetssätt för att rutinmässigt fråga om våld i nära relationer samt stärka samverkan mellan olika aktörer och möjliggöra systematisk uppföljning
x		Implementering av FaR i graviditetsprocessen – För att etablera stöd för fysisk aktivitet i graviditetsprocessen
x	x	Kompetensförsörjning och organisationsutveckling – För att säkra ökad kunskap hos barnmorskor samt säkerställa kompetensförsörjning
x	x	Förstärkt regional neonatalvård – I syfte att säkerställa en trygg och säker vård för det sjuka eller för tidigt födda barnet
x	x	Digitalisering av föräldrautbildning – För att kunna erbjuda alla gravida en kvalitetssäkrad digital föräldrautbildning i Halland
x	x	Samtalsmetodik med fokus på övervikt och fetma – Genom att ta fram en webbaserad utbildning för ett bättre omhändertagande av personer med övervikt och fetma i hela vårdkedjan
	x	SEXIT - Samtal om sexuell hälsa och erfarenhet av våld för att identifiera sexuellt risktagande eller utsatta eller personer med erfarenhet av våld för att kunna erbjuda relevant vård och stöd
	x	Kompetensutveckling sexologi 15 hp och handledning sexologi
	x	Kompetensutveckling för att möta ungdomar som varit utsatta för sexuella övergrepp
	x	Utåtriktat arbete och dialog med unga

Region Jämtland Härjedalen

TABELL 6. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Uppgradering utrustning - Uppgradering av hjälpmedel/utrustning/litteratur/informationsmaterial till patienter på mödrahälsovårdsenheterna för att alla enheter ska uppfylla kraven på verksamheten
x		Fortsatt utökad personalstyrkan vid verksamheten inom förlossning/BB, specialistmödravård, rutinultraljudsmottagning och gynekologisk slutenvård, för att möta det ökade behovet
x		Nya programmet cervixcancerscreening - Inkluderar IT-stöd, mödrahälsovårdsöverläkares arbete med att införa nationella vårdprogrammet och kompensation till vårdvalets utförare för personalkostnader för utökad uppdrag
x		Utbildningssatsning i teamarbete inom förlossning/BB, specialistmödravård samt gynekologisk öppen- och slutenvård - För bättre samarbete inom personalgruppen, bättre arbetsmiljö och ökad kompetens
x	x	Implementera neonatal hemsjukvård - I syfte att möjliggöra att familjer i större utsträckning ska kunna vara i sin naturliga hemmiljö i stället för på sjukhus och fortfarande känna sig trygga med att i vissa delar vårda barnet självständigt
x	x	Implementering av FUR-metoden inom mödrahälsovården och kvinnosjukvården - För att stötta blivande föräldrar före, under och efter förlossning
x	x	Utbildning, inköp av avancerad förlossningsdocka - För fortsatt träning i akuta förlossningssituationer
	x	Bäckenbottenteam - För att möta en patientgrupp som söker i ökad utsträckning
	x	Vulvateam - För att patienter ska få träffa samlad kompetens
	x	Följer kvalitetsmått regelbundet, visualiserar för medarbetare och sätter in arbetsinsatser när så krävs - I strävan att hela tiden förbättra verksamheten
	x	Följer abortkedjan avseende ledtider och metoder för abort
	x	Arbeta för barnmorskeledd abortmottagning - Kunskapsöverföring från läkare till barnmorska
	x	Fortsatt ökad personaltäthet vid förlossningen - I syfte att öka trygghet för alla kvinnor, partners och medarbetare
	x	Ledningsbarnmorskor vid förlossning och BB - Skapar trygghet för medarbetare genom att fördela medarbetare och handleda efter behov
	x	Genomlysning av arbetsflödet vid förlossningen
	x	Registrering SNQ med hjälp av avsatt resurs för registrering och analys
	x	Kompetenshöjande insatser neonatologi - Utbildningssatsning på befintlig barnläkare till subspecialisering inom neonatologi

Region Jönköpings län

TABELL 7. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Attraktiv arbetsplats inom förlossning, BB och specialiserad slutenvård - För att skapa en god arbetsmiljö och kapacitet som motsvarar behovet (Arbetet vilande under 2020)
x		Preeklampsiscreening - I syfte att minska förekomsten av tidig preeklampsi och tillväxthämning
x		Obstetrisk mottagning på kvinnokliniken i Eksjö - För att skilja öppenvård och slutenvård
x		Obstetrisk mottagning på kvinnokliniken i Värnamo - För att skilja polikliniska patienter från inneliggande patienter på förlossningen
x		Förbättra rutiner och stöd till kvinnor med svenska som andraspråk under graviditet, förlossning och eftervård
x		Eftervård - För att minska glappet mellan förlossnings/utskrivning från BB och efterkontroll inom mödrahälsovården samt att skapa trygg, säker och individualiserad eftervård
x		Bäckenbottensskador vid förlossning - Syftar till att, genom utbildning och strukturerad uppföljning, minska antalet bäckenbottensskador och säkerställa att kvinnor före, under och efter födsel erhåller rätt information
x		Utveckla kunskapsstöd - Genom att ta fram en regiongemensam strategi och underlag för kompetensbehoven
x	x	Mentorskap/introduktion för nyutexaminerade barnmorskor - För att få barnmorskor att våga söka sig till obstetrisk slutenvård och stanna kvar i yrkesrollen genom att erbjuda en skonsam start i deras nya yrkesroll
	x	Stärkt bemanning inom förlossning och eftervård - För att skapa en bättre arbetsmiljö och möjlighet till att stärka eftervården
	x	Utbildning FUR- Föda Utan Rädsla, för hela vårdkedjan - För att skapa en gemensam helhetsbild och samsyn i hela vårdkedjan
	x	Registrering av grad 2 bristningar och uppföljning - För att skapa en kvalitetshöjning av eftervården
	x	Obstetriska mottagningar - För att öka patientsäkerheten genom att separera polikliniska patienter från förlossningsvården
	x	Utbildning FINE instruktörer - Kunskapshöjning med fokus på ökad utvecklingsstödande omvårdnad
	x	Uppdragsutbildning neonatalintensivvård 7,5 hp - Kompetenshöjning inom neonatal intensivvård bland sjuksköterskor
	x	Hospitering på andra neonatalvårdsenheter i landet - I syfte att öka kompetensen

Region Kalmar län

TABELL 8. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Inköp av CPAPER till neonatalvården - I syfte att erbjuda en likvärdig vård som barn som behandlas på Universitetssjukhuset i Linköping
x		Inköp av nya CEPS-dockor till KTC för scenarioträning, både en SIM Mom och en Sim Newborn - För att kunna träna gemensamt i syfte att bli mer samspelade i akuta situationer
x		Introduktionsutbildning i Linköping för nya medarbetare inom neonatalvården under 2 veckor - För att få en grund att bygga vidare på som är likriktad i hela regionen
x		Utbildningssatsningar inom området neonatalvård, förlossning, kvinno-sjukvård och eftervård
x		Skapa förutsättningar för att kunna ha en sömlös BB-neonatalvård - I syfte att uppnå nollseparation mellan mor och barn om det är möjligt
x		Fortsatt utveckling av digitala vårdmöten för barn i behov av hemsjukvård - För att uppnå en mer tillgänglig vård som utgår från familjens behov och möjligheten att kunna erbjuda digitala möten som komplement till hembesök
x		Inköp av utrustning för att kunna koppla upp sig mot Linköping då man i Kalmar/Västervik har dåliga barn - För att snabbt kunna få konsultation och stöd av läkare i Linköping samt minska transporter och förbättra vården
x		Satsning på ökad kompetens för psykologer inom neonatalvård - För att förbättra möjligheter till utredning och bedömning av barn inom neonatalvården
x		AST-tjänster för barnmorskor och sjuksköterskor (neonatalvård) - För att säkra kompetensen med barnmorskor och specialistutbildade sjuksköterskor
x	x	Uppföljning av kvinnor som drabbats av grad 2-4 bristningar - I syfte att förbättra omhändertagandet hos kvinnor med förlossningsskador
x	x	Projekt hälsokoordinator - I syfte att genom riktade insatser inför, under och efter graviditet, främja hälsosamma levnadsvanor hos kvinnor och barn
x	x	Särskilda utbildningssatsningar på kompetenshöjning gällande bäckenbotten - För att förbättra stöd och behandling för patienter med bäckenbottensskador
x	x	Utbildning i FINE för alla medarbetare inom neonatalvården - Skapa gemensamt synsätt hos medarbetare
x	x	Omfattande digitaliseringsarbete som pågår inom hela vårdkedjan, bland annat att utveckla informationen på 1177 och digitalisera informationsmaterial som används inom vårdkedjan - För att, bland annat, säkerställa att information på 1177 är tillgänglig och innehåller det som kvinnor söker efter för att bli välinformerade
	x	Fortsatt utvecklingsarbete inom vårdkedjan kvinnokliniken/neonatalvården utifrån de förbättringsmöjligheter som identifierats - I syfte att stärka samordningen inom vårdkedjan och möjliggöra en sömlös vård för mor/barn i behov slutenvård

2020	2021	Insats
	x	Amningsutbildning, hela vårdkedjan som träffar samma familj – För att ge alla medarbetare som arbetar med amning inom olika kliniker samt yrkeskategorier en grundläggande kunskap och likvärdig utbildning
	x	Utbildning och kompetenshöjande insatser: Utbildningar godkända inom projektet som rör graviditetskedjan/neonatalvård/rehab
	x	Projekt med utökade barnmorskebesök för vissa gravida – I syfte att minska psykisk ohälsa och oro under graviditeten och tiden efter samt stärka föräldraskapet och anknytningen till barnet
	x	Förbättrad våldtäktsprocess inom slutenvården – För att förbättra flödet och omhändertagandet av kvinnor utsatta för sexuella övergrepp
	x	Utveckla en digital läkarmottagning för ungdomsmottagning i Västervik – För att öka möjligheten för ungdomar att träffa läkare oavsett bostadsort i länet
	x	Mentorskap för nya barnmorskor inom mödrahälsovården – För att möta behovet av en regelbunden handledning tillsammans med mentor för att ge trygghet och kunskapsöverföring i barnmorskearbetet
	x	Investeringar som ska förbättra vården och omvårdnaden för barn i behov av neonatalvård – Exempelvis genom att säkerställa medicinteknisk utrustning som möjliggör att barn kan få vård i hemmet
	x	Länsövergripande verksamhetsutvecklare som stödjer kvinnokliniken/neonatalvård i sina digitaliserings- och utvecklingsarbeten
	x	Digital föräldrautbildning

Region Kronoberg

TABELL 9. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x	x	Höjt bemanning sjuksköterska gynekologi och undersköterska eftermiddag och natt – För att höja kompetensen
x	x	Infört kvalitetssamordnare, 6 medarbetare som arbetar 20 procent administrativt med kvalitetsförbättringar på BB, gynekologisk slutenvård och öppenvård, förlossning, mödravård, ungdomsmottagning – I syfte att förbättra förutsättningar att genomföra förbättringsarbeten
x	x	Vårdnära tjänster – För att avlasta undersköterskor på förlossningen och BB/gynavdelning
x	x	Arvodering barnmorskor och läkare förlossning – För att behålla och stärka förlossningsbemanningen
x	x	Sekreterare Kvinnokliniken – I syfte att bibehålla hög patientsäkerhet via journaler skrivna i tid
x	x	Forskningstjänst - Forskning om barnets passage genom förlossningskanalen

2020	2021	Insats
x	x	Utökning Cellprovsmottagning - För att möta ökat behov
x	x	Förstärkning abortmottagning/ultraljud - För att kunna utföra undersökningar i rätt tid
x	x	Förstärkning mödravården - För att frigöra tid för barnmorskor inom öppenvården
x	x	Hyrpersonal inom förlossning/BB - För att klara av att möta vårdbehovet
x	x	Förstärkning neonatal - I form av undersköterskor och kurator

Region Norrbotten

TABELL 10. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Implementering av framtagen amningsstrategi för hela vårdkedjan - Skapa en sammanhållen amningsstrategi som är väl känd i hela vårdkedjan, likartade arbetssätt och råd, för att öka tryggheten hos ammande
x		Informationsinsatser kring gynekologisk cellprovskontroll samt implementering Cytburken och nya riktlinjerna för gynekologisk cellprovskontroll - För att öka deltagandet i gynekologisk cellprovskontroll
x		Tillskapa ny länsfunktion för handläggning av vulvasmärta och sexologiska problem - I syfte att säkerställa gott omhändertagande
x		Bemanning specialistläkare neonatalvård - För att höja klinisk kompetens inom neonatologi
x		Riktade utbildnings- /kompetensförstärkande insatser inom förlossnings-, BB- och mödrahälsovård
x		Implementera nya Bristningsregistret - I syfte att säkerställa adekvat uppföljning av kvinnor med grad 3- och 4-bristningar
x		Förstärka Bemanning inom förlossnings-, BB- och slutenvård - För att uppnå förbättrad arbetsmiljö och ökad personcentrerad vård
x		Bemanning specialistläkare gynekologi - För att öka tillgängligheten till specialistläkare för patienter med framför allt bäckenbottenproblematik och dysplasi
x		Ombyggnation neonatalavdelning - Genom att bygga om till fler enkelrum, minska risken för spridning av infektioner på neonatalavdelningen samt minska separation mellan föräldrar och barn
x		Ultraljudsutbildning - För att säkerställa nyrekrytering av ultraljudsbarnmorskor över hela länet samt erbjuda tidigt ultraljud och rutinultraljud
x	x	Utbildningsbidrag barnmorska - För att öka andelen sjuksköterskor som vidareutbildar sig till barnmorskor och stabilisera barnmorskebemanningen

2020	2021	Insats
x	x	Förbättra eftervården - Inom pilotprojekt införa telefonbesök två veckor efter förlossning, för att skapa tryggare patienter, kontroll på eventuella komplikationer och riskpatienter, möjlighet till tidigt återbesök på mödrahälsovården när behov finns samt säkerställa att patient kommer på eftervårdsbesök
x	x	Utbildningsbidrag barnsjuksköterska - För att öka andelen sjuksköterskor som vidareutbildar sig till barnsjuksköterskor
x	x	Verka för fler samt utveckla befintliga familjecentraler
x	x	Insatser identifierade utifrån genomförd kartläggning - samverkan mellan barnhälsovård och neonatalvård, kvalitativ föräldrainformation och förbättrad och likvärdig föräldrautbildning
x	x	Bäckenbottenteam - För att säkerställa uppföljning av kvinnor med förlossningsskador
	x	Förbättra föräldrainformationen
	x	Utrusta ett antal barnvårdscentraler med bilicheckutrustning - Så att familjer med långt till närmaste sjukhus kan få bilicheck genomförd på barnvårdscentralen
	x	Kompetensförbättrande åtgärder
	x	Utbildning ultraljudsbarnmorskor - För att möta ökat behov av tidigt ultraljud
	x	Löneökning barnmorskor 60+ år - I syfte att behålla kompetens inom förlossning/BB samt erbjuda mentorer åt nyutexaminerade barnmorskor
	x	Inhyrda gynekologer - För att korta köer
	x	Utbildning prolaps hantering - För att öka kompetensen
	x	Samarbete mödrahälsovård/förlossning, roterande barnmorskor
	x	Förlängd inskolning barnmorskor (förlossning/BB) - I syfte att skapa trygga barnmorskor
	x	Etik och vägledning för NOREA-barnmorskor
	x	Vidareutbildning inom neonatologi - I syfte att upprätthålla neonatal-kompetens i Sunderbyn
	x	Inhyrda läkare - För att säkerställa läkarbemanningen i Gällivare så att förlossningen kan hållas öppen samt säkerställa neonatal kompetens i Sunderbyn
	x	Utbildning av barn- och narkosläkare - För att höja kompetensen kring det akuta omhändertagande av nyfödda
	x	Förstärkt bemanning på BB och BB-hotell - I syfte att möjliggöra ökad närvaro hos patienterna

Region Skåne

TABELL 11. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Ökad läkarbemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Ökad barnmorskebemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Ökad sjuksköterskebemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Ökad undersköterskebemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Ökad administrativ bemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Ökad övrig bemanning (förutom neonatalvård) - I syfte att säkra bemanningen på kvinnokliniken under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x		Kompetensutveckling och förbättringsarbete kring förlossningsskador - Syftar till att minska andelen kvinnor som drabbas av bristning som komplikation efter förlossning
x		Kompetensutveckling och förbättringsarbete akuta situationer - För att öka kunskap och kompetens i verksamheterna samt erbjuda högsta kvalitet dygnet runt, alla dagar
x		Kompetensutveckling handledning inom mödrhälsovård och förlossning/BB - Förstärkt handledning till medarbetare
x		Kompetensutveckling fosterdiagnostik - Genom utbildning av ultraljudsbarnmorskor
x		Kompetensutveckling och förbättringsåtgärder kring amning - Amningsutbildning för att öppna amningsmottagning på familje-BB i Lund
x		Kompetensutveckling och förbättringsarbete normalförlossning
x		Kompetensutveckling och förbättringsarbete ospecifikt eller övergripande - Ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten i verksamheterna
x		Bemanning inhyring, övertid och stimulanssättningar inom förlossningsvård - I syfte att lösa bemanningen i förlossningsvården
x	x	Planering, genomförande och uppföljning av statliga överenskommelsen - För att få största möjliga effekt av de statliga medlen

2020	2021	Insats
x	x	Kunskapsorganisation – Kunskapscentrum kvinnohälsa för att stärka och stödja basmödrahälsovård och primärvård samt expertgrupp förlossningsvård med uppdrag att stärka och stödja förlossningsvården genom arbete med evidens, riktlinjer och omvärldsspaning
x	x	Poliklinisk gynekologisk kirurgisk behandling på mottagning – För ökad tillgänglighet och effektiv vård
x	x	Cervixscreening för fler
x	x	Rätt använd kompetens inom förlossning/BB, sluten- och öppenvård – Överföring av arbetsuppgifter som kan utföras av annan personalgrupp för att bättre använda specialistkompetens
x	x	Förstärkt bemanning inom neonatalvården – Säkra bemanningen inom neonatalvården under hela året för att skapa mer optimal bemanning på sikt
x	x	Kompetensutveckling och förbättringsarbete inom neonatalvården
x	x	KUB till alla – I syfte att erbjuda KUB till alla och NIPT till vissa enligt riktlinje
x	x	Office hysteroskopi-projekt – Polikliniska ingrepp på mottagning för snabbare hantering och minskad risk för komplikationer
x	x	BB-hemma - Erbjuder nyförlösta kvinnor och familjer eftervård i hemmet i stället för på BB/BB-mottagning
x	x	Införande av koordinatörer på varje pass på förlossningen – I syfte att höja kompetensen på förlossningsklinikerna
x	x	Utöka öppettider på specialismödravårdsmottagning Malmö – I syfte att minska belastning inom akut verksamhet
x	x	Enligt nya nationella/regionala riktlinjer för att minska intrauterin fosterdöd
x	x	Utredning om införande av HPV-självtest som primär screeningmetod – I syfte att öka hörsamheten, förbättra tillgängligheten, frigöra barnmorske-resurser och göra det enklare för kvinnor medverka i screeningen
x	x	HPV-självtest som komplement till ordinarie screening på grund av covid-19 – För att säkerställa att kvinnor deltar i cervixscreeningen under pandemin
x	x	Framtagande av regional amningsstrategi – I syfte att öka amningen och kunskapen bland medarbetare, leverantörer och medborgare
	x	Stärka vårdkedjan inom området sexologi, barnmorskemottagningar och ungdomsmottagningar – Genom ökad sexologisk kompetens och utveckling av arbetssätt
	x	Utöka öppettider på barnmorskemottagningar – I syfte att öka tillgängligheten och därigenom patientsäkerheten
	x	Stärka eftervården, vid behov fler besök postpartum – I syfte att göra eftervården mer tillgänglig för de kvinnor som drabbas av komplikationer, förlossningsskador och psykiska besvär

2020	2021	Insats
	x	Införande av digitala vårdtjänster inom Barnmorskemottagningar i Hälsoval Skåne - För att öka tillgängligheten samt anpassa vårdtjänster och utbud efter medborgarnas behov
	x	Kompetensutveckling och kunskapsstöd inom förlossningsrädsla - För att kunna erbjuda ett bättre stöd vid lätt till måttlig förlossningsrädsla
	x	Stärka föräldrastödet inom neonatal, inklusive erbjuda psykologiskt stöd-samtal till föräldrar med stark krisreaktion - I syfte att stärka föräldrarnas kunskaper och möjligheter att tolka barnets signaler
	x	Stärka medarbetarnas kompetens gällande familjecentrerad vård inom neonatal
	x	Erbjuda hud mot hudvård så ofta det är möjligt - I syfte att stärka trygghet, anknytning barn och föräldrar
	x	Stärka överrapportering mellan olika vårdnivåer och vårdinstanser - För att förbättra patientsäkerhet och stärka samarbetet i vårdkedjan
	x	Prenatal enhet, för induktioner och oförlösta patienter som behöver inläggning - För att säkerställa fler barnmorskor till kvinnor i aktiv förlossning, högre medicinsk kvalitet och förbättrat omhändertagande av induktionspatienter
	x	Medicinsk utrustning till prenatal enhet - För att säkerställa patientsäker vård med hög medicinsk kvalitet
	x	Uppstart av bristningsmottagning - För förbättrat och snabbare omhändertagande av kvinnor med komplikationer efter förlossning
	x	Integrerad mottagning för kvinnor med besvär efter könsstympning - I syfte att förbättra omhändertagande och lärande i arbetet med könsstympade kvinnor
	x	Projektledare neonatal samvård - För att utveckla samvården mellan neonatal-, förlossnings- och BB-vård
	x	Förstärkt bemanning inom samtliga yrkeskategorier i förlossningsvården
	x	Kompetensutveckling och förbättringsarbete kring bland annat förlossnings-skador, akuta situationer, handledning, mentorskap och fosterdiagnostik
	x	Extra stödsamtal till kvinnor som visat tecken på depression efter förlossning - I syfte att fånga upp kvinnor som visat tecken på depression och vid behov remittera till rätt vårdinstans
	x	Utredning inom kvinnohälsa (öppenvård) - För att åstadkomma ett sammanhållet och jämlikt utbud av rådgivning och behandling inom kvinno-sjukvård och kvinnohälsa

Region Stockholm

TABELL 12. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Gemensam abortidsbokning i Region Stockholm – För att skapa ökad tillgänglighet, minska dubbelbokningar, förenkla tidsbokning och minska sena aborter
x		Specialistutbildning i neonatologi för sjuksköterskor – I syfte att öka andelen utbildade sjuksköterskor inom neonatologi på regionens neonatalvårdsenheter
x		Kompetenshöjande insatser till medarbetare på barnvårdscentraler i områden med låg amningsfrekvens – I syfte att öka andelen hel- eller delammande
x		Amsak och Rotebro/Sollentunas amningsmottagningar – För att förbättra omhändertagandet för kvinnor med amningsproblem
x		Informationsinsats kring kvinnlig könsstympning – Syftar till att utbilda en identifierad grupp medarbetare så att de på adekvat sätt kan identifiera, behandla och vägleda patienter som genomgått kvinnlig könsstympning
x		Kulturtolkdoula – I syfte att, bland annat, möjliggöra en säkrare förlossnings-/mödravård för målgruppen utlandsfödda gravida kvinnor med svagt socialt stöd och dålig kunskap i svenska språket
x		Minska antalet förlossningsskador – Utbildningsinsatser för att förebygga, upptäcka, åtgärda och minska förlossningsskador
x		Minska antalet undvikbara kejsarsnitt – Genom att förbättra omhändertagande av kvinnor med förlossningsrädsla och öka det kontinuerliga stödet till kvinnor under aktiv förlossning
x		Förbättringsarbeten på samtliga förlossningsenheter – För att uppnå förbättringar inom områden som verksamheterna prioriterat tillsammans
x		Introduktion och mentorskap för nyutexaminerade barnmorskor – För att bibehålla nyutbildade barnmorskor till ett långvarigt yrkesliv inom förlossning-/BB-vård samt mödrahälsovård och förbättra omhändertagandet av kvinnan och hennes familj
x		Utveckling av kvalitetsregister inom gynekologi (GynOp) – För att möjliggöra tillgång till tillförlitliga nationella jämförelser av gynekologisk kirurgi
x		GeRik - Gemensamma riktlinjer för förlossningsvården i region Stockholm Gotland – För att öka kunskapsstyrningen inom förlossningsvården
x		Inköp av Ekokardiografisimulator samt utbildningsinsatser – I syfte att förbättra undersökningskvalitet och kompetensen för ultraljudsundersökning av hjärtat
x		AMSAK amningsmottagning – För att förbättra omhändertagande av kvinnor med amningsproblem eller bröstkomplikationer
x		Regionsövergripande projekt kring harmonisering och digitalisering av patientinformation om eftervård

2020	2021	Insats
x		Preeklampscreening för förbättrad hälsa hos mor och barn – Syftar till att upptäcka preeklampsi i tidigt skede
x	x	Höjning vårdvalsersättningar för vårdval förlossning och vårdval barnmorskemottagning – Syftar till att möjliggöra en ökad bemanning på både förlossning och barnmorskemottagningar
x	x	Pilotprojekt Min barnmorska – En alternativ vårdmodell enligt case load för att öka kontinuitet och trygghet för födande kvinnor samt utvärdera en alternativ vårdmodell
x	x	Transportkuvöser samt utbildning – För förbättrad patientsäkerhet
x	x	Nya arbetssätt i nya lokaler på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge – Flera personcentrerade arbetssätt med fokus på kontinuitet, för att behålla medarbetare och bredda medarbetares kompetens
	x	AMEL utbildningsinsatser – utbildning för medarbetare om kvinnor som utsatts för sexuellt våld
	x	Bemanningsprojekt – För att skapa bättre scheman inom förlossningsvården på en mer vetenskaplig grund
	x	Fortsatt förbättringsarbete inom framför allt bristningar, blödningar och kejsarsnitt
	x	Utvärdering arbetsmiljö – Genom att påbörja en studie kring arbetsmiljön inom förlossningsvården

Region Sörmland

TABELL 13. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x	x	En trygg och likvärdig vård som är individuellt anpassad efter familjens behov
x	x	Informationsflöde mellan vårdgivare (kvinnoklinik, neonatalvård, barnhälsovård) – Med målsättning att förbättra informationsflödet i vårdkedjan gällande psykisk och social skörhet och amning
x	x	Förbättra omhändertagandet av kvinnor med endometrios – Syftar till att implementera den nationella riktlinjen för endometrios
x	x	Könsstympning – Syftar till att öka kunskap om könsstympning
x	x	Bibehålla bemanningen på neonatalavdelningen
x	x	Kvalitetsuppföljning i SNQ – Uppföljning och statistik som kan ligga till grund för utvecklings- och förbättringsarbeten
x	x	Nollseparation – Syftar till minsta möjliga separation i livets start, att medarbetare inom neonatalvården kan ge vårdande insatser till barnet utan att separera föräldrar och barn till annan avdelning

2020	2021	Insats
x	x	Kunskaps- och kompetenshöjande insatser inom neonatalvården – Syftar till att fylla på med ny kunskap och inspiration som ska leda till utvecklingsarbeten inom den egna avdelningen samt att få möjlighet till personlig kompetenshöjning för en attraktiv utvecklande arbetsmiljö
x	x	Informationsmaterial inom neonatalvården – Genom uppdatering och översättning av relevant information på flera språk, informationen ska finnas tillgänglig via olika kanaler, exempelvis broschyrer, 1177 och informationsfilmer
	x	Registrera grad II-bristningar i GynOp
	x	Utbildning BLUBB – Förebyggande, diagnostik och uppföljning av bäckenbottenskadorna
	x	Eftervården, kvinnan fysiskt efter förlossningen – Utbildning, handledning och nytt arbetssätt gällande bäckenbotten i mödrhälsovård i samarbete med förlossning
	x	Eftervården, amning – Nytt arbetssätt med mål att stärka föräldrars egenmakt med kunskap och stöd för att göra informerade val om amning
	x	Min/vår amningsplan tas fram till föräldrar på olika språk, samtalsunderlag som stöd för medarbetare – För att ge en likvärdig vård
	x	Amningsworkshop för medarbetare, ökat samarbete och handledning i vårdkedjan – För att öka samstämmighet och kunskap kring amning
	x	Öka tillgänglighet till obstetrisk öppenvård – För att minska andelen polikliniska besök på förlossningen
	x	Reproduktiv livsplan – Syftar till att öka andelen unga som tar cellprov för första gångensamt att öka tillgängligheten och arbeta preventivt
	x	Förstå behovsbild, angående sexuella övergrepp, och planera för kompetensutveckling – Genom "Kompetenscenter för Våld i nära relation", för att samordna insatser, sprida kunskap och rutiner kring våldsutsatthet
	x	Kvalitetssäkra och utveckla utbildningen kring amning
	x	Kvalitetssäkra och utveckla formerna för körkort för medicinteknisk utrustning

Region Uppsala

TABELL 14. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Fortsatt införande av samt förvaltning av infört vårdprogram cervixcancer-screening - För ökad tillgänglighet och förbättrad säkerhet i kedjan provtagning
x		Studielönssatsning på specialistsjuksköterskor IVA med inriktning barn-intensivvård och neonatalvård samt barnsjukvård - För att öka antalet medarbetare inom neonatalvård och intensivvård för barn
x		Förbättrad möjlighet till rehabilitering efter cancerbehandling, bäckenbottenrehab - Genom att anställa en fysioterapeut
x		Studielön barnmorskor
x		Ökat antal graviditetsdiabetes inom specialistvård - Med målsättning att följa Socialstyrelsens riktlinjer
x		Kapiteringshöjning 5% till barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler - För att förbättra förutsättningar att följa basprogrammen och de förändringar som lagts till i utvecklingsyfte
x	x	Förebygga förlossningsrädsla, kontinuitetssatsningar, ökat samarbete öppenvård - För att fler ska kunna föda utan eller med mindre rädsla än från början av graviditeten samt öka andel vaginala förlossningar
x	x	Förebygga förlossningsskador genom utbildning, handledning, standardiserad bedömning, inklusive registrering i Bristningsregistret, även för grad II-bristningar
x	x	Förbättrad tillgång till tolk/kulturdoula med specifik kompetens - I syfte att nå fler utlandsfödda kvinnor och möjliggöra en säkrare vård för ny-anlända gravida kvinnor med svagt socialt stöd
x	x	Ett gemensamt stöd till gravida med övervikt och fetma - För att ge ett samordnat och individanpassat stöd samt främja hälsosamma levnadsvanor hos kvinnan och hennes familj
x	x	Mentor för de barnmorskor som har haft anställning inom mödrahälsovården kortare än 3 år - För att stärka kompetensen hos barnmorskor och därmed öka patientsäkerhet samt öka trygghet och säkerhet i yrkesrollen
x	x	Noll-separation, samvård neonatalvård och förlossning - Med syfte att minska separation de första timmarna av barnets liv
x	x	Hälsosam arbetsplats inom neonatalvården - Stöd och utbildning för att hantera den psykiska ansträngningen vid intensivvård av nyfödda barn, minska sjukskrivningar och uppsägningar
x	x	Skapande av BPD-klinik - För att införa ett nationellt kunskapscentrum för bronchopulmonell dysplasi då det saknas i Skandinavien
x	x	Projektering för ny neonatalavdelning - Bygga ut och modernisera intensivvårdsavdelningen för nyfödda för att minska separation mellan nyfödd och familj

2020	2021	Insats
x	x	Rekrytering inom neonatalvård - För att säkra kompetensförsörjning
	x	Implementering av nationella riktlinjer angående igångsättning av förlossning efter 41 graviditetsveckor - För att minska skador och dödlighet hos barn i de fall den gravida är förstfödarska eller annan riskgrupp och går över 41 graviditetsveckor
	x	Digitalisering kvalitetsmått förlossningsvård och kvinnosjukvård - För att upprätthålla samt vidareutveckla kvalitetsuppföljning och förbättringsarbeten
	x	KK-akuten - För att förbättra tillgänglighet och jämlikhet i eftervården
	x	Trygg, säker och tidig hemgång - För att korta vårdtider och fortsätta vård i hemmet
	x	Familjehälsa i nuvarande vårdmiljö - Förbättring av miljö och familjeomhändertagande vid neonatalvård, inklusive att motverka isolering under vårdtiden
	x	Inskolning och utbildning - Vidareutveckling av inskolnings- och fortbildningsprogram
	x	Neonatalkurs 15 hp till specialistsjuksköterskor på neonatalavdelning
	x	Gottsunda hembesök - Fortsättning och avslutning av pausat projekt rörande förbättrad eftervård och kontinuitet i vårdkedjan för nyblivna mödrar med tolkbehov eller annat stödbehov
	x	Utbildning i EPDS-screening för samtliga barnmorskor
	x	Omhändertagande av graviditetsdiabetes i primärvård - För gravida med kostbehandlad diabetes, vårdcentraler rustas för att erbjuda besök hos dietist och diabetessjuksköterska

Region Värmland

TABELL 15. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Bemannning Fysioterapeut Kvinnosjukvården - Projektanställd fysioterapeut för att utveckla arbetssätt inom både öppen- och slutenvård
	x	Kontaktsjuksköterska Endometriasmottagningen - Bland annat för en tät uppföljning av patienten vid insättning av ny eller förändrad behandling för att utvärdera resultatet
	x	Mentorskapsprogram för kompetensväxling Kvinnosjukvården - För en säker generationsväxling, ökad trygghet för nya medarbetare samt meningsfulla arbetsuppgifter för seniora medarbetare
	x	Bemanningsinsats övrig kvinnosjukvård - För att förbättra arbetsmiljön
	x	Remisskansli Kvinnosjukvården - Personalförstärkning

2020	2021	Insats
x		Utbildningar/Kompetensutveckling inom Kvinnosjukvården – Med målsättning att minska stora bristningar vid förlossning
x		Arbetsväxling Kvinnosjukvården – I form av teamledd abortmottagning där även barnmorskor kan utföra ultraljud, syftar till att minska antalet reaborter, öka tryggheten för patienten och kontinuiteten i vårdkedjan
x		Fortsatt ökad bemanning kring den födande kvinnan
x		Stödfunktion för personer som lider av könsinkongruens/könsdysfori – För en mer personcentrerad vård
x		Insatser för att bedriva nollseparation – För att stärka anknytning, främja amning och bidra till ett snabbare tillfrisknande av mor och barn
x		Stärka den neonatala kompetensen genom bemanning med neonatolog
x		Samordning och projektledning – I syfte att stödja involverade verksamheter i systematiskt förbättringsarbete över verksamhetsgränser
x		Extra hembesök i nyföddhetsperioden tillsammans med barnhälsovårdssjuksköterska – För att stärka vårdkedjan mellan barnhälsovården och mödrhälsovården
x		Riktad amningsutbildning – I form av ett utbildningspass för samtliga nyanställda barnhälsovårdssjuksköterskor samt framtagande av webb-utbildning och genomförande för samtliga medarbetare i vårdkedjan
x	x	Standardiserad vårddokumentation – För att uppnå en objektiv, patient-säker journal
x	x	Utbildningsinsatser våld i nära relation – Med målsättning att medarbetare i större utsträckning frågar om våld
x	x	Innovationsprojekt trygg hela vägen – skapa trygghet för den nyblivna familjen första tiden efter förlossning
x	x	Kulturtolk/kulturdoula för småbarnsföräldrar och blivande mödrar med utomeuropeiskt ursprung – Syftar till att göra det begripligare för nyanlända att komma in i det svenska samhället och att erbjuda en så jämlik vård som möjligt samt stärka kvinnors hälsa
x	x	Kompetensutveckling inom graviditetsdiabetes för samtliga barnmorskor inom mödrhälsovården
	x	Fortsätta arbetet med omvårdnadssamtal och läkarsamtal - neonatalvård
	x	Stärka vårdkedjan när prematura och svårt sjuka barn skrivs ut från neonatalvård till barnhälsovård
	x	Amningsstöd/amningsmottagning (barnmorskemottagningar och barnavårdscentraler)
	x	Arbetsmiljö Kvinnosjukvården
	x	Arbetsmiljöinsatser Kvinnosjukvården
	x	Bäckenbottenmottagning – För säker vård
	x	Direktöverföring av data till Graviditetsregistret – För patientsäkerhet
	x	Fetal RhD-typning av gravida kvinnor i Värmland

2020	2021	Insats
	x	Fortsatta insatser för ökad kompetensen inom alla professioner
	x	Fysioterapeut på ungdomsmottagning och barnmorskemottagning - För att möta behov av att förstärka kompetens till målgruppen med inriktning kroppskänedom, rörelse och sexsmärta
	x	Förstärkt vårdkedja inom primärvård - Genom gemensamt hembesök/mottagningsbesök barnmorskemottagningar och barnvårdscentraler
	x	HBTQ mottagning Kvinnosjukvården
	x	Inrättande av klinisk "karriärtjänst" inom mödrahälsovården - Central barnmorsketjänst som kan förstärka ute i verksamheterna vid behov samt genomföra punktinsatser som introduktion och klinisk handledning
	x	Insatser i arbetet med att främja amning- neonatalvård
	x	Mentorskap på förlossningen
	x	Projektstart inför mottagning för våldsutsatta
	x	Påbörja skapande av "HälsUM" - För att säkerställa att ungdomsmottagningar når utsatta grupper, skapastruktur och systematik för uppföljning och utvärdering av arbetet
	x	Rotationstjänster mellan öppen- och slutenvård för barnmorskor
	x	Schema och bemanning Kvinnosjukvården
	x	Stärkt tillgänglighet till digitalt stöd (mödrahälsovård)
	x	Stärkt vårdkedja - Genom att förbättra överföring till barnvårdscentralen
	x	Uppföljning av utfall Graviditetssenkäten
	x	Utbildningsinsats via Gynzone

Region Västerbotten

TABELL 16. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
	x	Regelbundna vårdkedjemöten är införda sedan våren 2020 i Umeå, övriga gemensamma möten med flera berörda kliniker - I syfte att stärka samarbetet och informationsflödet mellan mödrahälsovård, förlossning/BB, barnklinik och barnhälsovård
	x	Utbildningsinsatser och satsningar inom mödrahälsovården - Kopplat till förlossningsskador, förlossningsrädsla och hållbar livsstil
	x	Förbättrat omhändertagande av gravida kvinnor med psykisk ohälsa inom mödravård och barnhälsovård - För att förbättra möjligheter att identifiera psykisk ohälsa under graviditet samt följa upp psykisk ohälsa inom barnhälsovården

2020	2021	Insats
x		Implementering av webbaserat stödprogram - I syfte att uppnå viktstabilitet under och efter graviditet
x		Utökad arbetstid för samordningsbarnmorska - I syfte att stärka förutsättningar för samordning i vårdkedjan
x		Nya rutiner runt eftervårdsbesöket till mödrahälsovården - Inbokning av eftervårdsbesök sker under graviditet i stället för att nyförlösta kvinnor ansvarar för att boka tid
x		Satsning på utrikesfödda kvinnor - Genom att erbjuda kulturdoula före, under och efter graviditet är målsättningen att utrikesfödda och nyanlända kvinnor ska känna sig tryggare
x		Minska förlossningsskador - Syftar till att minska antalet bristningar vid vaginal förlossning samt främja diagnosättning och åtgärder, genom fortsatt utveckling av bäckenbottenteam och -mottagning samt ökad kunskap inom området
x		Lönesatsning förlossningsvård inlandet - I form av tillfälligt förstärkt löneläge inom förlossningsvården i Lycksele, i syfte att möjliggöra fortsatt god vård och öka arbetsplatsens attraktivitet
x		Utbildningsinsatser inom förlossningsrädsla och amning - För att öka tryggheten för den födande kvinnan samt främja och öka amning
x		Akut obstetrik - Kontinuerliga utbildningsinsatser för en mer säker vård
x		Studielön under specialistutbildning till barnsjuksköterska - I syfte att säkra kompetensförsörjningen
x		Ökad grundlön utöver generell avtal för bristyrken (specialistsjuksköterskor) inom neonatalvårdens dygnetruntvård - I syfte att säkra kompetensförsörjningen
x		Merkostnad för dubbelbemanning för jourarbete för nya neonatologer som ska klara av både sjukhusbunden jour samt flygläkarjour
x		Merkostnad för inskolning i samband med generationsväxling/respiratorutbildning inom neonatalvården
x		OH-kostnad 2020 - Koncernövergripande kostnader inklusive bland annat administration, service och IT
x	x	Förstärkning av länets Ungdomshälsa och ungdomsmottagningar - I syfte att utforma en god och jämlik vård för länets ungdomar
x	x	Förstärkt bemanning på länets förlossningskliniker - Syftar till patientsäkerhet och trygghet för kvinnan och familjen
x	x	Förberedelser inför uppstart av neonatal hemsjukvårdsteam - Syftar till ett förbättrat omhändertagande av målgruppen, inklusive trygghet och stöd i hemmet (På grund av pandemin har arbetet försenats, men förberedelserna fortsätter och målsättningen är att ha teamet i drift 2021)
	x	Barn och Ungdomscentrum/ neonatalklinik ska vara en attraktiv arbetsgivare - Genom förstärkt bemanning på länets neonatalklinik samt utbildningsbidrag till specialistsjuksköterska

2020	2021	Insats
	x	Cellprovsveckan 2021 - Kompetenscentrum för barn- och mödravård - För ökat deltagande i gynekologisk cellprovskontroll
	x	Fortsatta utbildningsinsatser hela vårdkedjan - Bland annat inom förlossningssskador, amning, neonatal intensivvård och psykisk ohälsa
	x	Forum för dialog och kvalitetsarbete på länets förlossningskliniker - För att förbättra arbetsmiljö, kommunikation och patientsäkerhet
	x	Fysioterapeutresurs för specifika områden exempelvis Bäckebottenmotagning och Endometriosteamb - I syfte att förbättra vården utifrån nationellt kunskapsstöd och vårdprogram
	x	Förstärkt personaltäthet till Kompetenscentrum för barn- och mödravård - I form av psykolog samt dietist
	x	Införande av FOBS (Fear of birth scale) - Kompetenscentrum för barn- och mödravård - Som hjälp för mödrahälsovårdsbarnmorskor att utvärdera bästa omhändertagandenivå, i samarbete med Aurorabarnmorskor
	x	Inventering i regionen rörande vården av personer som utsatts för sexuella övergrepp - I syfte att kartlägga flöden och behov av eventuella ytterligare insatser som kan krävas för jämlik vård över länet
	x	Stärkt samarbete över vårdkedjan, bättre upptäckt och omhändertagande av förlossningssskador och psykisk ohälsa
	x	Utbildningsbidrag för barnmorskor och undersköterskor (förlossningskliniker) - För att vara attraktiv arbetsgivare och trygga återväxt
	x	Utbildningsinsatser inom förlossningsvården gällande bäckenbotten, nya vårdprogram, kolposkopi, specialkompetenser, tidigt ultraljud /3D och amningscertifiering - För bättre diagnostik och åtgärder samt ökad patientsäkerhet
	x	Utbildningsplattform för länets förlossningskliniker - För bättre diagnostik och åtgärder samt ökad patientsäkerhet
	x	Utbildningsutrustning till länets förlossningskliniker - I syfte att möjliggöra regelbunden träning i förlossningsvård samt öka patientsäkerhet
	x	Viktstabilitetsprogram - Kompetenscentrum för barn- och mödravård - För att stärka vårdkedjan till gravida vad gäller undvikande av alltför uttalad viktuppgång under graviditet samt stöd för återgång till normalvikt efter förlossning

Region Västernorrland

TABELL 17. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Utökad bemanning inom förlossning/BB barnmorskor - Med målsättning om fullbemanning 2020-2021
x		Utökad bemanning inom förlossning/BB undersköterska - Med målsättning att arbetsuppgifter utförs av medarbetare med rätt kompetens samt att arbetsuppgifter fördelas rimligt så att arbetsmiljön upplevs som likvärdig oavsett kategori
x		Kontaktperson SKR medel - Med uppgift att vara kontaktperson mot SKR samt att samordna kommunikation, insamlande av ansökningar samt tillsammans med arbetsgrupp föreslå Regionstyrelsen åtgärder inom satsningen
x		Utbildningslön för sjuksköterskor i barnmorskeprogrammet - För att uppnå full bemanning vid regionens två förlossningskliniker
x		Projekt för att utveckla kommunikation och delaktighet för kvinnor som inte pratar svenska - Syftar till att, genom tjänstedesign samt kvinnors och medarbetares medverkande, utveckla ett bildbaserat material på lätt svenska för att användas i föräldrautbildning
x		Resurser för att administrera Cytburken samt telefonsupport gynekologisk cellprovskontroll - I syfte att hinna med administration kopplat till Cytburken
x		Omställning till nationella vårdprogrammet för cervixcancerprevention - Genom utökning av tider för provtagning samt material, uppfylla intentionerna i vårdprogrammet
x		Klimakterieutbildning - För barnmorskor som vill utveckla kunskaper om de fysiologiska och endokrinologiska förändringar som sker i kvinnans kropp vid menopaus och klimakteriet samt hur kvinnor kan stödjas till ett fysiskt och psykiskt välbefinnande
x		Diverse utbildningar - För att säkerställa rätt kompetens för de behov som finns hos patienterna
x	x	Utökad barnmorskebemanning inom specialismödrahjälsvården - För att certifiera och adekvat bemanna ultraljud som barnmorskor utför
x	x	Utökning av kontaktsjuksköterskor inom cancervård, införande av Min vårdplan - Med syfte att ge jämlik vård i regionen
x	x	Införande av dysplasisjuksköterska - För att förbättra flödet i dysplasi-processen
x	x	Bemanningsökning läkare för att klara SVF processen samt processledare gynekologisk cellprovskontroll - För att säkerställa ledtider inom SVF och att utveckla en effektiv teamsamverkan
x	x	Barnmorskeledd abortmottagning - I syfte att förbättra flödet i abort-rådgivning samt att kvinnan ska ha färre kontakter

2020	2021	Insats
x	x	IVF barnmorska - I syfte att förbättra flödet inom IVF samt att överföra vissa arbetsuppgifter till barnmorskor vid gynmottagningen
x	x	Tillförande av dietistkompetens inom kvinnosjukvårdens cancervård - Där dietisten som även tidigare arbetat mot verksamheten nu även organisatoriskt tillhör kvinnosjukvården
x	x	Projekt för kontinuitet och stöd i vårdkedjan - Utvärdering av effekter av ett utökad uppdrag till mödrahälsovården som inkluderar tjänstgöring kvällar och helger samt utökade möjligheter för hembesök
x	x	Utökad bemanning mödrahälsovård, undersköterska - För att förbättra flödet vid en barnmorskemottagning som tidigare enbart haft barnmorskor anställda
x	x	Framtidens arbete med sexuella övergrepp - Med målsättning trygga medarbetare som ger ett tryggt och personcentrerat bemötande vid sexuella övergrepp, ungdomar som kan räkna med och känna tillit till att de får det allra bästa mottagande och stöd på ungdomsmottagningen när de söker för sexuella övergrepp eller annan svår sexuell problematik
x	x	Osteoporosmottagning - För sekundärprevention vid lågenergifrakturer hos kvinnor över 50 år
x	x	Familjecentral - I syfte att utveckla samverkan med kommunen och hitta lösningar för en familjecentral på distans från vårdcentralen
	x	Amningsutbildning - i syfte att möta behov inom vårdkedjan, inklusive neonatalvården
	x	Bemanning och arbetsmiljö inom förlossningsvård (barnmorskor och undersköterskor) - Införande av 2/5 helger
	x	Gynekologisk cellprovskontroll flöde - Administratör för Cytburken
	x	Personcentrerad vård inom eftervården
	x	Projektledning SKR medel - Kontaktperson som ansvarar för processen i samverkan med alla kliniker
	x	Sexologiutbildning 7,5 hp för gyn- och ungdomsmottagningar
	x	Teamträning
	x	Utbildning SRHR (Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter) - Ny strategi för SRHR
	x	Verksamhetsutveckling SVF, läkarresurs - Utökade arbetsuppgifter för läkare som behövs för att hålla ledtider och teamsamverkan
	x	Fortbildning bäckenbotten för förlossnings- och mödrahälsovård
	x	Kompetensutveckling mödrahälsovård, primärvård, kvinnosjukvård i form av olika utbildningssatsningar
	x	Smärta vid sex och könsstympning inom ungdomsmottagningar
	x	Utveckling ny journal (Inom ramen för Framtidens vårdinformationssystem)

Region Västmanland

TABELL 18. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Informationsmaterial till gravida kvinnor – Syftar till bättre kunskap om fysisk aktivitet för att främja högre aktivitetsnivå hos gravida
x		Inköp av litteratur om bäckenbotten och förlossningsskador – För fortbildning
x		Informationsfilm om vårdkedjan på 1177 Västmanland – För att underlätta förståelse kring vårdkedjan
x		Merkostnad hyrpersonal – För att täcka kompetensbehov/bemanning på grund av personalbrist
x	x	Obstetrisk mottagning för polikliniska patienter – I syfte att avlasta förlossningsenheten så att barnmorskor kan fokusera på förlossningspatienter
x	x	Kompetenshöjning genom undervisning undvikande av bäckenbottenbristning: "BLUBB"-utbildning – För att minska antalet bristningar i samband med förlossning
x	x	Bäckenbottenskadeuppföljning – För att identifiera behov av ytterligare vårdkontakt
x	x	HPV - självtest långtidsuteblivare – I syfte att fånga upp de kvinnor som av någon anledning inte kommer för cervixcancerprevention med screening
x	x	"Föda utan rädsla" – Syftar till att stärka vårdkedjan mödrahälsovård - förlossning för att blivande föräldrar ska känna sig trygga inför födandet samt erbjuda jämlik förberedelse inför födandet för alla förstagångs-föräldrar inför länet
x	x	Förstärkning förlossningsvård – I syfte att öka patientsäkerheten samt skapa trygghet hos de blivande föräldrarna och en bättre arbetsmiljö samt att säkerställa korrekt registrering i administrativa system
x	x	Ställningstagande induktion i graviditetsvecka 41+0 – I syfte att minska risken för allvarlig skada hos fostret på grund av överburenhet
x	x	Att bedriva nollseparation av föräldrar och nyfödda barn som är i behov av neonatalvård – Syftar till mindre oro hos föräldrarna, mer välmående barn, bättre och tidigare anknytning
x	x	Erbjuda kombinerat ultraljud- och biokemiskt test (KUB) till de föräldrar som önskar det
x	x	Vattengymnastik för kvinnor med BMI>30
x	x	Barnmorska-Projektstöd till mödrahälsovårdsenheten – För att uppnå begränsad viktuppgång under graviditet för kvinnor med fetma samt att stimulera till ökad fysisk aktivitet
x	x	Psykisk ohälsa i samband med graviditet och projektseminarium – För att implementera strukturerad metod för att tidigt identifiera kvinnor med psykisk sjukdom/ohälsa i samband med graviditet
x	x	Öka tillgängligheten till psykolog för gravida kvinnor med eller risk för psykosocial ohälsa – För att minska risk för psykosocial ohälsa

2020	2021	Insats
x	x	Utbildning kring bäckenbotten- och förlossningsskador för länets barnmorskemottagningar - I syfte att öka kunskapen kring en strukturerad undersökningsteknik efter förlossning
x	x	Cello-projektet - För ökad kunskap om gynekologisk cellprovtagning, sexuell och reproduktiv hälsa för kvinnor som inte talar svenska samt öka deltagandet i den organiserade cellprovtagningen för den gruppen
x	x	Utveckling av föräldrastöd i grupp - I syfte att förbättra och bredda alternativen för föräldrastöd i grupp för blivande föräldrar
x	x	Botox till kvinnor med neurogen överaktiv blåsa - I syfte att erbjuda kompletterande behandling till kvinnor med överaktiv blåsa
x	x	Studielön blivande barnmorskor - I syfte att stärka kompetensförsörjning
x	x	Medicinskteknisk apparatur, 7 år (avskrivningar) - För att modernisera medicinteknisk apparatur
x	x	Maximalt 75 inskrivna gravida per barnmorska, CNI - I syfte att möjliggöra ökad bemanning på barnmorskemottagningarna genom att sänka riktlinjerna för antalet inskrivna per barnmorska från 85 till 75 gravida per heltidstjänst
	x	Kompetensutveckling - För att utveckla och bibehålla medarbetare
	x	Informationsmaterial och litteratur - För information till gravida kvinnor och deras familjer
	x	Permissionsbarn-Barnvårdscentral verksamhet - I syfte att avlasta avdelningen och frigöra vårdplatser till dem som är i mest behov av dem

Västra Götalandsregionen

TABELL 19. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Bemanning - Ökad bemanning på förlossningsavdelningen för att upprätthålla patientsäkerhet och kompetens samt vara en attraktiv arbetsgivare
x		Utbildning av barnmorskor - För att tillföra kompetens och attrahera sjuksköterskor till förlossningskliniken
x		Utvecklingsbarnmorska inom förlossningsvården - För att tillföra kompetens inom kvalitetsförbättringsarbete
x		Minska förlossningsskador - Inkluderar att förebygga, behandla och åtgärda förlossningsskador
x		Samvård BB-Neonatalvård - För att minska separation mellan förälder och barn
x		Reproduktionsmedicin på Sahlgrenska Universitetssjukhuset - Ökade resurser i form av bemanning och materialkostnader med syfte att öka tillgängligheten till IVF

2020	2021	Insats
x		Workshifting på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – Med syfte att använda resurser på bästa sätt så att varje yrkesgrupp jobbar på toppen av sin kompetens
x		Utbildning av undersköterskor på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – I syfte att undersköterskorna skall minska de icke vårdnära arbetsuppgifterna och arbeta i team med barnmorskor och läkare
x		Städservice köps in på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – Med syfte att låta undersköterskor fullt ut arbeta i teams med barnmorskor och läkare
x		Kanslister till varje enhet på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – För att avlasta med administrativa uppgifter på enheterna
x		Ökad tillgänglighet på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – För gravida med akut sjukdom eller besvär så att de inte behöver vända sig till en av förlossningsavdelningarna
x		Introduktionsprogram för barnmorskor på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – I syfte att öka trygghet och attraktivitet för arbetet på förlossningen samt i förlängningen minska personalomsättning
x		Transportorganisation för nyfödda på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – För att kunna genomföra patientsäkra transporter av sjuka nyfödda barn från länsjukhusen till regionsjukhuset och återtransporter av färdigvårdade patienter
x		Kliniska mentorer på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – I syfte att öka kompetens och trygghet för nyanställda inom neonatalvården
x		Introduktionsutbildning för sjuksköterskor och undersköterskor inom neonatalvården på Sahlgrenska Universitetssjukhuset – I form av 12 v program med 20 procent utbildningstid
x		Två barnmorskor vid partus – För att öka patientsäkerheten vid förlossning
x		Amningsutbildning neonatalenheten – För att öka kunskapen om amning
x		Hud mot hud för prematura barn i samband med förlossningen – För att stimulera anknytning och amning hos det prematura barnet
x		VAS skattnings av förlossning – För att kunna identifiera kvinnor med en dålig upplevelse av förlossningen
x		Rutin för nytt arbetssätt vad gäller induktioner – För att möta det ökande antalet induktioner som är följden av ny kunskap
x	x	Stärka vårdkedjan, specialistläkarmottagning på primärvårdsnivå – Genom att erbjuda läkarbesök till gravida med behov av specialistläkarbedömning på primärvårdsnivå
x	x	Tidig kontakt efter förlossning (eftervårdsprojekt) – För att skapa en trygg upplevelse efter graviditet och förlossning, inklusive att erbjuda kontroll av bristning tidigt efter förlossning om behov finns
x	x	Resursteam individualiserat stöd gravida med substansberoende – För att erbjuda individualiserat stöd, skapa förutsättningar för att det väntade barnet inte utsätts för skadliga substanser

2020	2021	Insats
x	x	Specialistmottagning för gravida på primärvårdsnivå – Erbjudna läkarbesök och ultraljud till gravida utanför slutenvården, som en del i att förflytta vård om inte kräver sjukhusets resurser, inkluderar kombinationstjänster för läkare inom obstetrik
x	x	Sfinkterprevention – Syftar till att minska antalet sfinkterrupturer vid vaginal och instrumentell förlossning
x	x	Digital amningsmottagning – För att öka tillgänglighet
x	x	Trygg hemgång 6-24 timmar postpartum – Genom utökad tidbok för återbesök på BB-mottagning och säkerställda riktlinjer och rutiner
x	x	Blödning vid vaginal förlossning – I syfte att minska andelen patienter med stor blödning vid vaginal förlossning
x	x	Slutstädning BB/förlossning – Uppdrag till Regionservice för att använda kompetensen rätt
x	x	Minska andel bristningar
x	x	Utbildningstjänster barnmorska/barnsjuksköterska – För att möta generationsväxling samt bibehålla bra bemanning och god arbetsmiljö
	x	Utveckling av introduktionsprogram – För att skapa förutsättningar/hållbar arbetsmiljö för nya barnmorskor och barnsjuksköterskor att stanna i yrket
	x	Föda utan rädsla – Erbjudna stöd före, under och efter förlossning, identifiera kvinnor med dålig förlossningsupplevelse för att kunna sätta in åtgärder samt minska andel kejsarsnitt
	x	Vård efter förlossningen – Revidering och utveckling av vård och stöd efter förlossningen på BB och BB-mottagning
	x	Utveckling av digitala verktyg – För att kunna erbjuda fler verktyg för att mötas
	x	Triagering av vårdenhet, patientsäkerhet i realtid – Syftar till att utveckla ett sätt att triagera vårdenhet för att utifrån handlingsplan möta risker
	x	Fortsatt aktivt processarbete i hela vårdkedjan med förbättringsarbete och analys av resultat vad gäller kvalitet, patientsäkerhet och arbetsmiljö
	x	Planerar att starta upp ett arbete inom ramen för regionalt programområde – Processteam för omhändertagande av kvinnor som utsatts för våld samt en vulvamottagning, därtill arbetar Kunskapscentrum för sexuell och reproduktiv hälsa arbetar med ungdomsmottagningar kring frågan och Kompetenscentrum om våld i nära relationer har ett aktivt arbete kring våld och våldsutsatthet

Region Örebro län

TABELL 20. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Catch-up, gynekologisk cellprovtagning - För att komma i kapp med gynekologisk cellprovtagning i enlighet med den höjda åldern
x		Projekt Bäckebottenmottagning - Syftar till att kunna erbjuda kvinnor i Region Örebro län, oavsett sökväg och boendeort, en effektiv och likvärdig behandling vid bäcken- och underlivssmärta
x		Föräldrastöd - I syfte att kunna ge fler kvinnor/partners föräldrastöd genom att kunna erbjuda olika former av föräldrastöd
x	x	Utveckling av stöd till nyblivna mammor för att nå ökad amning - Syftar till att höja amningsfrekvensen i länet och minska antalet bröstkomplikationer
x	x	Medicinska vårdadministratörer - För att frigöra läkartid inom förlossning/BB, mödrahälsovård samt specialiserad öppen- och slutenvård
x	x	Ökad bemanning av specialistläkare inom förlossningsvård/BB samt specialiserad öppen- och slutenvård - För att möta generationsväxling, öka kvaliteten i patientmöten samt förbättra arbetsmiljö för läkare
x	x	Kompletterande bemanning med undersköterskor inom förlossningsvård/BB - För förbättrad arbetsmiljö, syftar till att underlätta generationsväxling
x	x	Länsgemensam dysplasienhet för bättre och säkrare hantering av avvikande provsvar inom Kvinnokliniken
x	x	Förstärkt bemanning på Kvinnokliniken med 12 undersköterskor - I syfte att förbättra arbetsmiljö och vård genom att utöka antalet personer kring patienten
x	x	Endometriosteamb - I syfte att skapa ett förbättrat omhändertagande av patienter med endometrios
x	x	Utbildningstjänster för sjuksköterska till barnmorskeprogrammet - Syftar till ett bättre bemanningsläge när det gäller barnmorskor inom både när-sjukvården och inom specialistsjukvården
x	x	Utökad bemanning inom neonatalvården för neonatal uppföljning - Dietist för att ge stöd till medarbetare och föräldrar i nutritionsfrågor samt medicinsk vårdadministratör för ökad patientsäkerhet genom snabbare utskrift av diktat
x	x	Utökad psykosocial resurs inom Närsjukvården - För likvärdiga resurser till arbete med psykisk ohälsa inom primärvården i de olika länsdelarna
x	x	Hälsokommunikatörer - För att nå utlandsfödda kvinnor med information om graviditet, preventivmedel och cellprov
x	x	Utökade resurser till Mödrahälsovården - I form av dietist och psykolog för ett bättre omhändertagande av kvinnor med övervikt eller psykisk ohälsa
x	x	Utbildning till barnmorskor och läkare inom mödrahälsovården för att öka kunskapen och därigenom förebygga komplikationer till fetma och övervikt

2020	2021	Insats
x	x	Utbildning till barnmorskor och läkare inom mödrahälsovården för att öka kunskapen om insatser vid psykisk ohälsa
x	x	Utbildningsförmån till barnsjuksköterskor inom neonatalvården - För att öka möjligheten att rekrytera nödvändig kompetens
	x	Kompetenshöja rekryterade undersköterskor på kvinnokliniken - För att förbättra kompetens i teamet på förlossningen
	x	Förberedande arbete inom "Stärkt stöd till ungdomsmottagningarna i deras arbete med sexualitet och egenmakt"
	x	Förberedande arbete inom "Stärkt vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp"

Region Östergötland

TABELL 21. Genomförda insatser under 2020, samt planerade insatser under 2021

2020	2021	Insats
x		Ombyggnation och renovering av lokaler - För att möjliggöra effektiva arbetsätt
x		"KK direkt" - Ett telefonnummer till Kvinnokliniken US
x		Investering i nya respiratorer neonatal intensivvård för ökad kvalitet - I syfte att säkerställa en god och säker vård
x		Ny neonatalavdelning Vrinnevisjukhuset - För att skapa ändamålsenliga lokaler
x	x	Utbildning av medarbetare i HCRM (Health Care Resource Management) - För att förbättra kommunikation, samarbete och ledarskap för ökad patientsäkerhet
x	x	Förbättra samarbete mellan kvinnosjukvård och socialtjänst
x	x	Riskbedömning BB - Riskbedömningsrutin för att ge rätt patient rätt vård med åtgärder kopplade till risknivå
x	x	BB-rond: Nytt arbetsätt, bedömning utifrån risk -I syfte att öka patient-säkerheten
x	x	Sammanslagning av slutenvård med gynekologiavdelning - För resursoptimering och att skapa en attraktiv arbetsplats
x	x	Deltagande i nationellt nätverk för förlossningsskador - För att fånga upp goda exempel nationellt och sprida kunskapen i den egna verksamheten
x	x	Samvård mor(familj) och sjukt/prematurt barn - I syfte att hålla ihop familjen
x	x	Värdegrundsarbete - För att förbättra bemötande av patienter
x	x	Amningskörkort - Arbetsätt för att upprätthålla ett amningsvänligt sjukhus

2020	2021	Insats
x	x	Utbildningstjänster barnmorskor och barnsjuksköterskor - För att säkerställa nödvändig kompetens för att möta behoven
x	x	Särskild lönesatsning mot särskilt yrkesskickliga barnmorskor - I syfte att öka attraktiviteten samt behålla medarbetare
x	x	Särskild lönesatsning mot särskilt yrkesskickliga neonatal-sjuksköterskor - För att öka attraktiviteten samt behålla medarbetare
x	x	Medicinska aborter - Behålla och utveckla arbetssätt och dialog med kvinnorna för att öka och bibehålla en hög andel medicinska aborter i förhållande till kirurgiska aborter
x	x	Diabeteshjälpmiddel i form av sensor och insulinpumpar till gravida och förlösta med typ 1 diabetes - För att tillhandahålla hjälpmedel vid gravid diabetes enligt riktlinje
x	x	En behovsanalys om allvarliga förlossningsskador samt uppföljning efter genomförd behovsanalys - För att ge kvinnor en trygg, säker och likvärdig vård
x	x	Uteblivarprojekt från gynekologiska cellprovskontroller - I syfte att öka deltagande i gynekologiska cellprovskontroller
x	x	Etablerat en högspecialiserad bäckensmärtenhet - För att säkerställa vård för patienter i behov av högspecialiserade insatser för komplexa skador och smärtor i bäckenbotten
x	x	Assisterad befruktning för ensamstående - För jämlik vård för kvinnor som vill bli föräldrar
x	x	Analys av vårdbehov för patienter som könsstympats - Med målsättning om en förbättrad vård och stöd till kvinnor som könsstympats
x	x	Suturering och bristningar: utbildningsinsatser till samtliga medarbetare - I syfte att upprätthålla kompetens
x	x	Fokus på inläggande BB/gravida - Analys av behov samt ny enhet för ökad patientsäkerhet
x	x	Hälsoskolor (i socioekonomiskt utsatta områden) - I syfte att förebygga ohälsa
x	x	Utbildning om endometrios i primärvården - För att ge kvinnor som söker vårdcentralen rätt hjälp eller hänvisning/remittering
x	x	Östgötafakta: ett kliniskt kunskapsstöd - För att erbjuda likvärdig vård och underlätta vårdprocesserna
x	x	Status Östergötland - Kartläggning socioekonomi och hälsa i olika delar av länet samt webbtjänst
x	x	Kompetensförsörjning primärvård - I syfte att säkerställa bibehållen kompetens i primärvården och att möta medborgarnas förändrade behov av vård
x	x	Införande av tidig laboratorieanalys av risk för insjuknande i preeklampsi och vid behov tidig behandling för att minska sjukligheten, tillväxthämning och neonatalvård
x	x	Satsning på gynekologiska cellprovskontroller enligt nya riktlinjerna - För att förebygga cervixcancer

2020	2021	Insats
x	x	Neonatala intensivvårdsplatser – I syfte att undvika resor utanför länet som nyförlöst eller gravid samt för att täcka behovet av intensivvårdsplatser för neonatalpatienter
x	x	Bemanningsssjuksköterskor på neonatal-IVA – Regionen har för avsikt att reducera antalet bemanningssjuksköterskor på neonatal-IVA
x	x	Hyra av barnläkare på neonatal-IVA – Regionen har för avsikt att reducera antalet inhyrda barnläkare på neonatal-IVA
x	x	Övertidssatningar barnmorskor – För en patientsäker vård
x	x	Neonatal sjukhusbunden jour – För möjlighet att bedöma var vården av det födda/nyfödda barnet ska utföras
x	x	Ett avtal slutits (IOP) mellan Region Östergötland och Linköpings Stadsmission i form av ett så kallat idéburet offentligt partnerskap – Syftet med partnerskapet är att hjälpa EU-migranter och papperslösa att hitta rätt i sjukvårdssystemet
x	x	Sexit frågeformulär på ungdomsmottagningarna – För att unga som är sexuellt risktagande eller utsatta eller personer med erfarenhet av våld, ska identifieras och erbjudas relevant vård och stöd
x	x	KBT på nätet (iKBT) – För att erbjuda lättillgänglig vård som kan möta kvinnor på ett kompletterande sätt
x	x	Utbildningar för iKBT-behandlare – I syfte att utöka antalet iKBT-behandlare
x	x	Professor i Obstetrik – För att stärka forskning och utbildning/undervisning inom obstetrik
x	x	HBTQ diplomering – I syfte att upprätthålla kompetens och värdegrund genom olika aktiviteter
x	x	Ytterligare en operationsrobot till centraloperation på Universitetssjukhuset tillsammans med urolog-, kirurg- och anesthesi/operationsklinikerna – För att kunna fortsätta utveckla högspecialiserad vård (framför allt cancerkirurgi)
x	x	Uppmärksamma även Grad 2-bristningar – Fortsatt arbete för att uppmärksamma grad 2-bristningar
x	x	Lipödem: behovsanalys samt utökade medel för rehabiliterande insatser samt framtagande av vårdprocessprogram – Med målsättning att uppnå förbättrad kunskap om lipödem samt ett utvecklat och förbättrat omhändertagande
x	x	Teambaserat arbetssätt på förlösningssjukhusen – I syfte att öka patientsäkerhet och öka trygghet för patienterna
x	x	Utökad neonatal hemsjukvård – För att barn ska kunna vårdas i den miljö som är mest lämplig
x	x	Recertifiering avseende NIDCAP (Neonatal Individualized Developmental Care and Assessment Program) – Syftet med recertifiering är att skatta avdelningens nuvarande kompetens och se inom vilka områden förbättringar behövs
x	x	Specialistutbildning för sjuksköterskor inom intensivvård för arbete inom neonatal intensivvård

2020	2021	Insats
x	x	Förstärkning av bemanning på neonatalavdelning i Norrköping - Syftar till att barn ska vårdas på rätt vårdnivå
x	x	Barnmorska på vårdcentralen i socioekonomiska utsatta områden - För att öka kvinnornas möjlighet till stöd och vård
x	x	Förstärkning av barnvårdscentral genom ökad tillgång till sjuksköterska och kurator i socioekonomiska utsatta områden
x	x	Sjuksköterska i bedömningsteam på vårdcentralen för direktsökande i socioekonomiska utsatta områden
x	x	Ökad utbildning inom gynekologi för allmänläkare och inköp av gyn-stolar till vårdcentraler - För att kunna utföra mer evidensbaserad gynekologi
x	x	Föräldragrupper/Öppna förskolor med särskilda aktiviteter för ofrivilligt migrerade - För att nå kvinnor med annan bakgrund på ett bättre sätt
x	x	Fler chefer för att ha max 35 medarbetare per chef - För att skapa bättre arbetsmiljö för medarbetare och chefer samt upprätthålla rimlig arbetsbelastning i chefskapet
x	x	Mentorskap för nyutbildade barnmorskor - För att skapa arbetstrygghet för nyutbildade
x	x	Arbetstidsmodeller och produktionsplanering - Utveckling av rutiner och verksamhetsplanering för förbättrad arbetsmiljö
x	x	Utvecklingsarbete för att se över möjliga karriärvägar och individuella utvecklingsplaner - För förbättrad arbetsmiljö
x	x	Lönesatsning barnmorskor - Med målsättning att ha marknadsmässiga löner
x	x	Lustgasdestruktionsanläggningar etablerade på länets båda förlossningsavdelningar - I syfte att förbättra arbetsmiljö och miljö
x	x	Psykosocialt team mödrahälsovård öster - Gemensam rond en gång i månad med psykiatri, för samordning kring gravida patienter med psykiatrisk sjukdom eller missbruk
x	x	Planering för gemensam operationsplanering för benigna operationer inklusive förlossningsskador - För att korta köer
x	x	ISO-Certifiering av BKC - För att öka samarbete och åstadkomma jämlik vård inom länet
x	x	Stärkt omhändertagande av psykosociala riskgrupper - I syfte att förbättra omhändertagandet av psykosociala riskgrupper
x	x	Graviditetsdiabetes program enligt WHO - För att tidigt i graviditeten hitta kvinnor med risk för att utveckla diabetes (delar av insatsen har pausats till följd av pandemin)
x	x	Överburenhetsmottagning - Planering samt bevakning av nationella rekommendationer inom området
x	x	Digitalisering av möten och patientkontakter - För att möta behoven av digitala kontakter och upprätthålla produktionen där alla besök inte kan/ska hanteras fysiskt

2020	2021	Insats
x	x	Satsning för att tillskapa centra för rekonstruktiv kirurgi efter svårare förlossningsskador – Med målsättning att kunna möta behoven av rekonstruktiv kirurgi efter svåra förlossningsskador
x	x	Förstärkt barnmorskelinje nattetid på Vrinnevisjukhuset – För att säkerställa patientsäkerheten
x	x	Integrerad beteendehälsa – Utbildningar för att ge samtlig medarbetare på vårdcentralen en gemensam metod och förhållningssätt att möta psykisk ohälsa
x	x	Egenmakt samt vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp: vårdprocessprogram om våld i nära relationer samt IOP (Idéburet offentligt partnerskap) med Nova-huset – Syftar till att tydliggöra ansvar, funktioner och roller för att vårdpersonal ska bli än bättre att uppmärksamma våld i nära relationer
	x	Utveckling av förlossnings-koordinatorrollen – För att skapa tydlig karriärväg för barnmorska samt förbättra teamarbete och säkerställa rätt kompetens för förlossningar och eftervård

Regionernas insatser för kvinnors hälsa 2021

VÅRDEN FÖRE, UNDER OCH EFTER GRAVIDITET
SAMT KVINNORS HÄLSA I ÖVRIGT

För att förbättra vården före, under och efter graviditet samt stärka insatser för kvinnors hälsa i övrigt har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och regeringen tecknat flera överenskommelser sedan 2015.

Satsningen planeras pågå till och med 2022. Genom överenskommelserna har särskilda medel för insatser inom området tilldelats regionerna. Regionerna ska årligen återrapportera hur medlen använts och denna rapport är en sammanställning av dessa insatser, som uppgår till drygt 400 stycken enbart under 2020.

Rapporten utgör en sammanfattning av regionernas arbete, men kan även användas som ett stöd för regioner och verksamheter att lära av varandra då flera goda exempel finns med.